ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,
ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՅԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՑԷ ՏԱՐԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏՐՐ
The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԻՆ 52. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 6, 1909. Ն° 10

ՍԱՀԻՄ Ի ԻՄԹԻՑԱՋ
Հ. Փ. ԿՐԻՆ,

ՄԻՎՈՑՏ Ը ՄԻՆՏԷՐԻՀԷ

ՊԷՏՏ Ի ՄԱԽՍՈՒԼԱՐ

Աբրահամ Լինգլն 197
Սիյասի 'Էօմր վէ տլն 200

ՄՈՒԽԹԻՐԷԼԷՐ

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՑԱԹ

ՖԷՆՆԻՑԱԹ

Եըլտըզլար 'ալէմինին վիւս'աթը 203

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱԹ

Վալիտէլէրէ մէքթուպ ՄԻՍԻՍ ՏԱՏ 205
Ադզը ֆիլիսթինէ սէյյահաթըմըզ Ս. ՔԷՐԶԻԵԱՆ 207
Ամէրիգայա կէլմէք իսթէյէն էրմէնիլէրէ իլանարաթ Մ. Կ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ 210
Աբրահամ վէ Մովսէսին վազըթլարը հագգընտա եէնի մա'լիւմաթ ՏՐ. ՀՈՒԱՑՔ 211

ԻՆՃԻԼԻ ՓԻԼԻՍԷԼԷՐ

Ասֆուրիյա խաւաթախանէսի 214
Կիլիկիա քիլիսէլէրինէ ի'լան 216

ՇՈՒՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՑԱՍԻՑԷ

Ա. Ց. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹՊԱ'ԱՍԸ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوه‌داپر هفته‌لق غزته — درسعادتده بابل هاوسنده ﴾

ՇԻՐԱ՛ԹԲ

Օճնէլիսի 40 Ղրչ·
Ամէրիգա իչիւն 2 Տօլ·
Ինկիլթէրրա ,, 8 Շիլլին
Մէմ· սայրէ ,, 10 Ֆրնգ·

Էլտէն նուսխէսի 30 փր·

լանաթ գըյմէթլէրի միւ՛թէհիւլ

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ԷՄԷՆԻՆ

ՎԷ ԷՐՄ. ՀՈՒՐՈՒՖԱՒԹԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔԱՅ

ՀԱՖԹԱԼՂԳ ՂԱԶԷԹԱ

(ԱՆԿԷԼԻԱՖՕՐՕՍ)

ԲՈՒՏԻ ՀՈՒՐՈՒՖԱՒԹԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔԱՅ

Միա՛. մեհ՛ոռ Հ· Մ· Ալէն
» Ճագըր Հ· Ս· Պարնըմ
» Չէրիք Յ· Գ· Գրիգորեան

Պայազը Հասա, Իսթանպօլ
Տէր ի Սա՛սաէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND GRECO-TURKISH

EDITORS H. M. ALLEN
H. S BARNUM
H. K. KRIKORIAN

Offices: American Bible House
Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip. Ps. 40
U. S. A. $ 2
England Shils. 8
Other countries Frs. 10

Single Copy 30 Parat

Advertising rates on application

Ապօնըման, թէ՛տիյաթ վէ սարէս թէպտիլաթընա տ՛ա՛իա պիլճիւմլէ մուհարրըրաթ Տր· Հ· Ս· Պարնըմա կէօնտէրիլմէլի տիր։

ՄՈՒՀԻՄՄ Ի՛Լ.Ա.Ն

«Հոգևոր երգարան Եղանակներով» նամ եէնի իլահի քիթապը թատ՛ էտիլմիշ վէ ինթիշար մէվգը՛ինէ վազ՛ օլունմասը իչիւն րուխսաթը ալընմըշ տըր։ Պու քիթապ էլեէվմ սաթըլմագտա տըր։ Հէր նուսխէսինին պէտէլ ի գըյմէթի 15 ղրուշ — 3 չարեէք տիր։ Փոսթա իլէ քէնտիլէրինէ թէք պիր նուսխէ կէօնտէրիլմէսինի իսթէյէն քիմսէյէր ՚իլավէթէն $2\frac{1}{2}$ ղրչ· փոսթա իւճրէթի տախի կէօնտէրմէլի տիրլեր։

ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,

ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՅԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՑԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏՂՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԻԼ 52. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 6, 1909 Ն՝ 10

ՄԻՒ'ԷԼԻՖ Ի ՄԷՍ'ՈՒԼ ՄԻՒ'ԷԼԻՖ Ի ՆԱԶԸՐ ՄԻՒ'ԷԼԻՖ Ի ՇԷՐԻՔ

Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ Հ. Մ. ԱԼԷՆ Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԱԲՐԱՀԱՄ ԼԻՆԳԸՆ
(Հ. Ս. Պաքըճ)

3.

ԼԻՆԳԸՆԸՆ թէրճէմէ ի հալինի տահա զիյատէ իւլէրի կէօթիւրմէզտէն էվվէլ՝ տէֆ'ինէ միւչաւիրլէյին վասըթա օլաըզը պէօյիւք պէլա հադզընտա պա'զը չէյլէր տէմէք էյի օլուր։ Սիյահլարըն քէօյէ մադամընտա Ամէրիգայա իտխալ էտիլտիյի վագըթ ահյար Ինկիլիթէրրանըն պիր միւթէմիլէքէսի իտի։ Քէօյէլէր Ամերիգատան կէթիրիլմիշ օլուպ՝ իլք տէֆ'ա կէթիրիլէնէլէր 20 քիչի իտիլէր, վէ պունլար 1620տէ գարայա չըգաըլար, վէ թա 1776յա, եա'նի իտթիղալիյէթին ի'լան օլունտուզը սէնէյէ գատար օրայա կէթիրիլէն քէօյէլէրին սայըսը 300,000 թամամին օլունմըշ ահը։ Լաքին քէօյէլիք ուսուլը Ամէրիգանըն չմալի գըսմընտա ասլա քէօքլէշմէտի, վէ 100 սէնէ էվվէլ քեամիլէն լաղլ էտիլտի։ Իլք կիւնլէրինէն պէրի քէօյէլիք ուսուլը մէմլէքէթին պէօյիւք զաթլարը թարաֆընտան պիր պէլա մադամընտա թանըլմըշ օլուպ, պու զաթլար արասընտա Ուաշինկթըն, Ֆրանքլին վէ Ճէֆըրսըն տահի պուլուշուր իտի։ Անլէրին մէսլէյի քէօյէլէսի հավաշ հավաշ րէֆ' էթմէք իտի։ Լաքին քէօյէլիք ճէնուպտէ փամուգ թօխմը էքսիկլէր իչիւն ֆա'իտէլի պիր չէյ կէօրիւլուիչիւնտէն, թասլի'ի վէ Սլահ թարաֆընտան թա'ինէն օլունմըշ պիր ուսուլ մադամընտա 'ատտ օլունտու։ Վա'ըզլար անը մինպէրտէն միւտաֆա'ա էյէտիլէր վէ անըն կէրէք սիյահլար կէրէք պէյազլար իչիւն ֆա'իտէլի օլաըզընը իտահ'ա էտէրլէր վէ Սիյահլար պէյազլարտան գուվվէ ի ֆիլքրիյէճէ օլ գատար տուն սըրլար քի, պունլար քէօյէ մադամընտա իսթի'մալ օլունուպ գայըրըլտըգլարը հալտէ տահա մուէթլու օլուըլար՝ տէրլէր իտի։

Մէմլէքէթտէ էր ևա կէճ իլէրի կէլէճէք օլան իլքի ֆըրդալար արասընտաքի պէօյիւք ֆարղ պուրատա իտի։ Միսուրլինին պիր միւսթագիլ էյալէթ հալինէ թէրճի՝ օլունմասը մէս'էլէսի գօնկրէսին հուզուրընա կէթիրիլտիքտէ օլ էյալէթին պիր հուրը էյալէ՞թ մի ևօգատա քէօյէլիք թարաֆտարը օլան պիր էյալէթ մի օլաճաղը փէք մուհիմմ պիր մէս'էլէ հէյ'էթինի ալտը։ Նիհայէթ 1821տէ պիր ի'թիլաֆ հասըլ օլուռւ, վէ սուրէթ ի ի'թիլաֆ չու իտի՝ քի՝ Միսուրիտէ քէօյէլիյէ միւսա'ատէ էտիլէճէք իսէ տէ, Միսուրինէն զարպ վէ չարդ վէ ճէնուպի հուտուտաընտաքի դըթ'ալարտա քէօյէլիք պուլուշտըրըլմայաճադ իտի։

Պէօյլէճէ մէս'էլէ հալ օլունմըշ զանն օլունտու իսէ տէ, Մէքսիդօ իլէ օլան մուհարէպէ նէթիճէսինտէ մէմլէքէթէ պէօյիւք պիր արազինին զամմը իլէ մէս'էլէ թէքրարէն մէյատնա կէլտի։ Էլտէ էտիլէն պու հէնի արազինին պիր զըսմը, եա'նի Թէքսաս քէօյէլիք թարաֆտարը օլան պիր էյալէթ օլարադ իթթիհատա տահիլ օլուռւ։ Գալիֆօրնիա գօնկրէստէ ճէնուպլին մուրահխասալարը քէօյէլիյէն օրատա տահի գապուլ օլունմասը իչիւն էլլէրինէն կէլէնի էթտի իսէ տէ, Նիհայէթ հուրը պիր էյալէթ մադամընտա գապուլ օլունտը։ 1850 տէն պիր ազ սոնրա Միսուրի էյալէթինին զարպընտաքի դըթ'ալարտա մուհաճիրլեր թէմէքքիւն էթմէյէ պաշլատըգլարընտա ճէնուպի էյալէթլէրտէն կէլէնլէր քէնտի քէօյէլէրինի պէրապէր կէթիրմէք իսթէմիլէր։ Պու չէյ 1821տէքի 'ադտ էտիլէն ի'թիլաֆա մուղայիր իտի, լաքին անլէր օլ ի'թիլաֆը 1854տէ

լաղվ էթմէյէ մուվաֆֆագ օլտըլար։ Պու եէնի դա-
նուն մուճէպինճէ մուհաճիրլէրին եէրլէչտիքլէրի
եէրլէրտէ քէնտիլէրի իլէ քէօյլէր կէթիրիպ կէթիր-
մէմէլէրի քէնտի բէ՚յլէրինէ թէրք օլունմըշ իտի։
Օլ ի՚թիլաֆըն յաղլընը թալէգ էտէն գանուն լա՚ի-
հասընը գօնկրէսէ կէթիրէն քիմսէ՚այան մէճլիսինտէ
Իլչնօյի էյալէթինտէն ա՚զա օլան Ումիվըն Է. Տըգ-
լըս իտի։ Պու զաթ մուգթէտիր վէ մա՚րուճ պիր
խաթիպ մագամընտա չօգ թէ՚սիրէ մալիք օլուպ,
հաթթա բէ՚իս օլմազա տահի զիյատէսիյլէ հավէս-
քեար իտի։

Տըգլըսըն մէ՚մուրիյէթի 1858տէ խիթամ պուլ-
տու, վէ թէքրար ինկիլապ օլունմագ իւզրէ նամզէտ
օլտու։ Մր. Լինգըն օլ պիր փարթինին նամզետի
օլտու, վէ անըն պիւթիւն գալպի պու իչէ վագֆ
օլունմըշ իտի։ «Պիւրիւմ քի պիր Սլլահ վար, վէ
հագգսըզլըղա վէ քէօյլիյէ պուղղ էտէր։ Պէն ֆուր-
թունանըն կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրիւյօրում, վէ Ա-
նըն էլինին օլ ֆուրթունատա օլտըղընը պիւրիւմ։
էկէր Անըն պէնիմ իչիւն թա՚ինին էթտիյի պիր մէվ-
զը՚ վէ իչ վար իսէ — վէ զանն էտէրիմ վար տըր —
ինանըրըմ քի պէն անըն իչիւն հազըրըմ՚,» տէր իտի։
Պիր նութգընտա տէմիչ տիր քի, «Քէնտի՚այէհինտէ
թագսիմ օլունմըշ պիր խանէ գա՚իմ գալամազ։
Պու հիքիմէթին հարը քէօյլէրտէն, հարը հուրր
քիմսէլէրտէն՚իպարէթ օլարագ պագը գալամայա-
ճաղընա իման էտէրիմ։ Իթթիհատըն զա՚իլ օլաճա-
ղընա ինանամամ, խանէնինո՚տիւչէճէյինի մէ՚մուլ էթ-
մէմ, անճագ միւնգասէմ հալտէն խէյաս պուլուպ,
եա պիրիսի կա՚ օլ պիրիսի օլաճագ տըր։» Տըգլըսը
քէնտիսի իլէ միւսահէպէյէ տա՚վէթ էյլէտի, վէ եէ-
տի ֆարգը եէրլէրտէ եէքթիկէրի իլէ միւ-
սահէպ էյլէտիլէր, վէ սըրա իլէ սէօյլէտիլէր։
Պու միւսահէպէլէր ոէնէնին պէօյիւք սիյասի
վագը՚ալարը իտիլէր։ Ասէմլէր վէ չօգ տէֆ՚ա
պիւթիւն ՚ա՚իլէլէր անլերի տինլէմէք իչիւն
ուզագ մահալլերտէն պիր գաչ կիւն եօլճըլըգ
էտէրէք կելիրլեր, վէ պէրապէրլերինճէ քէնտի ա-
բագալարըյլէ եաթագ վէ մաթագաս թագըմլարը
կէթիրիրլեր իտի։ Պու միւսահէպէլէր վասըթասըյլէ
Լինգըն պիւթիւն տիյարտա մա՚իւմ օլտու։ Էօյլէ
սիւ՚ալլեր իրատ էտէր իտի քի, անլերէ ճէվապ վէրմէյի
Տըգլըս բէտտ էտէմէզ իտի, վէ Տըգլըսըն վէրտիյի
ճէվապլար կէրէք չիմալլերին կէրէք ճէնուպլերին
հիւսն ի թէվֆիճիւհիւնիւ զա՚ էթմէսինէ սէպէպ օ-
լուբ իտի։ Միւսահէպէլէրին նէթիճէսի օլարագ Լին-
գըն պիր գաչ պին բէ՚յլէրին էքսէրիյէթինի գազան-
տը, լաքին Տըգլըսըն փարթիսի վագը՚ ի գավանին
մէճլիսինէ պիր գաչ ա՚զա տահի ինկիլապ էթ-
տիրէ պիլտի, վէ Տըգլըս թէքրար ՚այան մէճլիսինէ
ա՚զա օլտու։

Լինգըն «Միւճահէտէ տէվամ օլունմալը, վէ պէն
՚ատի պիր ՚ասքէր կիպի միւճահէտէ էտէճէյիմ,» եէ-
տի։ Լաքին պէօյլէ օլմայագաճագ իտի։ Անըն Տըգլըս իլէ
էթտիյի միւսահէպէլէր անըն էօյլէ քէնպի չէօհրէթ
էթմէսինէ սէպէպ օլմաս իտի քի՝ 1859տա սիյասի
իճթիմա՚լարտա նուէթգ էթմէք իւզրէ չարգա տա՚-
վէթ օլունտու։ Պիրինճի պէնտիմիզտէ զիքր էթ-
տիյիմիզ իւզրէ, Լինգըն թէքրար 1860տա չարգտա
պուլունույօր իտի։ վէ պու սաթըրլարը դալէմէ ա-
լան անը օլ վագթտա իչիթմէք պախթրնտա նա՚իլ
օլմազ տըր։ Օլ սէնէնին Մայիս 18ինտէ իտի քի
բէ՚իս օլմագ իւզրէ նամզէտ թա՚յինն օլունտը, պու
ֆիքր անա իլք տէֆ՚ա պէյան օլունտըգտա՝ «Պէն
օլ մէ՚մուրիյէթէ միւնասիպ տէյիլ իմ,» տէտի։
Լաքին տօսթլարը իսմինին թագսիմ օլունմասընա
միւսա՚ատէ էյլէմէսի իչիւն անը դանտըրտըլար։
Ինթիխապաթըն նէթիճէսի մէ՚մուլին զայրի պիր
չէյ մագամընտա թէլաթգը օլունտու, ՚ալէյ՚ումում
Նիւ Եօրգ ա՚յանընտան վէ օլ պիր փարթինին մուգ-
թէտիր ա՚զասընտան օլան Մր. Սիուըրտըն նամզետ
թա՚ինին օլունտաճալը մէ՚մուլ օլունուբ իտի։ Մր.
Լինգըն հէյ՚էթին քէնտիսին նամզէտ սէչտիյինի
իչիթտիյինտէ «Պիզիմ էվէտ քիչիւք պիր գասըն
վար, վէ պունու իչիթտիյինտէ իսօչանտագ տըր,»
տէտի։ Վէ պու խապէրի ղէվճ՚սինէ սէօյլէմէք իւզ-
րէ էվէ կիթտի։ Մր. Տըգլըս տահի նամզէտ թա՚-
ինին օլունտը, լաքին անըն միւսահէպէ էնտասընտա
սէօյլէտիյի պա՚զը սէօզլեր ճէնուպլիլերտէն պիր թա-
գըմ քիմսէլէրին կիւճէնմէլէրինէ սէպէպ օլտու,
վէ անլեր քէնտիլերտէն պիրիսինի նամզէտ թա՚ինին
էյլէտիլեր։ Պու չէյ Մր. Լինգընըն իճթիհատ օ-
լունմասընը թէ՚մին էյլէտի, չիւնքի մուհաֆիզի
փարթի թագսիմ օլունմըշ իտի, վէ Լինգըն պէօյլէ
պիր էքսէրիյէթէ իճթիհատ օլունտու, վէ սաքի
ճիւմլէ չիմալի էյալէթլերին գուր՚ասընը գազանմըշ
իտի։ Ճէնուպլի էյալէթլերին իլերի կելէն ատէմլէ-
րի Մր. Լինգընըն իճթիհատընը գապուլ էթմէմէյէ
գարար վերտիլեր, վէ անըն սէլէֆինին, հա՚նի իս-
թիյար վէ զա՚իֆ օլան Մր. Պիւքէնընըն բիյասէթինին
սօն ալարը զարիճընտա իթթիհատտան այրըլմագ իւզ-
րէ իսաֆիյէն թէտարիքաթ կէօրտիւլէր։ Քէօյլէյէ
մուխալէֆէթ էտէնլէրտէն պա՚զըլարը՝ մէսէլա Մր.
Պիչըր անլերէ «Ուզուրլար օլսուն» տէմէք թարա-
ֆընտա իտիլեր, լաքին սա՚իրլեր ճէնուպլիլեր իլէ
ուզլաչմագ վէ տիյարը թագսիմ էթմէմէք թա-
րաֆընտա իտիլեր։ Մր. Լինգըն պու իքլ մէս-
լեքլերի տահի գապուլ էթմէմէյէ գարար վեր-

միչ խոր։ Իթթիհատ հէր նէ պէհա իլէ տախի օլսա միւտաֆա՛ա էտիլմէք, վէ հիչ պիր էյալէթին այրըլմասընա միւսա՛ատէ օլունմամադ կէրէք իտի։ Վէ քէօլէլիյին զաթէն մէվճուտ օլտըղը հէրտէ գալմասընա միւսա՛ատէ էտիլտիյի վէ գանունը էսասիձէ տախի գապուդ օլունտըղը ճիհէթլէ անըն տահա զիյատէ հայըլմասը քէռմիլէն մէնի՛ օլունմադ կէրէք տիր, տէր իտի։

Քէնտիսինին րէսմէն րէ՞իս նասպ էտիլէճէյի վապթըն պիր գաչ հաճթա էվվելինէ գատար քէմալը սիւքիւնէ խանէսինատ գալտը, վէ ասնրա գալգըպ Ուաչինկթընա ՛ազիմէթ էյլէտի։ Սվրինկֆիլտէն հօլա չըգաճաղը վագըթ արապանըն իւ կերինատ տուրարագ քէնտի հէմչէհրիլէրինէ խրիթապ էյլէտիյի սըրատա՛ իճրասը իչինն քէնտիսինին տա՛վէթ օլունտըղը իչին Ուաչինկթընընքինտէն կիւճ օլտըղընը, վէ քէնտիսինի տա՛իմա գայըրմըշ օլան Հագգ Թէ՛ալանըն մու՛ավէնէթի օլմագսըզըն անտէ մուվաֆֆադ օլամայաճաղընը տախի պէյան էյլէյէրէք՝ «Օլ մու՛ավէնէթի պէնիմ իլէ օլտըգճա մուվաֆֆադ օլմամադըղըմ միւմքին տէյիլ տիր. սիզի պունըն հիմայէսինէ թէյլիմ՝ էտերիմ, վէ տու՛ալարընըզտա սիզինն տէ պէնի էօյլէ էտճեէյլինիզէ իւմիտ էտերիմ, վէ սիզէ սամիմանէ խօշճա գալընըզ տէրիմ՛» տէտի։ Էսնա ի սէյհահաթընտա էփէյի եէրլէրէ տուրուպ նուրթգլար իրտա էյլէտի։ Մր. Սիվարտ րէ՞իս իսնթիհատ օլունմամընչ օլտըղընտան, Նիւ Եօրկլըլարընն իւմիտլէրի պօչա չըգմըչ իտի։ Վէ Մր. Լինգընա ասղուդ մու՛ամէլէ էյլէտիլէր, վէ պէօյլէ միլլի պիւհրան զէմանընտա ասյքի թէճրիպէքեար օլմայան պէօյլէ պիր քիմսէնինն տիյարընն րէ՞իսի օլմագա իսնթիհատ օլունմասընյէ պէօյիւք պիր հանըչ էտիլմիչ օլտըղընա տա՛իր չօգ եէրլէրտէ պիր գօրգու հիսս օլունտու։

Ուաչինկթընա վասղ օլմագ իչինն քէօլէլիք թաթաֆսարը օլան Մէրիլէնտ նամ էյալէթինէն կէչմէք լազըմ իտի, վէ Պալթիմօր չէհրինտէն կէչէր իքէն Մր. Լինգընը էօլտուրմէք իչինն պիր վլան թէրթիպ էտիլմիչ օլտըղը մա՛լիւմ օլտու, վէ տօսմանըրընն իպրամը իւղերինէ թէպտիլ ի զըյաքէթ էթմիչ օլտըղը հալտէ մախֆիճէ կէճէէյինն օրատատն կէչտիկթան։ Քէնտիսինին րէսմի նուրթգընտա ճէնուպիլէրէ խրիթապէն՝ տախըլի մուհարէպէնին հէման պիր տագիդէտ գօփմասը քէնտի էլինտէ տէյիլ, ամնագ անէրինն էյլէրինտէ օլտըղընը պէյան էյլէտի։ «Պիզ տիւչմէն տէյիլ, տօսթ ըզ, տիւչմէն օլմամալը իզ,» տէտի։

Մր. Սեվարտա գապինէտէ էն ՛ալի մէվզը՛ վէրթիկ, գապինէնինն օլ պիր ա՛զալարընը տա քէնտիսինին թա՛յին էյլէմէսի թավսիյէ էտիլտի իսէ, պունու Մր. Լինգընն րէտա էյլէտի։ Մր. Սէվարտա ասլ րէ՞իս օլմազը, Մր. Լինգընըն իսէ օլ մէվզը՛ի անճագ իսմէն տօլտուրմասընը արզու էտեր իտի, վէ պու նէթիճէյի էլէ կէթիրմէք իչինն պիր մէքթուպ իլէ ֆիքրինի Մր. Լինգընտա պէյան էյլէտի։ Մր. Սէվարտ քէնտի մէքթուպընա էօյլէ գաթ՛ի եինէ տէ էօյլէ նազիքեանէ պիր ճէվապ ալտը քի, Մր. Լինգընըն իսմէն օլտըղը կիպի հագիգաթ ը հալտէ տախի իտարէյնն պաչընտա օլմագ իսթէտիյինի անլատը, վէ չօգ կէչմէզտէն անըն պաչընճա վէ սատըգ մու՛ավինի վէ անա զիյատէսիյէ հայրան օլանլարատն պիրիսի օլտու։ Մր. Լինգընն րէսմէն րէ՞իս օլտըղընտա քէօլէլիք թարաֆտարը օլան եէտի էյալէթլէր զաթէն այրըլմըշլար, եէնի պիր պայրագ եափմըշլար, վէ քէնտիլէրին րէ՞իսի մագամընտա ձէֆքրըսըն Տէյվիսի իսթիհատ էյլէմիչլէր իտի։ 1861 Ապրիլ 12տէ ճէնուպիլէր Զարլըսթաուն լիմանընտա Սըմթթըր գալ՛ասը իւզերինէ աթէչ էթտիլէր, վէ իքի կիւն սօնրա գալ՛ա թէսլիմ օլմադա մէճպուր եափտի։ Լինգընն գալ՛այը թէսլիմ էթմէյի րէտա էյլէտի, վէ անա թաղվիյէթ վէրմէք իւզրէ կէմիլեր կէօնտէրիլտի։ Պու հիւճում չիմալիլերի միւթթէհիտ գըլտը, վէ րէ՞իս Լինգընն իւչ այ իստամպէթ էթմէք իչինն 75,000 կէօնիւլիս ՛ասքեր թալէպ էյլէտիյինտէ անըն պու մաթլուպը չարչապըդ իճրա օլունտու։ Պու սաթըրլարը գաւէմճ ալան տախի պիր պէօյիւյէ տախիլ օլտու, վէ պու պէօյիւք պիր գաչ հաճթա ՛ասքեր թա՛լիմի էթտիքտէն սօնրա, կէօնիւլիս օլարագ օրտուտա իսթամպէթ էթմէյի թէքլիֆ էյլէտիքլէրինտէ 75,000 կէօնիւլիս զաթէն տօլմուչ պիլմիչ օլտըղը վէ քէնտիլէրին կէճ գալմըչ օլտըղընը քէնտիլէրէ պիլտիրիլտի։ Պունուն նէթիճէսի օլարագ պիզ պիր գօլճ տէվրէսի գօլճատէն տըչարտա գալտըգ։ ՛Ասքեր չաղրըլմասը քէօլէլիք թարաֆտարը օլան 4 էյալէթլէրին տախի ՛իսԱան էտենլեր իւղերինէ զամմ օլունմալարընա սէպէպ օլտու, վէ պէօյլէճէ մուհարիպէ պաչլատը։

Եափարըմըզ հէր չէյ տու՛ա բուհույլէ էօյլէ տօլմուչ օլմադը սըր քի, մէղղուլ պիր տուրէթտէ իճրա էթմէքտէ օլտըղըմըզ չէյլերի տալ հավան Ալլահ օլսուն։ Պունու էյլ անլայըպ մուճէպլինճէ մու՛ամէլէ էտի՞յօր մը իչ։

Հիսսիյաթը թէրբէլէ իրտաէթէ մէրպութ օլմայը էօյրէն։

ՍԻՑԱՍԻ ՀԱՑԱԹ ՎԷ ՏԻՆ*
(Ց. Գ. Դ.)

1.

Շուն սօն կիւնլերտէ տիյարըմըզտա վուգու՝ պուլան սիյասի թէպէտիւլէթ հուզուրըմըզա հալ օլունաճագ պա՛զը մուհիմմ մէս՛էլէլէր արզ էյլէմիշ օլուպ, զանընըմըզճա պունլարըն էհէմմի պէն մէս՛էլէսի տիր։ Շու հագըն վագըթլարատէք 'Օսմանլը հիւքիւմէթի էսասըն տինի պիր իտարէ իտի. ◦ Իսլամիյէթի իւզէրինէ միւ՛էսսէս վէ Իսլամիյէթի մուհաֆազա իչիւն տուրուպ տէվամ էտէն պիր հիւքիւմէթի իտի։ Փատիշահը «խալիֆ» վէ մուհարէպէլէրի «ճիհատ» իտի, վէ զայրի Միւսլիմ էհալի «բայա» իտիլէր։ Լաքին չու սօն ինգիլապաթ իւզէրինէ մէզգիւր թէհաւվիւլարճա խայլի թէպէտիւլէթ վուգու՝ պուլարըզ մէ՛մուլ տըր։ Վագա՛տա Գանունը էսասի տինի Իսլամը հիւքիւմէթին բէյանի տինի տէյիւ թանըյօր իսէ տէ, 'այնի վագիտտա տիյարըն պիզճիւմէզ էհալիսինին պիյա թէֆթիդ ի տին ու մէզհէպ 'Օսմանլը օլտըղը անտէ թէ՛յիտ էտիլմիշ տիր։ Պինա՛էն 'ալէյհ հէր թարաֆտան Միւսլիմ, զայրի Միւսլիմ, Թիւրք, էրմէնի, Րում, ճիւմլէսի տինին վէ սիյասիյաթըն ևէքտիկլերինտէն այրը օլտըղընը թէ՛քիտ էթմէքտէ տիրլէր։ Տին ֆէրտին Ալլահ իլէ օլան չախսի 'ալագասընտան 'իպարէթ օլտըղը իչիւն, տինի ֆարզլարըմըզ սիյասի 'ալագալարըմըզը իհմալ էթմէմէյլի տիրլէր։

Պու էօյլէ պիր հադիսաթ տըր քի, անը ինկիլթէրրա, Ամէրիգա վէ Ֆրանսա կիպի մէմլէքէթլէր անճագ տէհրլէրճէ միւտահէթ սիւրէն դանը մուհարէպէլէրին աճը թէճրիպէսի իլէ էօյրէնէ պիլտիլէր։ Պիզ իսէ անը պիր ատըմտա կէօյա աւըզ պիհիրտիք։ Լաքին պուրատա պիր իֆրաթ թէհլիքէսի վար տըր։ Սիյասի վէ միլլի հայաթ նազարը տիգգաթըմըզը օ գատար ճէլպ էթմիշ տիր քի, տինի սիյասիյաթտան այրըմագլէ տինին սիյասի հայաթա օլան էհէմմիյէթինի տէ ունութմագ թէհլիքէսինտէ պուլունույօր իզ։ Եիւքսէք սէս իլէ «Տինին սիյասիյաթտա ևէրի ևօգ տըր» տէյիւ նիտա էտէր իքէն, ֆիքրիմիզտէն էտնա պիր սէտտա իլէ, «Տինին հայաթըն տիկէր հաՆկի թատաֆըննտա ևէրի վար տըր» տէյօր իզ։

Պիզ էրմէնիլէր պու նէթիճէյէ պունտան էվիլյի միւտահէթ էվվէլ կէլմիշ իտիք։ Էնքի րէժիմ դէմանըննտա ճիւմլէ էրմէնիլէր թէ՛ատիրյէ մա՛րուզ օլտըղլարընտա, անլէրին արատընտաքի մէզհէպի ֆարզլար նազարը էհէմմիյէթէ ալընմատը, պինտէն 'ալէյհ պիզ էրմէնիլէր տիւշիւնտիւք, «'Ումումի տիւշմէնլիմիզ պիզիմ արամըզտաքի տինէ ֆարզլարա էհէմմիյէթի վէրմէտիյի հալտէ պիզ նիչիւն վէրէլիմ։ Տին ֆէրտլեր իլէ Ալլահ արասընտա օլան պիր 'ալագա օլտըղճա միլլի հայաթտա տինին լուզումը նէ՞ տիր։» Պու միւտա՛ատէքտար բուհ թատի՛լի վէ զարուրի իտի։ Լաքին տէրհալ պու տա միւպալազայա վարտը, վէ էհալիմիզ տիւշիւնմէյէ պաշլատըլար, «0 տէյիլ ամմա, տին վէ քիւիսէ հայաթըն հաՆկի տաճրէսինտէ լազըմ տըր։» Պու հիսս արամըզտա տինի հիսսիյաթըն կէվզէմէսինէ պտտի օլտը։

Էկէր միւշքիլմիզ վէ տինէ հայաթը թէհտիտ էյլէյէն հալընըզ պու օլտա իտի, պու ևանըզը տօղրուլթմագ գօլայ օլուր իտի։ Տիկէր պիր ֆիքր արամըզտա թէ՛ամմիւմ էյլէմէյէ պաշլատը։ Ղաւպի մէտէնիյէթտէն կէլէն չու ֆիքր տինի հայաթա էն միւհիմ տարպէյի վէրտի. ևանի տէնիլտի քի, «Տին նէվ՛ի պէչէրին հայաթընըն զարուրի վէ միւթէմմիմ պիր ղըսմը տէյիլ տիր։ Անսըզ տա տտէմ նէմա պուլապիլիր։» Թէքեամիւլիւն էսասի դա՛միտէլէրինտէն պիրի չու տըր քի պու ճիհանտա պիր ալէթ, ևա ֆէրտ վէ ևա ճինսին մէվճուտիյէթ իչիւն քանաֆի մագսատ ևա սէպէպի ևօգ իսէ, ևա՛նի ա. լէմին հայաթընճա կէօրէճէք զարուրի պիր իլէ ևօգ իսէ, օ էրտէ, կէճտէ մա՛տուրիյէթէ հիւքմ օլունմուշ տըր։ Պինա՛էն 'ալէյհ տինի հայաթ հագգընտա մէզգիւր ֆիքր արամըզտա թէ՛ամմիմ էթտիքճէ տին հայաթի պիր գուվվէթ օլմագտան 'այնի տէրէճէտ ֆէրագէթ էյլէմիշ տիր։ Խուսուսա միւթէ՛ալլիգ սընճ տինտէն վէ քիւիսէտէն ոզգուտուլար, չէօյլէ քի պու կիւն Խրիսթիանլըզ միլլէթիմիզ արասընտա միւ՛էսսիր վէ գուլաղուզ պիր գուվվէթ օլմագտան ֆարիզ օլմագ թէհլիքէսիտէ տըր։ Վէ ֆիլվագը՛ տա էկէր տին միլլէթլէրին նէմա վէ թէքեամիւլիւնտէ զարուրի պիր մէվ՛գի իչրազ էթմէյօր իսէ թէլաչ էթմէյէլիմ. Թատի՛լէ պիչի տահա զիյատէ միւտահա մէվ՛գիլէրէ իրչատ էտէճէք տիր։ Լաքին էկէր պէր-'ազա տին միլլի հայաթըմըզ իչիւն էլզէմ իսէ, պու պապտէ խաթատա պուլունմագ պէօյիւք պիր ուգուպտէր օլաճագ տըր։ Իմտի պու մէս՛էլէ ճիտտէն միւթալա՛ա էթմէմիլէ տէյէր։

Էվվէլա, պինէ ասլը միւթալա՛ա էտէլիմ։ Տինտէն օզուլյանլարըն 'ալել 'ումումի իլգ կէթիրէճէքլերի իթիրազ պու ճիհէթտէն օլուր. Տին ասլէն էօյլէ պիր հիսսէն վէ էօյլէ հալ ու քէյֆիյէթլէրէն նէչէթ էյլէմիչ տիր քի, չու միւթէրագգը վէ միւթէճճատին 'ասրտա անա մահալ ևօգ տըր տէնիլիր։ Պու սըրատա զիքր օլունուր, էօչ-ևա։ Ատէմլէր վահդի հալլարընտա թատի՛լի ալյիմատէն, զելզելէ ևա զուլմէթ, ֆուրթունա ևա ևըլտըրըմտան գօրգտարադ իլահլարա վէ ֆահգիւթթա՛պա վարըզլարա իլթիճա էտէրլէր տէյիւ միւչիւնիւլիւր։ Պունըն տա էսասը ճէճալէթ տիր տէնիլիր։ Ատէմլէր ալյիմի թատի՛իյէնին հավիգի ալպէպալէրինի պիլմէմէքլէրինտէն, անլէրի ճանը

---

* 1909 փեռ. 26ա Աատփազարընտա կ. Խ. Շիրքէթի հուզուրունտա իրատ օլունան նութգատան միւգթէտիս տիր։

վարըզլարըն էսէրի զանն էթախլէր։ Հըրպըրթ Սփէնսըր տախի զանն էթախ քի, իւլք տաէմլէր բիւյալար կէօրախուլէր վէ կիւնախուզիւն քէնտի սուրէթլէրինի սու կէօղլէրինտէ կէօրիւնճէ պիր իքինճիլէրի օլարզրնը խաթինթաճ էթախլէր։ Տիւշմէնլէրինին տէ էյինճիլէրէ, ատնի բուհլարը պուլունարզրնը տիւշիւնէրէք, անլէրին ինթիզամ վէ խըշմընտան ազատ օլմազ իչիւն, անլէրին գապզրլարընա թա՛ամ վէ աթիչլէր գօտուլար վէ տինլէր պէօղլէ պաղլատըլար։ Վէ արթըգ տաէմլէր թապի՛աթ գուվվէթլէրինէ վէ անլէրտէ ճարի օլան գավախտէ, վէ բիւյալարըն թապի՛աթընա վագըճ օլարզլարը իչիւն պուննարատան միւթէ՚էսիր օլարագ, ֆախգիւթթա՛ալի՛իյէյ միւրաճա՛աթ էթմէյէճէքլէր, վէ տինի խըտմէթլէր իճրասընա մէճպուր օլմայաճագլար տէյիւ տիւշիւնիւլիւր։ Ինքին ամէպա տինին ասը պուՀ մը տըր, օ պէօյլէ ճէհալէթ վէ գօրգուտա՞ն մը նէչէթ էյլէմիչ տիր։

Տինին ասը զանն օլունտըղը գատար գօլայ պիր մէս՚էլէ տէյիլ տիր։ Տինին ասը գապ էթ թարիխ, ատնի մուգայյէտ թէվարիխ միւտտէթինտէն չօգ կէրի վագթլարա կիտէր։ Վագա՛տ թարիխի միւտտէթլէրտէ պա՛զը ինէնի տինլէր զուրհուր էթմիչ խսէ տէ, անլէր քէնտիլէրտէն էվվէլ մէվճուտ օլան տինլէրին իւզէրինտէ մուէսսէս տիրլէր։ Տինին ասընը պուլմագ իսթէրսէք սալթ՝ադլըմընտան իհտաս էթախխիմիզ պա՛զը նագարիյաթլա գանի՛ օլմազը տէյիլ իզ։ Ո նագարիյաթ մէյտանտա օլան էմրի վագը՛լարա միւթաալզգ օլմազը տըր, վէ աթիտէքի մէս՚էլէլէր միւթալա՛ա էտիլմէլի տիր, ատնի գապ էթ թարիխ զուհուր էթմիչ օլուպ, թա՛լիմաթ վէ ՚այնի ու ՚ատաթը պա՛զը թարիխի գայտլարտա հրգիզ օլունմուշ օլան աթիգ տինլէր, էզճիմլէ Հինտիսթանտա, Մապէյնիւնտէհրէյնատէ, Մըսըրտա վէ սա՚իրէտէ պուլունան տինլէր։ Քէզա՚լիք հէր լիսանտա գապ էթ թարիխ պա՛զը էքքսար ու թէսավվուրըն թէճէսսիւմ էթախյի իսթիլահաթ ևա քէլիմաթ վար տըր։ Միէլ ի գատիմէնին արասընտա ճարի օլան պիր թագըմ բիվայաթ վէ ՚ատաթ վար տըր։ Շիմտիքի վահչի վէ նիմ մէտէնի գավմարըն տինի թէսավվուրլարը, ատէթ վէ բիվայէթլէրի վար տըր։ Պունլար այրը այրը վէ պիրիպիրլէրինէ օլան ՚ալագալարընճա միւթալա՛ա էտիլմէլի տիրլէր։ Քէզա իննանլարըն պու կիւնքի տինլէրի, վէ տինի թէսավվուրլարը վէ այնի ու ՚ատէթլէրի, վէ տին նօգթա ի նագարընտան բուհ ը իննան, հաթթա չօճուդլարըն, սաղը վէ ախրաղլարըն, մէճնունլարըն տինի թէսավվուրլարը վէ լինթիսահ ը բուհանիլէր. տինի թէ՚ասսիսլէր, տինսիզլիյին թարիխի վէ հէփ պուննլար իլմի բուհ նօգթա ի նագարընտան թամիգ էտիլմէլի տիր։ Վէլհասլ ատէմին տինի վէ բուհի հայաթընըն թէքխամիւլիւ թէգթիչ էտիլմէլի տիր, վէ տինին էսասընա նագարէն ևաւիաճաղըմըղ նագարիյաթ հէփ պու թահդիդաթըմըզա միւթաալզգ օլմալը տըր։

Պու նէվ՚ միւթալա՛ալար պիղի չու նէթիճէլէրէ պղաղուզայօրլար։ 1. Տինին ասը, ատնի պէնի պէչէր թարիխինտէ տինի հիսս ու հայաթըն իլք տէֆ՚ա ներէտէ վէ նէ սուրէթլէ զահիր օլարզը տահա քէչֆ օլունմամըշ տըր, պէլքի տէ հիչ պիր վագթ քէչֆ օլունմայաճագ տըր։ Պիր ատէմ քէնտի պէպէնքլիք հալէրինի տէրխաթըր էտէմմէտիյի կիպի, նէվ ի պէչէր տախի քէնտի չօճուդլըղընը տէրխաթըր էտէմմէյէճէք տիր։ Պունտան իսթիխլալ էտէրիզ քի,

2. Տին սալթ գօրգու վէ ճէհալէթի, հախօտ ևանըլմագ նէթիճէսի տիր տէյիւ օլան իտտի՛ալար պիէսաս տըրլար, գուրօս խայալի նագարիյաթ տըրլար, էմրի վագը՛լար վէ ՚իլմի թէհարրիյաթ իւզէրինէ միւ՚էսէս տէյիլ տիրլէր։ Հաթթա պու էֆքէհարլարը սալթ նագարիյաթ մադամընտա ալասագ պիլէ դանա՛աթպախչ տէյիլ տիրլէր, չիւնքի

3. Տինին պու գօրգու վէ ճէհալէթտէն տահա տէրին էսասը օլարզրնը պիլիյօրզ։

ՄՈԻԽԹԻՐԵԼԷՐ

Ա.֊ֆ֊ՂԱՐԲԵԸ ղՅՅԲԷԲ. Ատաւիազարը Կ. Ի. Շիրքէթինին տա՛վէթի իւզէրինէ կէչէն հաֆթանընը ճիւմ՛ա կիւնիւ չէհր ի մէզգիւբէ կիտիպ, օ կիւնիւն ագչամընտա ևէնի քիլիսէ պինասընտա իճթիմա՛էթմիչ օլան ճէմա՛աթա «Սիյասի հայաթ վէ Տին» մատտէսի իւզէրինէ պիր նուխդ իրատ էյլէմիչք։ Կիրակի կիւնիւնտէ սաագահլայընը վէ էօյլէտէն ասնարա վա՛ղլար վէրմէք, վէ ագչամտա տախի ևինէ Կ. Ի. Շիրքէթինին Իզամ վէ Խրիսթիյանլարատան տա՛վէթի էթմիչ օլտըղլարը պէօյլուք պիր ճէմա՛աթա սէօյլէմէք ֆուրսաթընա նա՛իլ օլատուգ։ Պունտան Ց աէնէ ագտէմ պիր տէֆ՛ա տահա Ատաւիազարընը զիյարէթ էյլէմիչ իսկը։ Պու միւտտէթ զարֆընտա ինճիլի ճէմա՛աթ պիր կիւղել քիլիսէ պինասընա մալիք օլմուշ տըր։ Պու պինա քիրէմիտա վէ Թաչտան ինչա օլունմուշ օլուպ, միւքէմմել պիր չան գուվէսի տախի վար տըր։ Լաքին տահա իչինին սըվասը վէ Թաճանըն ինչասը իչի պիճմէմիչ օլտըղընտան, գըշըն պինայը իւչ սօպա իլէ պիլէ ըսընտըրմագ դօյայ օլմայօր։ Պինանըն հէր ճիհէթիէ իչմալը իչիւն 2–300 լիրայա իհթիյաճ վար տըր։ Պուրսատաքի ին֊

ճիւլի ճէմա'աթ եւնէ էվվէլքի զայրէթինտէ տէվամ էթմէքտէ տիր։ Զօպան վէ քիւհէ արասընատա իթթիֆագ, կէնճ Ի. Շիրքէթինին ֆա'այիէթի, խանէնտէկական կիւրուէնընըն զայրէթի, ճէմա'աթ արասընատա քիւհէսէնին միւսթագպէլի իչին տիւշիւնէնկէրին պուլունմասը, դըզլարըն մէքթէպ ի 'ալիսինին միւթէրադդը հալի, վէ սա"իր պու միսկլու հալէը միւնասէպէթիյէ պիլա չիւպհէ պու քիւհէս պու տա"իրէլէրտէքի ինճիլի քիւհէսէլեր արասընատա էն մուհիմմ վէ միւ"էսսիր մէվզը'ի իհրազ էթմէքտէ տիր։ Ատափազարընն էրմէնի վէ Բոզ. էհալիսինին պիր 'ումումի զրա"աթիանէ աչարադ վէ իթթիհատ վէ Թէրաղդը ճէմ'իյէթինտէ տէ ա'զալար պուլունաըրարադ, էհալինին Թէրաղդըսընա, վէ իտարէ ի մէչրութէտէն իսթիֆատէ էթմէսինէ սա'յ էթմէլերի տէ չայան ը Թահսին տիր։

—·—

Ե. Գ. Գ.

Հաբէ ը ֆէնէ'. Պու հաֆթա զարֆընատա մաթպու'աթըն նազար ը տիգդաթընը ճէլպ էտէն մուհիմմ մէս"էլէլերտէն պիրիսի, էհալինին միթինկլեր 'ադա էթմէսինէ տա"իր հիւքիւմէթ Թարաֆընատան զօնուլան զայտ ու հուտուտա օլմուշ տըր։ 'Ալէնի միթինկլեր 'ադա էթմէք իսթէյէնլերին իճթիմա'ատան ազալլի 24 սա'աթ էվվէլ զապըԹայա միւրաճա'աթ իլէ, պիր վարագա ի ըէամիյէ իսթիհսալ էթմէսի Թալէպ էտիլմիշ տիր։ Պունը պա'զը զալէթալար Գանուն ը Իսասինին Թէ"մին էյլէտիյի հուրրիյէթէ մուզայիր 'ատտ էտէրէք, չէտիտէն Թէնզիհ էյլէմէքտէ, պա'զըլար իսկ՝ պու զայտըն ասայիչ ի 'ումումիյէյի Թէ"մին էթմէսիյէ պէրտպէր, Գանուն ը Իսասինին րուհունա վէ իտարէ ի մէչրութիյէթին մաթլուպաթընա մուԹապըզ օլաըղընը իտտի'ա էյլէմէքտէ տիրէր։ Պու ասնրաքիւէր պու իհթիյաԹըն մուհիդդ վէ միւֆիտ օլաըղընա պիր տէլիլ մադամընտա Քեմալ փաչանըն մահատմը Սա"իտ փաչանըն քէնտի փէտէրի լէհինտէ վէ հաթթա իտարէ ի մէլֆուտէնին 'ալէյհինտէ, պէլքի տէ իրթիճալյունընն մու'ավէնէթի իլէ պիր նիւմայիչ հաւիմադ 'ազմինտէ օլաըղընը զիքր էթմիչլեր տիր։ Վադա'ա նազիք վադիլարտա պուլունունօրըզ, վէ հէր էյի չէյին իֆքրաթա կէօթիւրիւլէրէք սու"ի իսթի'մալ էտիլմէսի Թէհլիքէսի վար տըր։ Պինա"էն'ալէյհ հադդ ը իճթի'մա'ը պիր տէրէճէ Թահտիտ էտէն մէղքիւր դայտըն տա տէրհալ իֆթրաթա կէօթիւրիւլէրէք, սու"ի իսթի'մալ էտիլմէսի միւհիմմէմէ տիր։ Եինէ տէ պիզէ կէօրիւնիւր քի, բէ"ա ի իտարէտէ պուլունանլարընն էհալիմիզի հուրրիյէթէ Թա'լիմ էթմէք էմրինտէ պա'զը զայտ ու չարԹալար զօմալարը մա'զուլ օլապիլիր։ տիկէր Թարֆտան էհալիմիզին տէ այըզ վէ ույանըգ պուլունարագ, պու Նէվ' իմԹիյազաԹընն սու"ի իսթի'մալ օլունաըղընը հիսս էտէր էթմէզ, անլէրին մէնա'լինէ սա'յ էթմէլերի վաճիպ տիր։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅԱԹ

Թէհամմէ-լ օլաՆամագ Եաբալաբ։ Պիզ պիզիմ սէվտիյիմիզ վէ պիզի փէք զիյատէ սէվդն քիմսէլէրէ էն զիյատէ զարար վէրէ պիլիրիզ։ Զիրա քիւհիք պիր եարա սէվտիյիմիզ պիր քիմսէնին իւզէրինտէ այըլտըգտա, պէօյիւք պիր եարա օլուր վէ պիր սէնէ էվվէլ եարալամադտան չէքինէճէյիմիզ քիմսէլերի չիմտի գօյայ գօյայ եարալամագ Թէհլիքէսինտէ պուլունուրըզ։ Սէվտիյիմիզ պիր քիմսէյէ սէօյլէտտիմիզ հէր պիր ադը սէօզ՝ Թէքրարէն սէօյլէյէճէյիմիզ սէօզիւն տահա ադը վէ իրաս էտէճէյիմիզ զարարըն տահա պէօյիւք օլաճաղընա իհթիմալ հասըլ էտէր։ Պիրիպիրիմիզէ ատղրու օլան մուհապպէթիմիզ նէ զատար պէօյիւք տախի օլսա, հիճվ, իհթիհզա, վէ զաղապ հէմ տէ խուսուսիմէթին րուհլարը պիր տէֆ'ա 'էօմրիսիմիզէ տախիլ օլաըգլարը հալտէ, մուհապպէթ պունլարտան զօլայըգլա մաղլուպ օլուր։ Հագիգաթ ը հալտէ պիզ պու նահօչ հիսսիյաթըմըզը տահա զիյատէ սէվտիյիմիզ քիմսէլերէ կէօսԹէրմէյէ Թէճրիպէ օլունըրըզ։ զիրա մուհապպէթին անլէրէ Թէհամմիւլ էթմէյէ մուհգիճէտիր օլաըղընը ալչագճասընա մէ"մուլ էտէրիզ։ Պու սէպէպտէն պիզիմ էն սըզը տօսԹլարըմըզ իլէ օլան 'ալագալարըմըզտա հէվնէնտէն զիյատէ տիդդաթը պուլունմամըզ կէրէք տիր։ Եկէր պիզ սէվիլիւլէրէմիզի ինճիթմէք 'ատէթինէ էսիր օլմուշ իսէք, անճագ Սլլահ պիզի պու դուսուրատան խէյտա էտէպիլիր։ Սլլահ պիզէ պու խուսուսատա հարատմ էտճէք տիր քի, տուտագլարըմըզդա պէքճի զօնուլմըզ կիպի օլաճաղըզ։

Եինէ պէր հաբէէճ. Օհայօ էյալէթինտէ Փիլիճինտէ Թադրիպէն աէօրթ հաֆթա էվվէլ տինի եէնի պիր հարէքէթ պաչլամըչ տըր։ Օնալիր պին կէնճէլէր՝ Յիսուս տիւնհատա օլսա նա'սըլ հաչյաճագ իտի իսէ, իքի հաֆթա էօյլէ հաչամադա գավ ու գարար էյլէմիչլեր։ Յիսուսա պէնզէմէք խուսուսընատաքի պու հարէքէթ Մէթհօտիսթ, Յոզովական վէ Երիյական քիւհնէլէրինին զայրէթ ի Սրիսթիյանիյէ չիրքէթլէրինին միւԹթէֆիտէն Թէչքիլ վէ Թէրթիպ էյլէմիչ օլաըգլարը 'ալէնի պիր մէճլիստէ պաչլատը։ Օլ մէճլիստէ սէօյլէյէն վա'ըզ կէնճէլերին իճրապընա չալըչաճագլարը պու 'ահալն

էփէյի մի՛չքիչ պիր 'ահա օլտըղընը պիլէրէք, ան-լէրէ ճհսուսա մուգթէէտի օլմանըն տօղրու թար-ղընը թա'լիմ էյլէտի, վէ անլէրէ աթիտէքի պիր պիր գաչ գա'իտէլէրի վէրտի. «Ատէմ օլ, թէ-պէսիւմ էթմէյի էօյրէն, իչթիքհատան վէ մը-րըլտանմագտան վազ կէչ, չատ վէ մէսրուր պիր 'էօմր կէչիր, վէ ատէմլէրին էլէրինի սըզտըղըն վազըթ պիլէ մէսէրրէֆին պէլի օլսուն։ Ճհսուս հէր ճիհէթլէ քհամիլ ատէմ իտի. օ էկէր պու-րատա օլսա իտի, պիր զի՛ւրաֆէ կիպի տէյիլ, անճագ ատէմ կիպի էլ սըզտաճագ իտի։ Ֆրիստոս ուճագ թէֆէք դանուն՚ալար իլէ օղրաչմատը։ Ո ճիւմլէ 'ասրլար իչին 'էօմրէ լազըմ օլան էսաս-լարը թա'լիմ էյլէտի։ Րիյասըզ պիր 'էօմր կէչիր։ Էկէր անճագ 50 տօլար սէրվէթին վար իսէ, քէնտինի պին տօլար սէրվէթի օլան պիր քիմսէ կիպի կէօսթէրմէ։ Իչինտէ տիզդաթլը պու-լուն, վէ ֆապրիգայա նէ օն տագիդէ կէճ կիթ, նէ տէ օրատան օն տագիդէ էվվէլ չըզ։ Ֆրիստոս պէօյլէ էթմէյէճէք իտի։ Ախզ ու ի՛թհանտա 'ափիֆ վէ տինինտէ մի՛սթագիմ օլ։ Սա՛իրլէրէ իֆա ի իսրմէթ էտէրէք 'էօմր կէչիր։ Ֆրիստոս վա-ղըթընը պօչ կէչիրմէզ իտի։ Ո տա՛իմա իչլէր իտի։ Էկէր իչին հօզ իսէ, հէր ղայրէթի էտէ-րէք պիր իչ պուլ, վէ իչլէ։ Եանընտա իչլէյէն բէ-ֆիղինէ մոա'վէնէթ էյլէ։ Վէ բէֆիղինէ էտէ-պիլէճէք էն պէօյիւք իսրմէթ անը Ֆրիստոսա իր-չատ էթմէք օլտըղընը պիլ։»

Կէնճլէր Ֆրիստոսա պէնզէր հաչամագլըղա անճագ իքի հաֆթա իչիւն վա'տ էյլէտիլէր, վէ պու իքի հաֆթալըղ թէճրիպէտէ օլ գատար մուվաֆֆագ օլմուչլար վէ պու չէյ անլէրին 'էօմրլէրինէ օլ գատար պէօյիւք թէպէտտիւլ իլէրի կէթիրմիլ իտի քի՝ էրթէ-սի կիրակի կիւնիւ 18,000 կէնճլէր պիրլիքէտէ թէ-ճէմմիւ՚ էյլէմիլ օլարագ՝ քէնտի 'էօմրլէրինի Ճի-սուս տիւնհատտա օլսա իտի, նասըլ հաչա-յաճագ իտի իսէ էօյլէ կէչիրմէք իչիւն գավլ ու գարար էյլէտիլէր։ Տահասը վար. Ֆրիստոսա պէնզէր պիր 'էօմր հաչամագ հօլընտա օլան պու հա-րէքէթի պիլճիւմլէ չէհրլէրտէ վէ գարիյէլէրտէ տախի հայմազա գարար վէրտիլէր։

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ԵՐԼՏԶԱՐ 'ԱԼԷՄԻՆԻՆ ՎԻՒ՚ԱԹԸ

(Փրոֆ. Ճ. Ա. Պեզճեան, 'Այնթապ)

Մէսքէնիմիզ օլան պու քիւրէնին անճագ ճիւղ՚ի պիր գըսմընը կէօրաիւյիւմիւզ էճլտէն, անըն հա-դիդի ճէսամէթի հագընտա տօղրու պիր թէսավ-վուրըմըզ օլմայօր։ Սաթհը տէրհատան 4,000 մէթր իրթիֆա՚ը օլան էրճհաս տաղընըն թէփէնինտէն չար թարաֆա պադան պիր ատէմ՝ չիմալտան Գարա տէնիզին վէ ճէնուպտան Ադ տէնիզին սէվահիլին-տէքի թէփէլէրի, հա՚նի գուբրու 300 միլէ, վէ մէսահէ ի սաթհիյէի 70,000 միւրէպպա՚ միլէ հա-դըն կէլէն պիր տա՚իրէյի կէօրէպիլիր։ Ելինէ տէ պու վասի՚ մէյտան տիւնհամըզըն սաթհընըն անճագ 3,000*տէ պիրի կիպի տիր։

Ֆիւրէ ի արզ տէհիյիմիզ պու պէօյիւք պէտէ-նին նէ գատար հէր թուրթուղընը՝ հավի օլտըղը միւքհապ միլէրին սայըսընտան տախի դըյաս էտէ պիլիրիզ։ Պիր միւքհապ միլ տէհիյիմիզ, հէր թա-րաֆը պիր միլ (2,150 արշըն), վէ թավուս զարը չէքլինտէ պիր ճէսամէթ տիր քի, պու պէօյիւք-լիւքտէ պիր գապ պուղտայ իլէ տօլտուրուլսա, նուճուս պաչընա սէնէտէ 60 օդդա պուղտայտան տիւնհամըզըն 1,600 միլեօն էհալիսինի 34 սէնէ պէտէմէյէ քհաֆի տիր։ Պու՝ պէս պիր թէք միւ-քհապ միլ տիր. հալ պու քի քիւրէ ի արզըն հավի օլտըղը պու միսիլլու զարլարըն 'ատէտի 260,000 միլեօն տըր։ Պու րագամըն նէ տէմէք օլտըղընը պէնքի էյի ֆէհմ էթմէյօրըզ։ Պօյու 24, էնի 18, վէ րթիֆա՚ը 9 մէթր օլան ('Ա.ֆնթապըն Գայաճըզ քի-լիսէսի կիպի) պէօյիւք պիր պինա թապանընտան թավանընտէք պուղտայ իլէ տօլտուրուլսա, պու պուղտայ տանէլէրինին սայըսը մէղքիւր րագամըն կէօսթէրտիյինին անճագ տէօրթտէ պիրի գատար օլուր։ Իտի տէմէք օլուչօր քի, իւզէրինտէ պու-լունտըղըմըզ ղէմին, միւքհապ միլ ճէսամէթինտէ գըսմլարա տօղրանսա, պունլարըն 'ատէտի մէղքիւր ճէսիմ պինայը տէօրթ տէֆ՚ա տօլտուրան պուղտայ տանէլէրինին սայըսը գատար օլաճագ տըր։

Մէղքիւր իղահաթտան կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ, տիւնհամըզ հատտը զաթընտա փէք մէֆրէթի պիր պէտէն տիր։ Ելինէ տէ հէր թարաֆտան սէմավա-թա տօղրու ուղանան խէլա (պօչուդ) մէյտանընըն 'ազամէթի հանընտա հիչ գապլիմտէն տիր։ — Պունու անլամազա չալըշալըմ։

Զէմինտէն սէմավաթա տօղրու պադտըղըմըզդա կէօզիւմիւզ պէրիյի վէ էօթէլի, իրազը վէ հագընը թէֆրիզ էթմէզ։ Մավի գուպպէնին սաթհընտա, պուլութ վէ այ, կիւնէչ վէ հըլտըզլար, ճիւմ-

*Պու պէնտտէ գուլլանըլան բագամլար՝ 'ալէտոէ-վիյէ հուվարլագ հիսապ գապսիմնտէն անլաշըլա-ճագ տըր։

լէսի պիր իրագլըդտա կէօրիւնիւրլէր։ Հադի-
դաթ ը հալ իսկ պուննատան չօգ ֆարգլը տըր։

Դուքթրու քիւրէ ի արզըն (8,000 միլին) 60 միս-
լի օլան, ևա՛նի սաթին պիզոէն դամէրէ ևէթիչէն
պիր քիւրէ տիւչիւնսէք, պու քիւրէնին ճէսամէթի
էօյլէ տիր քի, անըն տէրուննինէ տիւնեամըզ կիպի
216,000 տիւնևա սըզար։ (Քիւրէլէրին հաճմը
դուքթրլարընըն միւքևասը նիսպէթինէ թապի՛ օ-
լուր 60³=216,000)։

Պիր ատըմ տանա։ — Շէմսին պիզոէն իրագլը-
ը դամէրինքինին 400 միսլի օլըզը իչիւն, իչպու
սէմավաթ մէյտանընտա, դամէրտէն էօթէսէ,
սաթին կիւնէչէ ևէթիչէն, եավսա նըսաֆ ը դուքթ-
ըը 93,000,000 միլ օլան պիր մէսաֆէ քիւրէսի,
դամէրէսէք օլան քիւրէնին (400³=) 64,000,000
տանէսինի ալապիլէն վիւս՛աթտա օլաճադ տըր։

Տահա իլէրի։ — Շէմս՝ սէմավաթ մէյտանընընն
սօն հուտուտը տէյիլ տիր։ Անտէն էօթէ հէր թա-
րաֆա տօղրու լինսան ֆիքրինին գապզ էտէմէսիյի
էնճամընըզ կէօրիւնէն պիր արալըդ վար տըր։ Պիզ-
տէն կիւնէչէսէք 93 միլիօն միլիք մէսաֆէյէ վա-
սըլ օլտուդտան սօնրա, անըն 10, 100 եա 1,000
միսլի էօթէլէրէ սէյեահաթ էտէն պիրի՝ պու մէյ-
տանտա այագ գօյաճագ պիր նօգթայա, եավսա
չէմսիմիզ կիպի ախէր պիր չէմսէ թէսաւիւֆ էթ-
մէյէճէք տիր։ Շէմստէն 1,000 դաթ էօթէսէ տուս-
բուսուզ հօգարը պագտընընտա, կէօք ևինէ էվվէլքի
կէօք, վէ հընլարզլար ևինէ էվվէլքի հընլարզլար կի-
պի կէօրիւնէճէքլէր տիր։ Օլ խալի վէ պինիհայէ
կէօրիւնէն արալըդտա մէզքիւբ 93 միլիօն միլիք
էօլչիւնիւն 275,000 միսլինի կիլիմէլի քի, իլք հընլ-
տըզա, եավսա ախթէրան իզտիհամընտա պիզէ էն
եադըն դօնչու սայըլան չէմսէ այագ պատա։ (Պու
հընլտըզ՝ սէմա քիւրէսինին ճէնուսպի նըսֆընտա
վադը՝ Սէնթաւրոս պուրճունընն Ալֆասը, եավսա
էն փայըլաղը տըր։) Շէմսին նուրընընն պիզէ ևէթիչ-
մէսի իչիւն լադըմ կէլէն միւտտէթ 500 սանիյէ
($8\frac{1}{3}$ պաղիգէ) իքէն, մէզքիւբ Սէնթաւրոս հընտը-
ղընտան պու սանիյէտէ եօլա չըգան նուր թէլի
՛այնի սիւր՛աթէ կէլէրէք, պիզէ 4 սէնէտէն էվվէլ
ևէթիչէմէյէճէք տիր։ —Իչթէ սանա պիր մէյտան,—
պիր վիւս՛աթ, —պիր պօչլուդ ՛իւմմանը քի, անըն
՛ադամէթի հանընտա սաթին նէսիթուն սէյևարէ-
սինէ ևէթիչէն վէ դուքթրու 5,500 միլիօն միլ օլան
պիր քիւրէ լա չէյ հիւքմիւնտէ դալըը։ Սէնթաւ-
րոստան չընզլան պու քիւրէնին տէրուննինէ, ճիւմ-
լէ ի չէմսիյէ մէյտանընընն 730,000,000,000 (730
պիլին միլիօն) տանէսի ևէրէչտիրիլէպիլիր։ (9,000³=
729,000,000,000)։ Պիրազ էվվէլ էօլչիւ տէյիւ ալ-
տընըմըզ պինայը 11 տէֆ՛ա տօլտուրան պուլտայ
տանէլէրինին սայըսը մէզքիւբ բադամա եադալընը,
եավսա չէօյլէ տէյէլիմ։ Պիր ՛ատի ֆընտընզ մուհի-
թի 1,000, վէ իրթիֆա՛ը 60 մէթր օլան մէզքիւբ
պիր գալ՛ա պէտէնինին եանընտա նէ իսկ, (ճիւմ-
լէ ի չէմսիյէ մէյտանը տա Սէնթաւրոսը իհաթա է-
տէն վիւս՛աթընն եանընտա էօյլէ տիր։

Դուպպէ ի ասիւմանը թէզևինն էտէն ախթէրան
ճիւմհուրընտա մէզքիւբ Սէնթաւրոս հընտընզը պի-
զէ էն եադընը օլտընզը, վէ կիւնիւմիւզիւն ճէսիմ
տուբպինլէրինտէ իրագ նէսնէլէրի պիր գալ պին
դաթ եագընա կէթիրիճի գուվվէթ պուլունտընզը,
վէ պիր տէ էրպապ ը հէյ՛էթինն եարատմընա ևէթի-
չէն պու ճամ կէօդլէր՝ սէմավաթտա լինսան կէօ-
դլինէ խալի կէօրիւնէն սէմինէրէ չէվրիլտիքտէ,
էօթէտէ վէ տահա էօթէտէ ևէնի ևէնի հընտընզ-
լար միւչահէտէ օլունտընզը, պու խուսուս-
լար միւթալա՛ա օլունտընդտա, Ալֆա Սէնթաւր-
սուն պիր գալ պին միսլի էօթէտէ ևինէ չէմսէր
պուլունտընզը դէչընմազ պիր նէթիճէ օլուր։ Շէօյլ
քի, դուքթրու 5,500 միլիօն միլ օլան ճիւմլէ ի
չէմսիյէ մէյտանը Սէնթաւրոսըն չէվիրտիյի մէյ-
տանտա դընյասէն փէք ճիւդլի պիր չէյ օլտընզը կիպի
սաթին Սէնթաւրոսա տօղանան օլ հէյպէթի պօչ-
լուդ մէյտանը տա տուրպինին քէստիրտիյի էն ի-
րագ հընտընզըն տա՛իրէսի, եավսա վիւս՛աթը հա-
նընտա էօյլէ դալընը։ Եավսա չէօյլէ տէյէլիմ, Սէն-
թաւրոս հընտընզընըն նուրընընն պիզէ տօղրու հօլ-
ճուլընզը միւտտէթի 4 սէնէ օլտընզը հալտէ, պաչ-
մընզ իւզէրինտէքի պու ֆէչա ի նամիւթէնահիյ-
նէն պուճաղլարընտա պուլունան նիչէ հընտընզլար,
—հադիդաթ ը հալտէ չէմսէր,— պիզտէն օլ տէ-
րէճէ իրագ տընրլար քի, պու անտէ օրատան հօլ-
ճուլընզա պաչլայան նուրլարընըն պիզէ ևէթիչմէ-
սինէ 5–10 պին սէնէ լադըմ կէլէճէք տիր։

Սէմավաթ մէյտանէսինին ՛ադամէթինի պայդ
պիր հօլ իլէ տէ անլամադա չալընչալըմ։ — Տաի-
րէլէր կէնիչլէնտիքճէ տէրէճէլէրինին միլճէ գըյմէթի
արթար։ Տէրէճէ տա՛իրէնին 360տա պիրի տիր։
Դամէր իրագլընընտա չէքիլէն պիր տա՛իրէ իւզէ-
րինտէ, գամէրին տէպիրմիսինին դուքթրէն թուն-
տընզը ևէր ևարըմ տէրէճէ կիպի տիր։ Դամէր կիւ-
նիւմիւզիւն էն տէհչէթլի դուսմպարալարընտան տա-
հա չապուդ պիր սիւր՛աթ իլէ զէմինին էթրաֆընն-
տա տէվր էթմէքտէ իսկ տէ, մէզքիւբ սիւր՛աթ իլէ
պիր սա՛աթ ատուդիյէ կիլոմէտրէն սօնրա, ևա՛նի
2,200 միլ դաուար հօլ ալտընտան սօնրա, քէնտի պի-
զէ էվվէլքի մահալինտէն անճադ քէնտինինն տէպիրմիսի
դաուար դըմընտանմընզ կէօրիւնիւր, ևա՛նի գամէր

պիզտէն օլ գաառար (240,000 մլ) իրագ տբր քի, 2,200 մլ ուզունլըզընտա, եախօտ տէյէլիմ, Իսթանպօլտան Պասրա քէօրֆէզլինէյտէք օլան մէսաֆէյնին իքի պօյունտա, պիր խաթթ գամէր իրագլըզընա կէօթիւրիւլտիւքտէ, զէմինտէն պագտնա, անըն պօյու անճադ գամէրին զահիրի դուխրու գաառար կէօրիւնէճէք։ Շէմս իրագլըզընտա, եախօտ պիզտէն 93 միլիօն մլ մէսաֆէյտէ տահա պէօյիւք պիր տա՞իրէ տիւչիւնիւր իսէն, սոու տա՞իրէ գաէմէրին տէվրի տա՞իրէսինտէն գուխրէն 400 գաթ պէօյիւք օլտըղը սէպէպտէն, անըն իւզէրինտէ կէօզիմիզէ այ գաառար (հարըմ տէրէճէ) կէօրիւնէն պիր խաթթըն պօյու (2,200×400=) 880,000 մլ կիպի օլուր։ Թա՛պիր ի ախէրլէ տէր իսէք, տալընտա թուղու 880,000 մլ օլան պիր խաթթ պիզտէն 93 միլիօն մլ էօթէյէ կէօթիւրիւլտիւքտէ անճադ պիր գարըշ պօյունտա կէօրիւնիւր։ Այնի խաթթը 30 գաթ տահա էօթէյէ, հա՛նի ճիւմլէ ի չէմսիյինին հուտուտ պաչընտա տուբան Նէփթուն սէյհարէսինէ թէպ՛իա էտէնէք օլսադ, զէմինտէն պագան պիրինէ, մէգքիւր (880,000) խաթթըն պօյու անճադ 2–3 միլիմէթր ուզունլըգտա, վէ հախօտ պիր սիմ մէճիսիյէ գալընլըզընտա կէօրիւնէնճէք տիր։ Վէ մատէմ քի Սէնթաւրօս պուրճընըն Ալֆա հըլտըզընըն տիւնեհամըզտան պու՛տու Նէփթուն մէսաֆէյնինին 9,000 միլի կիպի տիր, տէմէք օլուր քի, Սէնթաւրօսա տօգանան պիր տա՞իրէ իւզէրինտէ կէօզէ մէճիսիյէ գալընլըզընտա կէօրիւնէն էէրին հադիդի ուզունլըզը (880,000×9,000=) 7,920,000,000 մլ տիր։ Վէ պու տա տէմէք օլուր քի մէգքիւր հըլտըզ պասար խաթթըմզդա ամուտի օլարադ, տիւնեհամըզ կիպի սանիյէտէ 18½ միլի սիւ՛աթ իլէ, պիր թօվ կիւլլէսինին 40–50 մլ պիր լոզ իլէ հարէքէթ էթմէքտէ պիլէ օլսա, էսքի եէրինտէն պէս պիր մէճիսիյէ գալընլըզընտա զըմլըտանմըշ կէօրիւնմէսի իչիւն 13 սէնէ լազըմ կելէճէք տիր։ Վէ պունտան տա գօլայճա խոթիտլալ օլունա պիլիր քի, Սէնթաւրոստան պին գաթ էօթէյէ, այնի սիւ՛աթ իլէ ֆըըլայզըզ ուզուն պիր հըլտըզըն քէնտի էսքի եէրինտէն պէս 2–3 միլիմէթր թէպտիլ ի մահալ էյլէմիչ կէօրիւնմէսի իչիւն 13,000 սէնէ լազըմ կելէճէք տիր, հա՛նի օլ հէյպէթլի մէսաֆէյտէ անճադ պիր սիմ մէճիսիյէ գալընլըզընտա կէօրիւնէն պիր մահալըն հադիդի գըյմէթի 7,920,000,000,000 (թագրիպլէն 8 միլիօն տէֆ՛ա միլիօն) մլ օլաճադ, քի պիզտէն չէմսէ ուզտանան արալըզըն 85,000 միլի տիր։ Հելտըզըլարա սէվապիթ տէնիլմէսինին սէպէպլինի իլթէ պուրատա կէօրիւյօրըզ։ Զիւնքի հադիգաթը հալտէ հէր նէ գաառար սէրի՛ իւլ հարէքէտտէ օլսալար, ուզագլըգլարը օլ տէրէճէէ 'աղիմ տիր քի, տտէմ թուֆանտան էվվէլքիլէրին 'էօմրիւնիւ պիլէ եաչատա, անլէրին նիչէլէրինտէ կէօզիւն թէֆքիրիդ էտէպիլէճէյի պիր թէպտիլ ի մահալ կէօրէմէյէճէք տիր։

Պաչդա պիր հիսաբ տահա։ Էյէր հելտըզլարըն սէյրէքլիյի, եախօտ պիրիպիրինտէն իրագլըգլարը, չէմսիմիզ իլէ Սէնթաւրոս հելտըզընըն մալէյնի գաառար, հա՛նի պիզտէն կիւնէչէ գաառար օլան մէսաֆէյնին 275,000 միլի գաառար պիլէ ֆարդ օլուննա, նուբունըն հօլճուլըզընըն ալտըղը միւտտէթինի էօլչիւսիյլէ 4,000 սէնէլիք էօթէտէքի հելտըզտան չէքիլէն քիւրէնին տէրուննէ 1000,000,000 (պին միլիօն) չէմալէր սըղա պիլէճէք տիր։

«Սէմալաթ Ալլահընն ճէլալինի հիքմէտյէ էյլէր։
«Վէ լէվլ ի սեմա էլլէրինին իյլինի ի՛լան էտէր։»
(Մէղմո՞ւր)

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱԹ

ՎԱԼԻՏԷԼԷՐԵ ՄԷՌՈՒՈՊ
(Մէխ՚ Տաթ, Թալա՚)
Նէֆ՚փէէնԼէ+

Ձէնուպի տիյարլարընն սըճադ տէնիլլէրինտէ օֆ՚ ՆօֆՈ՚ա թա՛պիր օլուննան փէք չիրքին վէ տէհչէթլի կէօրիւնիւչիւ օլան պիր ճինս հայվան պուլուննուր։ Անըն թուրթուպ դավրամադ իւզրէ տա՛իմա պիր չէյ իչիւն ուզտանան ֆէվզել՚ատէ ուզուն վէ հէյպէթլի գօլարը վար տըր։ Ինսան վէ նա հայվան թարաֆընտան հիւճում օլունտըղը վագթտա պիլէ թուրթմուչ օլտըղը նէսնէյլի տալա պրագմադ։ Սուտա եիւզմէքտէ իքէն պիր օղթօվուս թարաֆընտան հիւճում օլունուպ տա պտճաղընտան թուրթուլան պիր գըզ հադընտա պիր նաղիյէթ վար տըր։ Ո՛ մէրդումէյի քէնտինէ հադըն վէ տա՛նա հադըն չէքմէքտէ իսի, գըզ իսէ հիչ պիր թարզտա քէնտի քէնտինի խէլաս էթմէյէ մուդթէսիր տէյիլ իսի։ Իդպալընտան օլ էտնատէ օթայա պիր կէմիճի կէլսի, վէ անը թուրթան օղթավուսընն զօլունը քէսիպ, մէրդումէյի տէհչէթլի պիր էօլիւմտէն խէլաս էթսի։ Յանէլէրիմիզտէ էվվատլարըմզդա վէ խուսուսի օլարադ օղլան էվվատլարըմզդա թէհտիտա էտէն օղթավուս դաառար մախուճ պիր չէյ վար տըր։ Անըն իսմի՛ Նէֆսիէրէսթիլիք տիր։ Յանէլէրիմիզտէ պուլուննան օղթավուս նէֆսիէրէսթիլիք օլուպ, անըն ուզուն գօլլարը հէր կիւն օրտտա կէօրիւնմէքտէ տիր։ Օլ ուզուն գավրայտան գօլլար պա՛զէն պուս չօճուգտտա վէ պա՛զէն օլսիրինտէ կէօրիւնիւր. պա՛զլարընտա գօլլար չօդ

դուվվէթլի օլուպ, հէր չէյի թուխարադ քէնտինէ մալ էթմէք իսթէրլերինտէ անլէր տահա զիյատէ զա'իֆ օլուր, եվինէ տէ չօճուզլարըմըզըն ճիւմլէսինտէ օլ ուզուն տէհչէթլի գօլլարը կէօրիւրիւզ։ Պու գօլլարը նա՞սըլ թանըյապիլիրիզ։ Սօֆրատա չօճուզլար թա'ամըն էն կիւզէլ գըսմընը քէնտիլէր ալմադ իսթէտիքլէրինտէ, եավաշ ֆամիլեատա պուլունանն տիկէր ա'զալըրըն իհթիյաճընը տիւչիւնմէյէրէք իլք տէֆ'ա քէնտիլէր եարտըմ դապուլ էթմէք իսթէտիքլէրինտէ, ադչամլայըն էն էյի վէ էն րահաթ սանտալեալարտա քէնտիլէր օթուրմագ իսթէտիքլէրինտէ, էն կիւզէլ բուպալարը քէնտիլէր կիյինմէք իսթէտիքլէրինտէ, վալիտէ իչիւն իչէյիպ, օտուն կէթիրմէք, սու չէքմէք վէ էվի սիւփիւրմէք կիպի իչլէրտէ անա եարըմ էթմէյէ բաղի օլմատըզլարընտան, քէնտի օյունճադլարընտան պէրատէրլէրինէ վէ հէմչիրէլէրինէ հիսսէ չըգարմադա հաղըր օլմատըզլարընտա, վէ տա՞իմա քէնտի չաթալարը վէ բահաթլարը իչիւն տիւչիւնտիւքլէրինտէ, պու օգթօփուսըն գօլլարը անլէր իւղերինէ ուզանմըչ կէօրիւրիւզ։ Պա'զը չօճուզլար պէրատէրլէրինին մէտհ օլունմասընտան ասլա խօչլանմադըլար, վէ օլ վագթ Սաուղ կիպի օլմուչ օլուրլար (1 Միւլ. 18. 7-9։) Տիկէրլերի իսթ՝ արզու էթմէյի պաղչէյի ալամատըզընտան, եիւզիւնիւ տիվարա չէվիրիպ թա'ամ նէմէք իսթէմէյէն Աքաաբ կիպի տիրլէր (3 Միւլ. 21. 1-4։) Պա'զըլարը միւսրիֆ օղուլ կիպի օլուպ, տա՞իմա «Հիսսէմի վէր» չաղըրմագտա տըրլար։ Եալընըզ կիւզէլ եէրլերի լինթիխապ էտիպ, րահաթ պիր 'էօմր կէչիրմէք իսթէյէն Դովա կիպի չօճուզլար տախի պուլունուր (Թէք. 13. 7-11։)

Նէֆսինքեարլըզ թալէպ էտէն պիր միւչքիլ չէյէ թէսաահիւֆ էթտիքլէրինտէ, Որմա կիպի եիւզէրինի կէրի չէվիրիպ, Հոռութըն տէտիյի կիպի տէմէյէ բաղի օլմայան նէ՞ գատար չօպլար պուլունուր (Հոռութ 1. 16-18։) Պու ճանվէրտէն էվլատլարըմըզը լինճիտէյէ չօգ թէհլիքէլէր նէշ՞էթ էտէր։ Նէֆսիպէրէսթլիք չօգ տէֆ'ա անլէրի էօվքէյէ, հիլէյէ, եալանճըլըգա, նանքէօրլիւյէ վէ էթա'աթսըզլըգա գաղուզլար։

Անը էօլտիւրմէք իչիւն նէ՞ եափապիլիրիզ։

Պէրինճի. Անըն պիղիմ խանէլէրիմիզտէ պուլունտըղընը իթթիրաֆ էթմէյիպ, վէ էքինճի. քէնտի քէնտիմիզի թէֆթիչ էտիպ, անըն պիզտէ տախ պուլունուպ պուլունմատըղընա տիգդաթ էթմէյիպ։ Էվվէթ, չօգ տէֆ'ա կէճէլէրճէ պէպէքլէրիմիզ իչիւն ույանըգ տուրուրըզ. Էվլատլարըմըզ իչիւն թա'ամ փիչիրըր, էվ սիւփիւրիւր, վէ տիքիչ տիքէրիզ։ Պունլարըն ճիւմլէսի նէֆսինքեարլըզ իլէ էտիլէն իչլէր տիրլէր. լաքին Քրիստոս զիյատէսինի թալէպ էտէր. Տաիիթմանըն գօնչուլարընըն անըն իչիւն վէրտիյի չէհատէթի պիղիմ գօնչուլարըմըզ տախի պիղիմ իչիւն վէրէպիլիրիզ՞ մի՝ Քրիստոս պիղիմ իչիւն «Օ էլինտէն կէլէնի էթմիչ տիր» տէ՞ր մի. պիղիմ հագդըմըզտա տախի «Մէրդումէլէր անըն արտընճա կէլիպ, անա խըատմէթ էտէրլէր խաի,» տէյիւ հադդ իւղրէ հազրլապիլի՞ր մի։

Էվլատլարըմըզ իչիւն արզու էթտիյիմիզ էն ա՝լա չէյ նէ՞ տիր, չէօհրէթ մի, սէրվէ՞թ մի, զէմինի չէյլէ՞ր մի, հօգսա «'Իզղէթիմ իչիւն խալգ էյլէտիմ» քէլամընը տէրխաթըր էտի՞ր մի իզ։ Օզլան էվլատլարըմըզ վէ զըզ էվլատլարըմըզ իչիւն 'էօմրտէ օլան մագսէտիմիզին, անլէրին սիրէթի թէչքիլ իւղերինէ պէօյիւք թէ՞սիրի վար տըր՝ էվլատլարըմըզ իչիւն, «Հէր չէյի թէրք էտիպ անըն արտըսըրա կիթտիլէր» տէյիւ եազըլմասընա բաղի՞ մի իզ։ Պու պիր իմթիհան սիւ՞ալը օլուպ, չօճուզլարըմըզըն 'էօմրլերի իչիւն պէօյիւք էհէմմիյէթի հա՞իլ տիր։ Էկէր պունու տէյէպիլիր իսթէնիզ, պէն տախի սիզին իլէ մէսրուր օլուրըմ, չիւնքի չու հալտէ կիւն պէ կիւն էվլէրինիզտէ պուլունանն օգթօփուս կիթտիքճէ ղա'իֆլէնիպ դուվվէթլինի զայլ էտէճէք։ Պիլճիւմլէ խանէյէ միւթէ'ալլըգ սիւ՞ալլարտա օլտըղը կիպի, պու մէս՞էլէտէ տախի սիզտէն բէճա էտէրիմ քի, տուրմագտըզըն էն զիյատէ նէֆսիպէրէսթէ օլան էվլատլարընըզ իչիւն տու՞ա էյլէյէսինիզ, անլէր իչիւն վէ անլէր իլէ տու՞ա էյլէյինիզ։ Անլէրէ Քրիստոսըն սաչաղը զէմինէ կէլիպ, անլէրէ հարտըմ էթմէյէ բաղի խալխընի, վէ Դաւիթին Քրիստոս իչիւն «Սէն պէնիմ սիփէրիմ սէն,» վէ եինէ պիզի չէրրին օգլարընտան մուհաֆազա էթմէք իչիւն «Զէմինին սիփէլէրի Սլահըն տըր,» կիպի իֆատէլէր իլէ նէ՞ տէմէք իսթէտիկինի անլէրէ կէօսթէրինիզ։

Էվլատլարըմըզը նէֆսփէրէսթիքտէն սագընտըրմագ իչիւն, կիւն'պէ կիւն անլէրի թա'լիմ էթմէլի իզ։ Նա՛սըլ օլուր տա պիր չակիրա միւատէթ խիթմտնա էյի պիր իմթիհան վէրմէյէ մուգթէտիր օլուր, չինքի օ՝ այարճա թա'լիմ էտիլմիչ վէ մէչդ էթմիչ տիր։ Անը իմթիհան իչիւն հազըր գըլան, գապուլ էթմիչ օլտըղը տա՛իմի վէ տէվամի թա'լիմ տիր։ Պէն ինանըրըմ քի, էկէր պիզ վալիտէյէր քէնտիմիզի պու իչէ վագֆ էթմէյէ բաշի օլուր իտէք, տիգգաթլէ, տու՛ա բուհը իլէ վէ նիզամի պիր թարզտա էվլատլարըմըզը նէֆսինքէարըզտա թալիմ էտէպիլէրիզ։ Պունու պէն չիմսի էվլատլարըմ իչիւն էթմէյէ չալըշմադտա իմ. չինքի անլէրին պու ճինա պիր թա'լիմէ միւհթաճ օլտըգլարընը կէօրիւյօրըմ։

«Թօլա՞յ մը տըր» տէյիւ սիւ՛ալ էտէրսինիզ։ — Հայր, ասլա. օ միւչքիլ պիր իշ տիր. լաքին միւչքիլ օլտըղը իչիւն անտէն վազ կէչէյիմ մի։ Էվլատլարըմըզըն հէր կիւն նէֆսինքէար օլաճագ ֆուրսաթլարը օլուր, օ ֆուրսաթլարը անլէրէ կէօսթէրմէք պիղիմ վազիֆէմիզ տիր։ Անլէր պու ֆուրսաթլարը կէօրիւպ գուլլանտըգլարընտա, անլէրի մէտհ էթմէյէ, վէ կէօրմէտիքլէրինտէ վէ կա կէօրմէք իսթէմէտիքլէրինտէ, անլէրի թա'զիր էթմէյէ պօրձլու իզ։ Նէֆսինքէարըզտա պէօյիւք մէսէրրէթ վար իքէն, նէֆսփէրէսթիքտէ էօյլէ պիր չէյին պուլունմատըղընը անլէրէ իզհա էյլէյինիզ։

Սէմավէթ իւզէրինէ վա'զ էտէն պիր բահիս հագդընտա պիր նադիյէթ վար տըր, — քէնտի քիւսէսինին ղէնկին ա'զալտըրընտան պիրի վա'զտան սօնրա անա կէլիպ, «Սէն սէմավէթդն մէսէրրէթի վէ հիւսնիւ հագդընտա չօգ կիւզէլ վա'զ էթտին, լաքին անըն նէրէտէ օլտըղընը պէյտն էթմէտին, օ նի՞րէտէ տիր» տէյիւ սիւ՛ալ էթտի։ Վա՛զ իսէ, «Շօլ թէփէտէ պուլունտն գուլիպէյի կէօրի՞յօրըմըսըն, օրատա հաչյան ֆագիր խասթա պիր տուլ գարը վար, անըն իչիւն պիրագ ուն, փիրինճ, եաղ, վէ ղայրիհա սաթուն ալ, Ֆնըն գուլիպէսինէ կիթ, անլէրի անա վէր, 43ՅնճիւԼ Մէզմուրու անա օգուճյուպ, անըն իլէ տու՛ա էյլէ վէ պագ սէն ճէննէթի պուլա՞մագ մըսըն,» տէյիւ ճէվապ վէրտի։ Զէննկին ատխմ քէնտինէ սէօյլէնտիյի կիպի էթտի, վէ պիր գաչ կիւն սօնրա վա'զգա բասթ կէչտիյինտէ, մէսրուր պիր սիմա իլէ «Պանա սէօյլէտիյին կիպի էթտիմ, վէ անըն հագիգաթ օլտըղընը պուլտուտմ, օլ գարընըն մէսէրրէթինի կէօրտիւյիւմտէ, ճէննէթի օլ վագթ թամմ օրատա պուլտուտմ,» տէտի։

Ա՛զիզ Բիթտատա չօճուգլարը մէսրուր վէ քէյֆի թա'բիճ էտէն պիր այէթ վար տըր, անը օգուտըղընըզտա, պու մէսէրրէթին սէպէպի անլէրին նէֆսփէրէսթ օլմայըպ, Բասպա պիր չէյ վէրտիքլէրի տիր տէյիւ պուլաճագտընըզ. «Վէ անլէրին մէսէրրէթի ուզագ եէրլէրտէ իչիտիլտի։» Ցիտուսընը սէօյլէտիյի իլէ սէօզլէր՝ անըն պաչդալար իչիւն իչլէմէյէ օլան արզուսընը կէօսթէրիր, «Փէտէրիմին պէյթինտէ պուլունմադըղընըմ վաճիպ իտիյինի պիլմէ՞զ միսինիզ» (Ձուկ. 2. 49)։ Պիր ազ իլէրիտէ չու սէօզլէրէ բասթ կէլիրիզ, «Փէտէրիմ չիմսիյէտէք իչէյօր, պէն տաիի իչէյօրըմ» (Յովհ. 5, 17։) Պիրազ տահա իլէրի կիթտիյիմիզտէ չու քէլամլարը օգուրըղ, «Պէն տա՛իմա անըն րիզասը օլան չէյլէրի իճրա էտէրիմ,» (Յովհ. 8. 29։) Անըն 'էօմրիւնիւն խիթամընա տադըն չու լուղէթլէրի պուլուրըզ. «Իճրա էթմէք իչիւն պանա վէրտիյին իշի թէմամ էյլէտիմ,» (Յովհ. 17, 4։) Վէ խիթամընտա 'էօմրիւմիւզիւն խիթամընա գատար Ալլահա համտ սունաճաղըմըզ օլ 'ճա՛իպ սօն քէլամը իչիտիրիզ, «Թէմամ օլտու,» (Յովհ. 19. 30։) Իչթէ էվլատլարըմըզըն վէ պիղիմ 'էօմրէրիմիզին նիւմունէ ի հադիսի պու օլմագ ֆարզ տըր։ «Զիրա պունա տա'վէթ օլունտընըզ. չինքի Ռբիատտս տախի սիզին իչիւն էյլէմ չէքիպ, իլէրինտէ հիւրիւմէնիպ իչիւն սիզէ էօրնէք պրագտը,» (1 Պետ. 4. 21։) «Զիրա սիզէ պիր էօրնէք վէրտիմ քի, սիզ տախի պէնիմ սիզէ էյլէտիյիմ կիպի էյլէյէսինիզ,» (Յովհ. 13. 15։) «Քէնտի նէֆսինի խօչնուտա էթմէտի,» (Րօմ. 15. 13։) «Զիրա իսին իւլ ինսան տախի քէնտինէ խըտմէթ օլունմադ իչիւն տէյիպ, անճագ խըտմէթ վէ նէֆսինի չօգ քիմսէյէրին պէտէյինէ ֆիտիյէ վէրմէք իչիւն կէլտի,» (Մատթ. 20. 28)։

'ԱՐՋ Ը ՖԻԼԻՍԹԻՆԷ ՍԷՑՑԱՀԱԹԸՄԸՋ

Մէքթէպլիմիզին իտարէ մէճլիսինին լուԹֆէն միւսա'ատէ էթմիչ իտիյի պիր պէնէվիք թա'թիլին պիր գըսմընը 'արզ ը Ֆիլիսթինտէ կէչիրմէք իւզրէ, կէչէն սէնէ Հոկ. Ասէ 'ալէյհիզտէն իբի ա'զա իլէ Մար'աչտան հարեքէթ էտիպ, 'Օսմանիյէ, Աստնա, Թարսուս, Մէրսին, Պէյրութ, Եաֆա, Երուսաղէմ, Բեթլեհէմ, Շամ, Հալէպ, Բիլիս վէ 'Ա֊ֆինթաղը զիյարէթ էյլէտիք։ Եօլճուլուղընըմըզ պէշ այ տէվամ էտէճէք իտի իսէ տէ, պա'զը զարուրի էսպապա մէպնի անճագ իբի պուչուդ մահ տէվամլա Դեկտ. 15տէ սալիմէն խանէմիզէ նէթիչտիք։ Պաղէսթինտէ զիյարէթ էթտիյիմիզ՝ չէհրլերին եքսէբիսի հագդընտա Փրօֆ. Ս. Պէզճհան էֆէնտի միւքէմմէլ մա'լիսաթ վէրմիչ օլտըղընտան, անլէր հագդընտա պիղէ հազաճագ սայքի պիր չէյ պրագմամըղ իսէ տէ, իչպու սէյյահաթտա թէսատուֆի

էթմիչ օլտըղըմըզ մուֆիսիլ ի էսէֆ , հէմ տէ մուս ճիպ ի մէսէրրէթ օլան ահվալը , 'ուսմուսի վէ մուխթասար սուրէթտէ ղիքը էթմէքլէ իքթիֆա էտէճէյիզ ։

1. Կէօրմիւշ իսիյիմիզ չէհրլէրտէ , խուս սուսա իսքէլէ պաշլարը վէ չըմէնտըֆէր սթա սիօնլարընտա գայըդճըլար , համմալլար , արապա ճըլար , տիլէնճիլէր վէ տօլանտըրըճըլար սէյյահլա րա չօդ զահմէթ վէրիյօրլար իտի ։ Վափօր լիման տա լէնկէրի սթար սթմազ , վէ այաղըն գարայա պասար պասմազ գայըդճը հախօտ համմալլար էթրաֆընը սարըպ , պիրի էչհանըն պիր գըսմընը , տիկէրի պաչգա պիր գըսմընը ալըպ կէօթիւ րիւրլէր . Ֆիյա'ընը էվվէլճէ գարարլաչտըրըր իսէն տէ , Նիչէ տէֆ'ա անա գանա'ատ էթմէյիպ , էնվա ի պէհանէլէր իլէ ֆաղլա ազչէ թալէպ է տէրլէր ։ Եա տիլէնճիլէր վէ տօլանտըրըճըլարտան չէքտիյին սըզլէթ վէ զիյան տա ֆաղլա տըր ։ Ե րուսաղէմտէ պիր տօլանտըրըճը չօդ ուսթալըղլար իլէ էճնիյէթ գաղանտըգտան սօնրա պիզտէն վէ սա'իր իքի ֆագիր «Խոթօղլարտան պիր մըգտար ազչէ գահմազա մուվաֆֆագ օլտու . պու կիպի քիմսէյլէր պէօյիք չէհրլէրտէ տօլանտըրըճըլըղը քէնտիլէրինէ իչ կիւճ էյլէմիչլէր տիր ։

2. Պա'զը չէհրլէրտէ պէքրիկէ , դումարպազ լըղ վէ ալտագսըղլըղ կիպի բէֆիդ կիւնահլարըն 'ուսմուսի օլտըղը անլաչըլմըշ տըր ։ Իլք իքի պէտ խուչյարըն նէթիճէսի օլարագ պա'զը քիմսէյլէր մի'թէպէր իքէն պէտնամ , զէննկին իքէն ֆագիր օլմուշլար ։ Նիչէ կէնճլէր խսէ , չէհվանի արզուլարա էսիր օլուպ կիւլ հանագլարընը սօլտուրմուշլար . նիչէյլէրտէ էմրի իզտիվաճա միւնասիպ սիննէ վասըլ օլուպ իտարէ հօլընը էլտէ էյլէմիչ վէ հաթթա սահիպ ի սէրվէթ օլմուշ իքէն պիլէ պէքեար եաչամագլըղը իսլամիյէտ թէօքեզի մուճիպ պիր հալտէ իմրար ը 'էօմր էթմէքտէ օլուչյօրլար ։ Մա'աչտա օլան կէնճլէրիմիզի էրքէն վէ իտարէ հօլընը պուլմադտան թէ"էհհիւլ էթմէմիյլէրի իչիւն սագընտըրըր իքէն, պէօյիք չէհրլէրտէ օլանլարը տա թէ"էհհիւլ էտիպ եվ պարզ օլմադա թէչվիզ էթմէք միւդթազի կէօրիւնիւյօր ։ Զէվճ վէ զէվճէ մէյա նէսիհտէ վադը' միւնաղա'ա սէպէպինտէն իսրիս թիյանլարըն սայքի հէր ֆըրգասը արասընտա թամիլիզ վէ հախօտ այրը օլարագ հաչամադ ատէթի արթմագտա իսիյի անլաչըլմըշ տըր ։ Թաթ լիզ վադը'ալարը հադդընտա իչթիհիք , վէ զէվճ իլէ զէվճէնէն միւնֆէրիտէն այրը մահալլէրտէ իմրար ը 'էօմր էտէնլէրին իւչ էօրնէյինէ բասթ կէլտիք ։ Պէլքի պուննլարտան տահա զիյատէ մուճիպ լի քէտէր օլան պաչղա պիր քէյֆիյէթէ վաղըֆ օլտուգ ։

3. Ֆարդլը խրիսթիյան ֆըրգալարը արասընտա վէ պա'զէն 'այնի մէզհէպտէն օլան քիլիսէ իչչինտէ պիւրուտէթ վէ միւնաղա'ա բուհրընըն սալթանաթ սիւրմէսի ։ Բեթլեհէմի զիյարէթիմիզտէ թօպլանմըշ վէ էօրիւմճէք պէզի իլէ իհամէթ օլունմըշ պիր թաավիր կէօրտիւք ։ Պիզէ տէլալէթ էտէն միաբանա պունդն սէպէպինի սու'ալ էթտիյիմիզտէ , մէզքիւր թաավիրին մահալի Բուհլար իլէ էրմէնիլէր իչիւն միւճաատէլէ մատտէսի իտիյինի իլտալար էյլէտտի , պինա'էն 'ալէյհ հիչ պիր թաթաֆ անա տօդունամազ իմրիչ ։ Ռէզա Սուրը ճակոբ մանասթըրընըն ահվալ ը հազըրէսի թէօքեզի մուճիպ օլմուշ տըր ։ Մա էթ թէ'էսիճ իդրար էտէրիզ քի , ֆըրգա վէ միւնաղա'ա բուհը պա'զը Փրօթէսթանթ քիլիսէլէրի արասընտա տահի զուհուր էյլէմիչ տիր ։ Պու հալին նէթիճէսի օլարագ , նիչէ քիմսէյլէր կա քիլիսէ 'ալագասընտան կա խրիսթիյանլըգտան ասզուտմուշ տըրլար ։

Սէյյահաթըմըզըն դարանլըդ թարաֆը օլտըղը կիպի այտընլըդ թարաֆը տահի վար իտի . մուճիպ լի քէտէր խուսուսաթտան զիյատէ սէֆա պահչ անվալա տահի թէսաուիւֆ էյլէտիք ։ Զիյարէթի էյլէտիյիմիզ պալատէ մէզքիւր չէհրլէրին իլքինտէն էն սօնրաքինէ , ('Օմանիյէ–Ա.ինթոպ) վարանա տէք չէհրիմիզտէ կէօրմէտիյիմիզ պէօյիք պիր ֆա'ալիյէթ միւշահէտէ էյլէտիք ։ Մէս"էլա ,

1. Զրա'աթ վէ թիճարէթի ճիհէթինտէ ։ Պէրիք քէթ տաղլարընըն Ղարպ ճիհէթինտէն Մէրսինէ տէք (Կիլիկիա օվասը) վագը' օլան մէսաֆէ միւնպիթ պիր տա"իրէ օլուպ , հէր նէվ' զահիրէ վէ մէյլէ աղաճլարը հասըլ էտէր ։ Պու օվասա էն պէօյիք չէհր Ատանա օլուպ , օ հագիգաթէն պիր Զրա'աթ չէհրի տէնիլմէյէ չայէսիթէ տիր։ Պու տա"իրէտէ օլան չէհրլէրին թիճարէթի տահի չօղալմըշ տըր. Մէրսինի–վամուդ վէ Ատանա չըմէնտըֆէր խաթթը վէ պիր դաչ պէզ ֆապրիգալարը մէմալիքին հէր թարաֆընտան ատէմ ճելպ էթմէքտէ տիր ։ Պէյրութ , Երուսաղէմ, Շամ վէ Հալէպ զաթէն թիճարէթի մէրքէզլէրի օլուպ' նէնի հաիրլմըշ վէ հաիրլմագտա օլան միւքէլլէֆ խանէլէր , մաղազալար , պանդա վէ օթէլլէր պու րալարտա թիճարէթի վէ սէրվէթինն սիւրաթլա իղ տիյատ պուլմադտա իսիյինի իհտար էտիյօրլար ։ Սիւրիատա չէնտ սէնէտէն պէրու իչլէմէքտէ օլան չըմէնտըֆէր խաթթըլարը թիճարէթի վէ զրա'աթ լա մէչղուլ պինէրճէ ատէմլերի կէօթիւրիւլ կէթիրմէքտէ տիրլեր ։

2. Մէքհաթիպ ի 'ա'լիյէ վէ խայրէթխանէլէրին քէսրէթի ճիհէթի իլէ Կիլիկիատա , խուսուսէն Սիւրիատա պէօյիք ֆա'ալիյէթ վար տըր ։ Պունլարըն պիր իսթաթիսդինի վէրէմէդ իսէմ տէ ,

տէյպիլիրիմ քի մէմալիք ի 'Օսմանիյէնին հէր հանկը պիր զրսմընտան զիյատէ Սիբրիա, պահուսուս Պաղէտին պու ճիհէթլէ պահթիյար ոըր։ Սայքի հէր չէհրէտ պիր հա իքի խասթախանէ, խայրաթխանէ, իրի ուճաղ մէքթէպլէր պուլուրսուն։ Ջանն էտէրսին քի Ինկիլիզ, Ֆրանսըզ, Ռուս, Ռում վէ Եէհուտիլէր օ կիսլի միւէսսէսաթ իչիւն բէգպզէթէ չզդըչմըշլար։ Պու միւէսսէսէլէրին պա'զըլրընը զիյարէթ էյլէմիչ օլուպ՝ անլէրին էհալի իւզէրինէ զայէթ վասի' թէ"սիրաթ ը հասէնէ սըրաթմըշ խոխքլէրինի անլամըշ իզ։

3. Ինկիլիզ Ինճիլի չիրքէթլէր վասըթասըլա եէհուտիլէրին տին ի Մէսիհիյի գապուլ էթմէլէրի իչիւն օլան ճէհալերի մուճիպ ի պէրէքէթ օլմուշ ոըր։ Պիզ պիր Ճիւմ'ա կիւնիւ Զէյթունն տաղընը զիյարէթիմիզէն սօնրա ագչամ իւզէրի գաճիմ հէյքէլին սուրը խարիճինտէ պիրիքէրէք պէօյիւք սէտա իւէ օգուչուպ տու'ա էտէն 200 գատար էրքէք վէ գատընլարտան 'իպարէթ օլան Եէհուտիլերի կէօրսիւք։ Պու մէնզարէ իւք տէֆ'ա կէօրէնէր իչիւն ճիհէրսուզ իսի, զիրա պա'զը գաճընար պաչմարընը մէչուսանէ սուրա տայամըշ օլարագ կէօզլէրինտէն հաչ ագըթմագտա իսիլէր։ Օրատա խաթրըմըզդա կէլսի քի' պիր վագըթ թա'իֆէլերի հէյքէլին իչէրիսինէ կիրմէյէ միւսա'ատէ էթմէյէն Եէհուտիլէր չիմտի հէյքէլին խարիճինտէ տուրուպ իճրա ի 'իպատէթ էտիյօրլար։ Խրիսթիյանլըզը գապուլ էթմիչ օլան պիր Եէհուտի բուսհանի պաչռոնհատան անլատըղըմըզդա կէօրէ, չիմտի Մէսիհ խուսուսընտա Եէհուտիլէր իւչ սընըֆ ոըրլար։ Պիրինճիսինին էֆքէտարընա կէօրէ, Մէսիհ կելիպ հէփ միլլէթլերի իթթիհատա կէթիրէրէք պիր հիւքիւմէթ թէչքիլ էտէճէք։ Իքինճիսինին էֆքէտարընա, Մէսիհ անճագ Եէհուտիլէրտէն 'իպատէթ պիր հիւքիւմէթ թէչքիլ էտէրէք սա'իր ագվամ իլէ սուճհ իւզրէ հաչայաճագ։ Իւչիւնճիւնիւն էֆքէտարընա կէօրէ, չախսի պիր Մէսիհ զուհուր էթմէյիպ, պիր միւտտէթ սօնրա Եէհուտի դավմը թէճէտտիւտ էտէճէք։ Եէհուտի միսիօները Երուսաղէմաէ 1823աէ թէ"սիս օլունուպ չիմտիյէտէք օրատա 699 խրիսթիյան վաֆթիլինի գապուլ էտինէր օլմուշ ոըր։ Ռէզա Շամտա պիր միսիօներ գաոըն իլէ միւլագաթըմըզդա Եէհուտիլէր հագընտա չու մէսերրէթպախչ խասպերի ալոըգ քի, պիր վագըթ անլէրին էվլէրինին գախուլարը Ինճիլ գափալը իքէն, չիմտի միսիօներլերին մէնմնուշ նէն գապուլ էտիպ Ինճիլի օգուտմալարընա միւսա'ատէ էտէրլէր, վէ Ինճիլի սաթուն ալըպ օգուչանլար տախի վար ոըր։

4. Տօլաչոըզմըզ սայքի հէր ևէրտէ Ինճիլի ճէմ'իյէթլերին պուլընմասը պիդէ ճէսարէթի վէ ֆէրահիյէթի պախչ էթմիչ սիր։ Անլերին պա'զըլարընտա, քէզա Աւտանատա Միս Վալէսին թէ"էսիս էթմիչ խոխի 'Ամալար ճէմ'իյէթինտէ, Թարուստա Սէյնթ Փօլզ գօլէճինտէ, Պէյրութտա Մէքթէպ ի քիւլլիյէնին խրիսթիյան կէնճլերին տու'ա ճէմ'իյէթինտէ վա'զ ևա նասիհաթ էթմէքճիյէ միւսա'ատէ պուլտուգ։ Պիր գաչ տէֆ'ա Լուս. վէ Ռում քիլիսէլերինի տէ պիյարէթի էթոիք իսէ տէ, պիպիմ իւզէրիմիզէ օլան թէ"սիր մէ"մուլ էթոիյիմիզ կիպի օլմասը։ Պիզ չու ֆիքրէ կէլմիչիզ քի մէմլէքէթիմիզտէ վազը' միլլէթլերին բուհանի իսթիյաճը՝ Ինճիլի հազիգաթլարըն սաաէ վէ անլաչըլըը լիսան իլէ վա'զ օլընմասըյա տէֆ' էտիլէ պիլիր։ Շու հուրրիյէթ զէմանընտա Ինճիլի քիլիսէլէր վէրիլէն ֆուրսաթը էլտէն գաչըրմայըզ թէպչիր ի պէչարէթ իչինէ ևէնի պիր չէվզ իլէ պաչլամալը տըրլար։ Միւնազա'ա իլէ մէչղուլ օլան քիլիսէլէր պու միւպարէք խըտմէթի իֆա էտմէզլէր։ իմտի Բրիտաոսըն Ինճիլինին խաթրը վէ ճանլարընն խէլասը իչիւն հէր կէօնէ միւնազա'այը թէրք էտիպ, «Վարըպ պիւթիւն ալիևևաևա պէչարէթի վազ' էտինիզ» էմրինի իճրա էթմէյէ ճէհտ էտէլիմ։

5. Իչպու ոէյահաթըմըզ վասըթասըյա 'Ահա ը ճէհտինին պա'զը քէլամ'ըրը իւլէ 30հնճիւ կիւղէլ իլահիմիղլին մանասընը տահա էյի անլատըգ։ «Ղարիպ խոխմ, պէնի էվէ գապուլ էթտինիզ։» «Յիսուս դայընա կիրիպ օֆուրտուգտա պիւթիւն ճէմ'ա'ատ սահիտէ տուրույօր իտի։» «Էյ Գալիլէա, խօչ Գալիլէա» վէ ղայրի։ Պիզ պու քէլամ'ըրը չօգ օգումուշ վէ օլ թաթիը իլահիյի տէ թէրէննահիմ էթմիչ խոխք խէ տէ, պուննարըն զըյմէթինի գիմ'իչէն կէօրտիւք։ Մէքթէպիմիղին մէզունլարը օլուպ տա էլան մէքթաթիպ ի 'ալիյէտէ վէ քիլիսէլերտէ մու'ալիմլիք վէ վա'ըզըդ մէ"մուրիյէթինի իֆա էտէն էֆէնտի վէ հանըմլար, քէզա ագրապա վէ տօսթլարըմըզդան նիչէ ղէվաթ ը միւթէպէերան, պիզի խանէլերինէ գապուլ էթմէքլէ կէօսթէրտիքլերի միւսաֆիրփէրվէրլիք իւլէ պիզի ղայէթլէ մինէթտար պրագմըշ տըրլար։ Ռէզա Սբ. Յակոբ վանքընըն հիւրընկալը Դրիդոր Վարդապատ ճէնապլէրի պիղէ միւնասիպ պիր օտա թահսիմ էթմէք, վէ պիր չօգ մու'ալէնէթտէ պուլընմասըյա պիղի մէնմնուշ ղըլմըշ տըրլար։ Ճիւմլէ վա'զ, մու'ալիմ վէ Ր. Մուդ. խրամէթինտէ պուլընան խրամէթ բէֆիղլէրիմէ թահսիյէ էտէրիմ քի' ֆուրսաթ վէ վասըթալարը օլտըղճա Ինէլասքարըմըզդըն խաթրըրէլէրինին անտըրան Սղիզ տիյարը, օլ տիլքիւչա մէնղարէտի օլան ճէվիզ տի-

յար իւէ Տիբէրիա տէնիզինի զիյարէթ էյլէսինլէր։ Պու կիպի պիր սէյյահաթ իւէ պէտէնէն վէ ֆիքրէն թազէլէնիպ խըստէթլէրինի տահա զիյատէ չէվգ իւէ իճրա էտէճէքլէր։ Անճագ խաթրատա թուրիստագ կէրէք տիր քի Սիւրիատա հօլճըլըգ էտէն հա պիր մըգտար 'Արապճա պիլմէյի, հա տա օ լիսանը պիլէն սատըգ պիր րէֆիգ հա թէրճիւմանը օլմալը։ Հէր պիլտիք չըգան տաէմէ էմնիյէթ էթմէյիպ կէօզլէրինի տէօրթ աչմալը տըր։

Մար'աչ Ս. ԹԻՐԱԻԵԱՆ

ԱՄԷՐԻԳԱՅԱ ԿԷԼՄԷԿ ԻՍԹԷՅՃԷՆ ԷՐՄԷՆԻԼԷՐԷ ԻԽԹԱՐԱԹ

Ամէրիգայա կէլմէգլիյի թասավվուր էտէն տօսթլարըմըզ աթիտէքի իխթարլարը տիգգաթլէ միւթալա'ա էտէրլէր իսէ, պա'զըլարը հօլա տիւշմէք սէվտասընատան, պա'զըլարը տաճի հօլտա լուդումսըզ զամմէթ չէքմէք ֆէլաքէթինտէն խէլաս օլուրլար։

1. Ամէրիգա հիւքիւմէթինին 1903 Մարտ 3տէ գապուլ վէ ի'լան էթմիչ օլտըղը պիր նիզամ մուճիպինճէ 17 սընֆ քէսանըն Միւթթէֆիէտէ ի Ամէրիգայա տիւխուլը րէսմէն նէհի էտիլմիչ տիր։ Մէգքիւր 17 սընֆտան պիր գայը չունլար տըր. (1) Մէճնունլար։ (2) Սարա իլլէթինէ միւպթէլա օլան քիմսէլէր (epileptic)։ (3) Ցահիչէ դարըլար։ (4) Տիլէնճիլիյի սէնա'աթ էթմիչ օլան քիմսէլէր։ (5) Գարայա չըգտըգտան սօնրա ախէրլէրինն հա հիւքիւմէթին ի'անէսինէ միւհիմճ հա մէրպուէթ օլաճաղը միւհիմէմէլ օլան քէսան։ (6) Մէգրուհ հա պուլաշըգ նէվ'տէն պիր 'իլլէթտէն թուրիստլըմըզ օլան քիմսէլէր։ (Թրաքօմա նէվ' կէօզ խաստալըղը պու գապլըտէն տիր։) (7) Վաթանտաշըրընա պիր ճինայէթ իլէ միւթթէֆէխի օլմուշ քիմսէլէր։ (Սըրճ սիյասի օլան էսպապ պու գա'իտէյէ միւսթէճանա տըր։) (8) Պիրտէն զիյատէ գարըղը օլան քիմսէլէր։ (9) Անարչիսթլէր, հախօա հիւքիւմէթլէրի հա հէր նէվ' նիզամ-ու գանունը գուվվէ ի ճէպրիյէ իլէ ալթիւսթ էթմէք, հա' մէ"մուրլէյն ի հիւքիւմէթի գաթլ էթմէք գաստընատա, հա թասավվուրընատա պուլունան քէսան։ (10) Պուրատա իլլէմէք իւզրէ ապտէմճէ մուգավէմէթ աթրընա կիրմիչ օլան 'ամէլէ սընֆը։

Մալիւմ օլսուն քի 1901 սէնէսինտէն պէրու Նիւ Եորք լիմանընա կէլէն էրմէնի մուհաճիրլէրուտէն 201 'ատէտի պուլատէ մէգքիւր սէպէպլէրտէն պիր հա տիկէրինէ մէսնի օլմագ իւզրէ գարայա չըգմագտան մէքա էտիլիպ, կէլտիքլէրի մահալէ կէրի կէօնտէրիլմիչ ալրլէր։ Իմտի պիր քիմսէտէ պու ահվալտան հէր գանըղըտը մէվճուտ իսէ, հօլա չըգմասընն։ Նէ' խաթր իչիւն, նէ' տէ տգչէ գուվվէթիյէ Ամէրիգայա իտտալը սանքի իմքանընըգ տըր։ Էօյլէ պիրի մէգքիւր մա'նի չախսընատա պագի գալտըգճա Թիւրքիատան հարաքէթ էթմէկտիր։

2. Եօլ մասրաֆընը հօլա չըգմագտան ըկթօպէյէ եյլէ։ Տիդգաթ էթ քի «հօլա չըգմագտան թէտարիք էթ» տէյօրըզ։ Ալէսսէվիյէ կէնճլէրիմիզ չու ուսուլը թուրիստյօրլար։ Հէմման պիր գաչ լիրա իլէ հօլա չըգըպ, Իսքէնտէրիյէ, հա Նաիօլի, հա Մարսիլիա կիպի պիր լիմանա կէթիչտիքտէն սօնրա, Ամէրիգաստաքի պիր տօսթընա «Պանա չու գատար տաէր չըգար,» հօլու պիր թէլէգրաֆ վէրիյօրլար։ Իչթէ Ամէրիգայա կէթիչմէնին էն պէհալը վէ գահմէթլի Թարիպլի տէ հէման պու տըր։ Մէգքիւր էվրօփա չէհրինտէն Ամէրիգայա տէնիզ թէլէգրաֆը իւէ խապէր հօլտանընն մասրաֆընը տիւշիւն։ Մէգքիւր տօսթըն օլ մէպլաղը հէնէ տէնիզ թէլէգրաֆը իւէ էվրօփայա նագլ էթմէքսինին մասրաֆընը հէսապ էթ։ Միւրիւր էտէճէք պիր գաչ կիւն զարֆընտա էվրօփատա իհթիմալէն վիճտանսըզ պիր սիմաարըն հա գըլազուզընհէզարէթի Թահթընտա հօթէլտէ սարֆ էտիլէճէք մէպլաղը տաճի զամմ էյլէ։ Խիւսուսա ի ճէմ' էիէյի պէօյիւք պիր մէպլաղ օլուր։ Պու հիւզուրէն զէվալը վէ պիլգիսիզ էրմէնի մուհաճիրլէրին Թէլէֆ էթտիյի տգչէ վէ չէքտիյի զահմէթ, վէ զայ' էթտիյի էչտա հատտէն չօգ ալմըշ տըր։ Հէման պիր իքի հաֆթա էվվել Իսքէնտէրունտա սահիլանըզ գալմըշ, վէ փարա պէքլէմէքտէ օլան պիր կէնճէ պուրատան 50 տօլար Թէլէգրաֆիյէն չըգարմագ իստէտիք իսէ, 8 տօլար 15 սէնթ իւճրէթ ի նագլիյէ, հա'նի հէր 100 զուրուշ մուգապիլինտէ 16 զուրուշ իւճրէթ, Թալեպ էթտիլէր։ Փէք չօգ քիմսէլէր հէման պու կէնճին իսթիտսընա տիւշիւյօրլար։ Եօլտա փարա պէքլէմէք էն պէհալը Թէչէպպիւս տիր։ Իմտի կէնճէլէրիմիզ նատիհաթ էտէրիզ քի պիւթթին հօլ մասրաֆընը Թէ"մին էթմէտիքճէ հօլա չըգմասընլար։ Արփասըզ աթ իւէ Պաղտատա հօլընա տիւշ։ ամմա փարասըզ քիսէ իւէ Ամէրիգա հօլընա տիւշմէ։

3. Գանըղը կէմիյէ եօլընը օլաճաղընը Ամէրիգայա պօմբընա վաֆրըլճա խապէր վէր։ Ամէրիգա լիմանընատա պիր տօսթըն սէնի իսթիգպալ էթմէքսինին իմթիյաճ հիսս էտէրսէն, օլ տօսթը վադէլճա խապէրատար զըլմալըսըն։ Էվրօփատաքի սօն իսքէլէտէն էչմիյէ պինմէզտէն էվվէլ Ամէրիգատաքի տօսթընա մա'լիւմաթ վէր։ Կէմիյէ պինմէզտէն ադալ-

լի 3 կիւն էվվէլ փօսթա իլէ քէնտինէ հազ. օլ գատար էրքէնճէ հազամազ իսէն, կէմիյէ կիրտիյին կիւն քէնտինէ Թէլէղրաֆ վէր։ Տիգդաթ էյլէ քի վէրտիյին մա'լիւմաթ տադիգ օլսըն։ Մա'լիւմաթ մու'այինէն վէ տադիգ օլմազ իսէ, հիչ մա'լիւմաթ վէրմէմէքտէնպիլէ ֆէնա տըր։ «Կէլէճէք հաֆթա Ցրանսըզ վափօրը իլէ կէլիյօրըմ,» կա «Պէչ կիւնտէն Իթալեան վափօրընա պինիյօրըմ» միսիլու ազլսըզ Թէլէղրաֆլար վէրմէ։ «Ցիւլան վափօր իլէ կէլիյօրըմ» տէյիւ խապէր վէր։ Պունը ունուԹմա։ Փարասըզ հօլա չըգմազ հօլտա սէնի նէ գատար փէրիչան զըլար իսէ, մէչքիւք պիր Թէլէղրաֆ տախի պուրատաքի տօսԹըընը հէման օլ գատար չայըրըր վէ հօրար։ Իմոի պինէճէյին վափօրըն իսմինի խապէր վէրմէյի իհմալ էԹմէ։

4. Հէյ, եալան սէօյլէմ։ Էվրօփատա պիր լիմանտա մու'այինէտէն կէչտիյինտէ, հալան Թագրիր վէրմէ։ Վէ Նիւ Եօրք կա Պօսթօն լիմանընտա մուհաֆիզլեր տա'իրէսինտէ իսԹինԹագ էտիլտիյինտէ, հալան սէօյլէմէ։ Վէ պիր տէֆա տօղրու Թագրիր վէրտիքտէն սօնրա, հիչ պիր միւլահազայա մէպնի անը Թաղնիր էԹմէ։ Տա'իմա հագիգաԹը սէօյլէ։ Եալան Ալլահա վէ իննանա գարշը կիւնահ տըր։ Եալանըն պինասը տախի օլմազ։ Թէնագիւս իսէ սէնի հիչ պիր միւչքիլտէն դուրԹարմասըզտան մատա հէնի վէ պէԹէր կիւճլիւքլէրէ պաԹըրը։ ԽաԹը ը միւսԹագիմ տա'իմա էն գըսա խաԹը տըր։ Պու խուսուստա հէնտէսէ վէ ԹիճարէԹ վէ տիյանէԹ հէմահէնգ վէ հէզգէչան տըր։

5. Անգլէֆոռա ֆըրյա չէֆըզըճ֊ոռա ֆէսէխ պէր ճէֆոզ ֆըղլա ֆըռն օլմըլը ոըր։ Սէպէպի չու տըր քի պուրատա տէրհալ պիր իչին պաչընա կէչմէքլիյին միւհԹէմմէլ օլմասըզը էճլատէն, իչ պուրնա տէք Թա'ամ վէ հաԹագ մասրաֆը հալինտէ հաֆԹատա տգալի պէչ տօլարա միւհԹաճ օլաճագսըն։ Ամէրիգանըն սօգագլարը լիրա իլէ տօլու օլուպ, սէնին հէք իչին Թօրպանըն աղզընը աչըպ տօլտուրմագ օլաճագ տըր զանն էմմէ։ Եա տա ՄիւսԹէֆիտ ի Ամէրիգանըն ճիւմլէ ֆապրիգաԹօրլարը սէնին վիւրուտընա չար չէչմ ի հասրէԹ իլէ միւնաֆիգլերը օլուպ, էլիս Աչլէնտտէն խուրուճ էԹտիյին սանիյէտէ սէնի տէրաղուշ էտէճէքլէր խայաընտա պուլունմա։ Ամէրիգատա 'ամէլէ իչլուն իչ տա'իմա հաղըր տէյիլ տիր. վէ Նիւ Եօրքտա էրմէնի խամի էն չէրէֆլիսի տէյիլ տիր. (Թավչանճըլըանըն դաֆըը միլլէԹիմիզ իւղէրինէ չօգ պէհալըյա օֆուրտու)։ Իմոի իչ պուլմազտան պիր միւտտէԹ պօշ կէղմէճէքլիյին խայըճա միւհԹէմմէլ օլմասը հասէպիյլէ, գօյնընտա ֆազլա «ճէվգ խարճըզը» պուլունսըն։

6. Պէր ճէնուբ պահա էֆէպէլէ՛ղ՛ն ի՛ր։ Եօլա չըգտաղընտա ՖիֆԹազ ը Մուգատտէսի վէ 'իսպատէթի էվտէ ունուԹմա։ Հէր կիւն ՖիֆԹազտան օգրու. Ալլահ սանա սէօյլէսին։ Հէր կիւն տու'ա էյլէ. սէն Ալլահա սէօյլէ։ Տէրհատա վէ դարատա Ալլահ իլէ պէրապէր հիւբրիս։

Նիւ Եօրք Մ. Կ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԱԲՐԱՀԱՄ ՎԷ ՄՈՎՍԷՍԻՆ ՎԱԳՐԹԼԱՐԸ ՀԱԳԳՐՆՏԱ ԵՃՆԻ ՄԱ'ԼԻՄԱԹ

1.

(Տր. Հ–ՅՐ, Մէրզիֆոն)

Ալլահ պիզիմ տիւնեամըզ իլէ վէ մէնսուպ պուլունտըղմըզ նէվ' ի պէչէր իլէ օլան միւնասէպաԹընտա հագիգաԹ ը հալաէ նա՛սըլ մու'ամէլէ էյլէմիչ տիր։ Պու մէս՛էլէնին կէօնահէօն ճիհէԹլէրի սօն սէնիէլէրտէ 'արիզ ու 'ամիգ ԹահԹ ը միւԹալա'այա ալընմըշ տըր։ Պու մէս՛էլէյէ տա՛իր օլան միւԹալա'աԹ զանընըմըզդա տէօրԹ պաչըճա դըսմ֊լարա Թագսիմ օլունա պիլիր։ Էվվէլա մա'տէնիյաԹ, նէզահաԹ վէ հայվանահ տա՛իրէսի վար տըր, քի պունլարտա գա՛իէ ի Թէքհամիլ ճարի պուլունմըշ տըր տէյիւ իտտի'ա էտիլիր։ Իքինճի իննանընն Թէչքիլի մէս՛էլէսի քի ֆարգը ֆարգը նօգԹա ի նազարլարտան, հա՛նի պա'զէն 'իլմ ի բուհ, պա'զէն ֆէլսէֆէ վէ պա'զէն տինի Թա'լիմ ու Թէրպիյէ հաըստա սա՛իր նօգԹա ի նազարտան ԹահԹ ը միւԹալա'այա ալընըր։ Իւչիւնճիւ՝ 'Ահա ը 'Աթիդսէքի իլհամըն քէչֆ ու պէյան էտիլմէսինին ուսուլ վէ բէվիյի քի պունուն հագգընտա իննիիգատա ը 'ալի էն եիւքսէք սէօյլէմիչ տիր։ Վէ տէօրտիւնճիւ՝ 'Ահա ը ձէտիսին պա'զը մէս՛էլէյէրի քի անլէրին պաչընճասը Բապպըմըզըն ֆէվգ էԹԹապի'ա վէլատէթի տիր։ Շիմտիյէք Իսկիյիթէրըտտա զանն էտէրսին հէփսինտէն զիյատէ տիգդաթ ճէյզ էտէն խուսուս պու տէօրԹ ճիհէԹլէրին սօնրաքիսի տիր։ Լաքին պէնիմ տիդդաթըմը չօգտան պէրի լուչիւնճիւ ճիհէԹ, հա՛նի 'Ահա ը 'Աթիդ ճէյզ էԹմիչ տիր։ Բապպըմըզըն վէ Խէլաֆաէարըմըզըն «Պէնիմ իչիւն չէհատէթ էտէն անլէր տիր» (Ծովն. Ե. 39) տէտիյի քիԹապլար 'Ահա ը 'Աթիդսէ պուլունուրլար։

«Հագիգաթ ըօմանտան տահա 'աճա՛իպ տիր,» տէյիւ պիր տարպ ը մէսել վար տըր։ Լաքին պիր Թագըմ 'Ահա ը 'Աթիդ միւԹէվաասսիլլերի պուլմէ՛լի ունուԹմըշ տըրլար։ Անլէր կիւճ պիր չէյէ բասԹ կէլտիքլերի վաղԹ անը իմքանասըզ, «գուսուրսըզ,» «ևանլըշ,» վէ խնանըլմազ» Թէսմիյէ

էթմէյէ ալըշմըշ տըրլար։ Մէ՛մուլին ղայրի պիր չախսա թէսաւուֆ էյլէտիքլէրինտէ, անըն Թարիխի վիճաուտինի ինքնար էտէրլէր, անը չախս թէսմիյէ էթմէղլէր, անճագ անը նէտ եախօտ մասալ սայարլար։ Պա՛ղըլար Մովսէսին չախսի մէվճուտիյէթինի գալուլ էթմէղլէր, հէլէ Աբրահամըն չախսի վիճաուտինէ հիչ ինանմազլար։ Պու իքի ղաթլարըն հագդընտա Ր. Մուգատտէստէ հիքմայէ օլունանը գապուլէ չայան պիր հադիգաթ տէյիլ, անճագ ասն վագթլարտա իհտաս օլունմըշ պիր բիվայէթ մագամընտա Թուրթարլար։ Բէմպրիճ մու՛ալիմլէրինտէն պիրիսի Մովսէս իսմինտէ մէչհուր պիր քիմսէ եաշամըշ, Մըսըրտան պա՛ղը 'Իպրանիլէր չըգարմըշ, վէ ասն 'ասրլարտա սնա 'աթԹ օլունան պիր չօգ չէյլէրտէն պա՛ղլարընը իչլէմիչ օլտըղընա ինանըր իսիյինի պէյան էյլէտի իսէ ատ, քէնտիսինէ Ահարոն հագդընտա սիւ՛ալ օլունաբգտա, «Էհ պիլմէմ, պէլքի պէօյլէ պիրիսի հադիգաթ ը հալտէ մէվճուտ օլմամըշ ատը,» տէյիւ ճէվապ վէրմիչ տիր։ Պէօյլէ Թէսավվուր սահիպի ատէմլէրին էֆքէարը քէնտի չակիրտլէրինէ վէ քիթապլարընը օգուչանլարա ինթիգալ էտէր, վէ ասնրա խալըդն պէլի պիր դըսմը պու էֆքէարը գապուլէ չայան վէ 'իլմի օլան նէկհանէ Թէսավվուրլար օլտըղը զանընընա զահիպ օլուր։

Լաքին իտաի՛ա էտէրիմ քի պունլար վէ Աբրահամ իլէ Մովսէսին Թարիխի վիճաուտինի ինքնար էտէն սա՛իր ճիւմլէ ատէմլէր պու մէս՛էլէյէ տա՛իր ճիւմլէ իսպաթլարը հիսապա ալմամըշլար տըր։

Պիլա չիւպհէ միւ՛մինլէրին փէտէրի Աբրահամ վէ 'Իպրանիլէրին վազը՛ ի չէրի՛աթը Մովսէս հագիդի վէ դուվվէթլի զաթլար վէ Ալլահ ատէմլէրի իտիլէր։ Պէնիմ իչիւն փէք զիյատէ ճալիպ ի տիդգամ օլան խուսուս չուրասը տըր քի, պիզիմ կիւնէրիմիզտէ իճրա էտիլէն ասար ը 'աթիդա քէչֆիյաթը վասըթասըյլէ Թագրիպէն 3–4 պլին սէնէ էվվէլ օլան օլ իքի մուհիմմ միւատէթլէրէ մախսուս եէնի մէնզարէլէր մէյատնա չըդարմազա պաչլամըշ, վէ պիզիմ զըյմէթլի Ր. Մուգատտէսիմիզին սահիֆելէրի իւզէրինէ տիւշէն հէր պիր նուր փէրթէվի Ր. Մուգատտէսին քէլմաթարընը իլահ վէ Թատիդ էթմէքտէ օլմուշ տըր, լաքին պէնիմ պիլտիյիմէ կէօրէ, հիչ պիր տէֆ՛ատա Ր. Մուգատտէսի Թէքղիպ էթմէմիչ եախօտ մուհարրիրլէրին հանլըչընը կէօսթէրէմիմիչ տիր։

Մայիտէ Օքֆըրտտա Փրոֆ. Սէյսին պիր նութղընը սինկէմէք պահթընա նա՛իլ օլտում։ Մատտէ «Աբրահամըն վազթընտա Ասիա ի Սուղրանըն իճթիմա՛ի ահվալը» իտի։ Նուխթդ Գայսէրիյէ դուրսունտէ Ֆիլ Թէփէտէ եախօտ Դարա Հիւլիւքտէ քէնֆ օլունան խաթթ ը միսմարի (չիվի եաղը) գուչուտաԹընտան իսթիհսալ էտիլէն մա՛ւիւմթ իւզէրինէ միւ՛էսսէս իտի։ Էլհէվմ խարապէլէր Թրղընը օլան չէհր, Թէք. 14 պապտաքի Ամարփաղըն կիւնէրինտէ Բաբիլոնընըն Համուրապ մէկիյինին մուհիմմ պիր չէհրի իտի, վէ Թագրիպէն Թ. Միլատտան 2250 սէնէվվէլ Աբրահամըն՝ ատրընը կէօսթէրիր։ Օրասընը Բաբիլոն մէկիյի Թարաֆընտան Ասորեստանըը մուհաճիրլէր զապթ էթմիչլէր իտի, զիրա Ասորեստանլըլար Ասիա ի Սուղրայա Բաբիլոնլըլարտան տահա եազըն օլտըգտան մա՛ատա տահա զիյատէ չէճի վէ տահա զիյատէ տայընըգտը 'ասքէր իտիլէր։ Պունլար Ալիս ըրմազը քէնարընտա 'ասքէրի վէ Թիւճճարի պիր մէրքէզ Թէչքիլ վէ Ասիա ի Սուղրա վէ Սրամը Նէհրէյն մահսուլաթընըն ախզ ու ի՛թասըյլէ մէչղուլ իտիլէր։ Ասիա ի Սուղրա քէնտի մա՛ատինկլէրինտէն կիւմիւշ վէ պագըր իխրաճ էտէր, վէ պունա պէտէլ օլարագ Թաճիրլէր Բաբիլոնտան էօյլէ էլպիսէ կէթիրիրլէր իտի քի, անլէր ասնրա Երիքովտա Աքանըն անլէրէ Թամա՛ էթմէսինէ սէպէպ օլտըլար։ Պու մուհաճիրլէր օրատտա քէնտի քէնտիլէրինէ իտտարէ օլունուրլար իտի։ Պիր հէյքէլի վար իտի քի օրատտա պիր պանգատտա հրֆզ օլունուր կիպլի ադէյ վէ սա՛իր զըյմէթտար չէյլէր հրֆզ օլունուր իտի։ Ասորեստան բուզնամէսինի գուլլանըրլար իտի քի պունա կէօրէ հաֆԹա պէչ կիւնտէն 'իպարեթ իտի։ Կիւմիւշ՝ ադէյ մագամընտա իսթիմալ օլունուր, վէ Թարիթը իլէ ալընըր վէ Ասորեստան ուսուլըյլէ վէրիլիր իտի։

Իշտիվաճ, Թաթլիդ վէ քէօլելիք գանունէն Թէսիս էտիլմիչ վէ Թանըլմըշ ուսուլլէր իտիլէր։ Թուղլալար իւզէրինտէ պուլունան գուչուտաթընըն պէօյիւք զըսմը Թիճարեթի մուգավէլէնամէլէրի իտիլէր։ Օլ գուչուտաթտան պիրիսինտէ պիր պօրճընն Թէ՛տիյէ օլունմատըղը վէ պագճադլընըն միւֆլիս օլմուշ օլան պօրճլունըն եվինի, զէվճէսինի վէ չօճուգլարընը զապթ էտէճէյի հիքմայէ օլունուչօր։ Պիր չօճուգ իսիԹան էտիլմէք իւզրէ պէրպէրէ կէօնտէրիլիչօր։ Պագըչ մահսուլաթը ֆիյաթլարըյլէ սաԹըլմագա չըգարըլմըշ կէօսթէրիլմիչ տիր։ Սիւճուճ պիրիսինին տօղագընտա երիմի եէլէյի վար։ Պիր սէյճար Թաճիր սաթըլըգ 115 փարչա էլպիսէ իլէ եօղա չըդըչօր։ Եօղար վար վէ փօսթաճըլար չիմիքի կիպի կիտէրլէր վէ կէլիրլէր վէ խաթթ ը միսմարի իսթի՛մալը չօգ 'ուսմումի տիր։

Պիր քիւչիւք վազը՛ա չօգ չէյ իլհաթ էտէր։ Պիր 'ասանըն պագը իւզէրինտէ եէմին էտիլիչօր։ Պու խուսուս Թէք. 47. 31 վէ 'Իպր. 11. 21 այէթլէր-

աեքի զայր ի վազՀ քէլամլարը իպահ էաէր քի, օրատա էօլմէք իւզրէ օլան Յակոբ հագդընատա սէօյլէնիյօր։ Յակոբ նահապետ քէնտի 'ասասընըն պաչը իւզերինատէ տայանարադ եէմին էյլէտի։ Գաթօլիքլեր պուննատան Յակոբըն 'ասասընըն պաչը իւզերինատէ սէճատէյէ լայըդ պիր բէտմ օյուլմըշ իսիյինի իսթինթաճ էթմիշլեր տիր։ Փրօթէսթան միւֆէսսիրլեր 'ասայը հաթադա թէպտիլ էթմիշլեր տիր։ լաքին իքիսի ատ հանըշը տըր, վէ թէֆսիրի Մունճուսունատան կէօրիւնէն Քիւլ Թէփէնին քիւլէրի պաթընատան պուլունմըշ տըր։ վէ պունա պագադրագ տիւնհանընըն օլ իւլք 'ասրլարընատա պիրիսի սէմին էթմէք իսթէտիյինատ քէնտի 'ասասը իւզերինատ եէմին էաէր իտի։

Փրօֆ. Վինքլըը՝ Քիւլ Թէփէյի տահա զիյատէ դազաճագ օլուր վէ ճիւմլէ Թուղպարար օգունաճագ օլուրատա Աբրահամըն 'ասրը հագդընատա տահա պօլ մա'լիւմաթ իսթիհսալ էտիլէճէք տիր։ Պէլքի սըրատ իւէ Նինուէ, Բաբելոն վէ Երուսադեմ խարապէ օլարզլարը կիպի, օլ չէհրի տաիսի խարապ էտէն հանկը հիւքմատար օլտըղը մէյտանատ չըգաճագ տըր։ Աւահ Աբրահամը քէնտի մէմլէքէթինատէն, ագրատապատը արասընատան վէ վէտէրինին խանէսինատէն չըգմասընը վէ նէնի պիր խանէ Թէ"սիս էթմէսինի էմր էթտիյինատ Քիւլ Թէփէ Բաբելոն իմփէրաթօրլըղընըն կիւղել պիր միւսթէմլէքեաթընըն մէրքէզի իտի։ «Ալահիլ Ուլահ» Ուրֆայա հագըն օլան Խառանա գատար ասյքի Թամմ Քիւլ Թէփէ հօլունը Թա'գիպ էթտի։ Օրատա պաչգա Թարաֆա տէօնտիւ, վէ զէվճէսի վէ սա"իր ագրասպասըյլէ, Ղոժա կիպի մուհարէպէյէ մուգթէտիր 318 քիչիլիք քէնտի քիւչիւք օրտուսը իւլէ, անլէրին ճիւմլէ զէվճէլէրի վէ էվլատը վէ սա"իր դուլլարը իւլէ վէ էթպա'ասըյլէ, սիւրիւլէրի վէ տավարլարըյլէ, չատըրլարը, կիւմիւչիւ վէ ալթունը իւլէ Աբրահամ նահապետ վէ քէնտի նէսլի իւլէ Ղանան տիյարընա նագլ ը մէքքան էյլէտիլէր վէ օրատա եէրլէչտիլէր։Ր.Մուգատաէատ անըն հագդընատա սէօյլէնիլէնլէրինին ճիւմլէսի տատր ը 'ամիդա քահչիֆլէրինին օլ 'ատր հագդընատա պէյան էյլէտիլէրինէ քատմիլէն մուԹատազդ կէլիրլէր։ Օլ վագթի հարէքէթի վէ ֆա'ալիյէթի վադթը իտի։ Աատմլէր էսքի\տիյարլարատան էէնի տիյարլարա հիճրէթի էտէրլէր իտի։ Էսքի միլլէթլէր իսարապ օլուրլար վէ նէնիլէր անլէրին եէրինի ԹուԹարլար իտի։ 'Արատ խանէատանընընա մէնատուպ օն պիր մէլիքլէրատէն պիրիսի օլան Բաբելոնըն պէօյլուք մէլիյի Համուրապիինին հիւքիւմդէթի հէր նէրէ հայըլմըշ իտի։ Համուրապի 282 դատնուն ի'լան էյլէտի քի անլէրատէն պա'զըլարընըն 1,000 սկնէ սոնրա կէլէն Շերի'աթը Մուսէվիյէյէ պէնդէյէն ահքհամլարը վար տըր։ Աբրահամ վէ Սատա էվլատլարը օլմատըղը սէպէպատէն ճամիլհա իւզերինէ իքինճի պիր դարը զամմ էթմէյէ դարար վէրտիքլէրինատէ, 'աճա"իպ տիր քի պէօյլէ էթտիքլերի վագթի Թէմամլըյլէ Համուրապիինին պուն կիպի պիր գատըն վէ անըն Թէվլիտ էտէճէյի էվլատ հագդընատա պահն էտէն գանունը մուճիպինճէ հարէքէթի էթտիլէր։

Իմամ Աբրահամըն կիւնէլէրինատէն Մովսէսին կիւնէլէրինէ տէօնէրէք տերիմ քի ֆիքրիմ չօգատան Բատպագմըզըն պիղէ վէրմիչ օլտըղը չուս սէօզլէրէ հա'նի Մովսես տիղէ խիթանը վէրտի (Ցով. 7. 22) քէլամընա իսթիհսալ էտէրէք իչլէմէքատ տիր։ Թէքվին քիթապը Աւահըն Աբրահամ իւէ նասըլ 'ահա էթտիյինի վէ խիթան այինինի անա 'ալամէթի օլմագ իւզրէ Թա'ինի էյլէտիյինի հիքմայէ էտէր։ Պուս այինին զաթէն 'Ասրապար, Փինհիհէլիւէր, Մըսըրլըլար վէ սա"իր գավմլար արասընատա 'ումուսի օլտըղը տէնիլիյօր իսկ տէ, Քանանլըլար արասընատա խիթանըն իսթի'մալ օլունմատըղը տիդաթա չասյան տըր։ Հալ պուս քի Իսրայէլին ֆիքրի Թէրադդըսընը Վէյհաուէյն մէքքէթպինէ մէնատուպ 'ալիմլէր էսասէն անլէրէ, հա'նի Քանանլըլարա 'աթԹ էտէրլէր։ Մի"մինլէրին փէտէրի խիթանը տինի պիր 'ահատ 'ալամէթի օլմագ իւզրէ քէնտիսի վէ քէնտի պիւթիւն էհլի պէյթի իչիւն գապուլ էթտի։ Սօնրա պուս 'ատէթ Աւահըն տէլալէթիյլէ Մովսէսին էլիյէ Իսրայէլիւէր իչիւն Թէ"սիս օլունատու, վէ պունդարա զաթէն օլ այինի մա'լիւմ իտի։

ԻՆՃԻԼԻ ՔԻԼԻՍԷԼԷՐ

Թամլըք։ Թամլըզ Աատափազարըն Շիմալը Շարգ ճիւհէթինատէ 3 սա'աթ մէսաֆէ ի պա'իտէտ պիր Թէվիէ իւզերինատէ հափըլմըշ 80 խանէ գատար ախչագ էվլերատէն 'իպարէթ պիր էրմէնի քէօյիս օլուսագ, էհալիսի զրա'աթ վէ պէօճէք իչլի իւէ մէչղուլ տըր։ Իքի իւչ հիւզ սէնէ էվվէլ պուս քէօյիւն եէրինատէ պիր գաչ «ախսողար» պուլունուպ, անլէր վագթըյլա ավճըլարա վէ օրման իչճիլէրինէ պիր մէլճա մագամընատա խըտմէթ էտէրլէր իմիչ։ Ցատաթ վագթըն միւրուրըյլա չիմտիքի գարիյէնէն Թէչքիլինէ հօլ աչըլմըշ։ վէ քէօյ տատի 'այնի իսմէէ, հա'նի «Թամլըզ» (Ախտունօց) Թէտմիյէ էտիլմէքատ տիր։ Տէնիլտիյինէ կէօրէ, 15-20 սէնէ-լէր էվվէէ մահնուալաթ պուրատատ էյլի օլուպ, էհալի 'ումումէն պուղտայ էքմէյի հէր իտիչ։ Ցատաթ պաչըճա Սագարիա ըրմաղընըն ճօչմասը, վէ զըամէն տատի նէսլի հագըրըն կէվչէքլիսի վէ

քէզա սօն սէնէլէր զարֆընտա Րումելի մուհաճիրլէրինին մէյտանա չըզարըզլարը մուչքիլաթլար սէպէպինտէն, պուղտայ էքիպ պիչմէքլիքտէն մահրում օլմուչլար, վէ քէնտի պէօյուք գուվվէթլէրինի մըսը պուղտայընա սարֆ էտիյօրլար քի, 'ալէլ 'ուումում սօն 10 սէնէլէրտէ պիւթիւն քէօյլիւլէրին պաչըճա էքմէյի պուննտան օլմուշ տըր։

Թամըզլըլար մատտի, ագլի վէ ախլագի ճիհէթճէ զէվալը պիր ճէմա'աթ տըր։ Լուս. էրմէնիլէրին 1 քիլիսէ, 1 մէքթէպ, հէրվի 1 քահանայ վէ Գընճըլարը պիր մու'ալիմէրի վար տըր։

Թամըզգտա Փրօթէսթանըզ 40 սէնէ էվվէլ վէր. Տօգ. Կրին վէ Մր. Փարսընս եէտիչէ մէյտանա կէլմիչ օլուպ, իպթիտաէն չիմիյէտէք սալթ 8 խանէլէր Փրօթէսթանթ օլմուշլար, վէ հալը հազըրտա տախի 'այնի մըգտարտա տըրլար։ Պունլարըն այրը պիր մըխթարը օլուպ, տէֆթէր հիսապընճա պէօյուք քիւչիւք 40 նուֆուս տըրլար։ Թամըզ Ատաթիազարը քիլիսէսինին պիր չու'պէսի օլուպ, քիլիսէ ա'զալարընէն ատտը 7 տիր։ Զէմանը մալիտէ պիր գաչ րուհանի մէ"մուրլար պուրատա չալըչմըշլար. լաքին պօչ ոէպէպլէրտէն տօլայը Ինճիլի իչ պուրատա տուրդուն պիր հալ քէսպ էթմիչ տիր։ Ռէնտիլէրին րուհանի իհթիյաճլարընը տէֆ' էթմէք իչիւն միսիօնար վէ սա"իր հերվի իչճիլէրին զիյարէթլէրինին ազ տէֆ'ա վուրդու' պուլմագտա իսիյի իսթար էտիլիյօր։

Թագրիպէն 40 սէնէ էվվէլ Պօրտըն մու'ավէնէթիլէ վէ ճէմա'աթըն զայրէթիլէ եաիրլըմըշ պիր «սբահ» վէ անա մուլասըզ իքի օտալար վար տըր քի, սբահ՝ մէքթէպ վէ ֆողվըրտ մագամընտա գուլլանըլըպ օտալար տախի մէ"մուրլարընա եէնի պինալարըն եէրի, իլք Փրօթէսթանթ Աբրահամ Կուլազեան Թարաֆընտան հէտիյէ օլունմուշ տըր։ Շիմտիքի սբահ վէ օտալար Թամիրէ միւհիմճ իսիյինտէն, հալը հազըր մէ"մուրլարը պու պապտէ իչէ Թէչէպպիւս էտիպ, զէվաթը խայրխահանտան պու անէ տէկին աֆիտէքի մէպլաղը Թէտաւիք էտէպիլմիչ տիր։ Վէր. Տօգ. Կրինտէն 2 Օսմ. լիրա, Վէր. Տօգ. Զէմպըրտան 2 Օսմ. լիրա, Մր. Փօլ Իսկիլեանտան 1 լիրա, Միս Ռինիտէն $\frac{1}{2}$ լիրա, Տօգ. Պարնըմ վասըթասըլա 300 ղրչ., վէ քէնտինտէն 50 ղրչ. Իսթանպօլ կէնճլէր Շիրքէթինտէն $\frac{1}{2}$ Ինկ. լիրա, Իզմիտ կէնճլէր Շիրքէթինտէն 1 լիրա, Գաբրիէլ էֆ. Գաբրիէլեան վէ Յար. էֆ. Ռիւբքճեանտան 20չէր զուրուչ, պիր գաչ Պաղչէճիք պիրաութէրլէրինտէն 30 ղրչ., Սապանճա վէ Խասկալը պիր գաչ գարնտաչլարտան 20 ղրչ., եէքիւն 11 լիրա 13 ղրչ.։ Թամըզգ Փրօ. ճէմա'աթը իչպու մէպլաղ իւղէրինէ քէնտի ամէնէճ օլան գուվվէթլէրինի վէ իզթիտարլարընա կէօրէ նագտ վարա տախի զամմ էթմէյէ հազըր իսթէյէրտէ, մէճպուրէն հիսս էտիլէն Թամիրթը հազըրէ իչիւն էլ եէվմ խայրխահանտան 15 լիրա պիր մու'ավէնէթէ միւհիմճ տըրլար։

Շիմտիքի մու'ալիմ-վա'իզլէրի Պաղչէճիք մէքթէպի ալիսինտէն միւնթէհի, Թամըզգը Բինհամին էֆ. Աբրահամեան օլուպ, 4 սէնէտէն պէրու իֆագը մէ"մուրիյէթ էյլէմէքտէ տիր։ Մէքթէպտէ երկսեռ 10 չակիրտ պուլունուպ, կիրակի կիւնլէրի իքի տէֆ'ա խըտմէթ իճրա էտիլիր։ Իչպու գարիյէտէ Բ. էֆ. Աբրահամեանըն զայրէթլէրի Թագտիր էտիլմէքտէ տիր։ Պու գարիյէտէ իչէյէն մէ"մուր իչիւն Թամըզգ Փրօ.լարը սէնէվվի 4 Օսմ. լիրա, Պօրտ 5 լիրա, վէ Ամէրիգատա մուգիմ Մր.Փօլ Իսկիեան իւէ իքի գաչկալարը սէնէվվի 11 լիրա վէրմէքտէ տիրլէր։ Քէմալ ը մէսէրրէթ իւէ ի'լան էյլէրիզ քի, պալատա մէզքիւր խայրխահ զաթլար իքի սէնէտէն պէրու քէնտի իանէ ի նագտիյէլէրինի տէվամ էթմէքտէ տիրլէր։ Իւմիտ էտէրիզ քի անլէր պու քէօյտէ րուհանի իչին տէվամը իչիւն քէնտի ի'անէլէրինի էօնիւմիւզտէքի սէնէտէ տախի տէվամ էտէճէքլէր տիր։

Դեկ. 2ատ իչպու գարիյէյի զիյարէթ էյլէյիպ, պիր հաֆթա օրատա գալարագ կէրէք Փրօ.լարըն ժողովարանընտա, վէ կէրէք Լուս. էրմէնիլէրին քիլիսէսինտէ (պա տավէթի մախսուսէ) պիր Թադըմ վա'զլար վէ նուԹգլար իրատըյա, էհալիյի եիճէ պիր 'էօմրէ Թէչվիգէ ֆուրսաթըմըզ օլաըղը կիպի, մահալլի րուհանի մէ"մուրըն չօճուղընը տախի վաֆթիզ էյլէտիք։ Թամըզգ ճէմա'աթը միւմինլէրին խուսուսի տու'ալարընա միւհիմճ տըր։

ՓԱՌՆԱԿ ԻՍՓԷՆՏԻԵԱՆ

ԱՍՓՈՒՐԻՑ. ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

Պէյրութտա վագը' իչպու խասթախանէ' 'ագլի միւվազէնէսինի գըսմէն ևա քնամիլէն զայպ էթմէքլէ, քէնտի քէնտինէ վէ ևա 'ա"իա օլտըղը 'ա"իլէ ևա չէհրէ պարթ օլմուշ օլան պիչարէ էրքէք վէ գաաընլարըն Թէտավիսի իչիւն 1900 սէնէսինտէ Մր. Ուալտմայր նամ պիր զաթ վասըթասըլէ քիւչատ էտիլմիչ տիր։ Մր. Ուալտմայրը 77 սիննինտէ իսա

թիյար, լաքին պու ճինա պիչարէկեանա սօն տէրէճէ մուհասըպէթ վէ իչթիրաքը օլան տինճ պիր քիմսէ օլուպ, հէր խուսուստա քէնտինտէն էփէյի կէնճ օլան զէվճէսի իլէ 8 սէնէտէն պէրու իփրանըր տէրճէտէ անլէրէ խըտմէթ էթմէքտէ պուլունմըշ ոլըր։ Պու սէնէ խասթախանէտէ 35ի գատըն օլմագ իւզրէ 80 խասթա պուլունուպ, 6 էճնէպի վէ 16 էրքի մուֆլին վէ մուֆլինէլէր վասըթասըյլէ գայըրըլմադտա ոլըրլար։

Խասթախանէնին մէվգը'ը 12,000 այադ միւրթէֆի' Պէյրութ տաղը էթէյինտէ օլուպ, խօշ մէնզարէսի, ֆէրահպախշ հավասը, թաթլը սույու, վասի' արազիսի, կիւղել պաղչէ վէ չօդ էմէքլէ ինսպէթ էտիլէն ազաճլարը վէ պինալարը եէքտիկէրինէ բապէթ էտէն տիւզ վէ կէնիչ հօլլարը ճիհէթիլլէ սօն տէրէճէ ճալիպ վէ թահսինէ չայէսպէթ սիր։ Պինալարըն սայըսը 10 օլուպ, հէր պիրի էն մապպութ թաչլարտան մէպնի 60—100 այադ իրթիֆա'ընտա վէ իչի եա իւչ գաթտան 'իպարէթ սիր, թապան էլվան մէրմէրլէրլէ աէօչէնմիչ վէ պինանըն պաղի' ադամը հիւսն ու ինթիզամտա թէնասիւպիւ զայ' էթմէմիչ սիր։ Օտալարըն պա'ղրը իչէրտէն վէ տըշարտան իչի չէրիճէք մապպութ գաիուլարլէ գափատրլտրղընտան, իչինէ գօնուլմըշ եա գօնուլաճագ քիմսէչէրին վահչէթի հագդընտա տիւչիւնմէյէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլույօր։ Օտալարտա 1—14 գարեօլա գօնմուշ, վէ անլէրտէն պա'ղրը սօն տէրէճէ կիւղել վէ թէմիզ, լաքին տիկերլերինտէ մէֆրուշաթըն դըյմէթ վէ միգտարը սըֆըր տէրէճէսինէ, վէ գարեօլատաքի հօրղան՝ էսքի ֆանէլա, վէ եաթագ օթ եա սամանչէ տօլու թօրպայա գատար պիթթէտարիճ թէսէննի էթմէքտէ սիր, պիզ կէօրտիւյիւմիւզ խասթալարըն թէհլրէթ վէ քէսպ ի իֆագաթընը քէնտի գարեօլա վէ օտասը իլէ անլայա պիլիյօր իտիք։ Նիչէ օտալարտա իսկ պիր թէք նէսնէ պիլէ պուլունմայըպ, տիվար վէ թապան սէրթ թաչտան վէ իչնճէրէ ճամլարը 15 միլիմէթրօ գալընըզընտա պիր նէվ' չէֆֆաֆ թաչտան 'իպարէթ սիր. չինքի խասթա ճինճնէթին սէմթ իւր րէսինէ չըգարըգտա գըրաճագ նէսնէ արայըպ, պուլամատըգտա քէնտի էլլինի եա պաչընը տիվարա վուրույօր։ Պու հալտէ օլան պիր րահիպ խասթա օլ գալըն ճամը պիլէ գըրմըշ, վէ պիր գատըն իսկ քէնտի էլլինի միւքէրրէրէրին ևէրէ վուրմագէ պիլէք քէմիքլէրինի գըրմըշ, լաքին հէր իքթիսինին տախի էնճամ քէսպ ի իֆագաթ էթմէյի խապէր վէրիլմիչ սիր։

Խասթալար վաթան ճիհէթիլէ Պէյրութ (17), Լիպնան տաղը (41), Հալէպ (1), Պա'ալպէք (1), Սուար (1), Երուսաղէմ (2), Թարապլուս (2), Նաֆա (1), Շամ (2), Ակքէ (1), Մար'աչ (2), Ատանա (1) վէ սա'իր մահալլէրտէն կէլմիչ օլուպ, միլլիյէթ ճիհէթիյէ Բուսմ (28), Մարօնի (26), Գաթօլիք (12), Իսլամ (6), Փրօթէսթան (6), Տիւրկիս (1), Եհուտի (1) տիրլէր, անլէրտէն պա'զըլարը էվվէլճէ խըտմէթքեար, նաճար, գասապ, ըչսամ, րուհպան, դուհտուրաճը, թաչճը, արապաճը, պօյաճը վէ սա'իրէ իմիչլէր։

Կէչմիչ սէնէտէ 3ի վէֆաթ էթմիչ օլուպ, 16սը քեամիլէն, 15ի գըսմէն չիֆա պուլմուշ վէ պագիսի այնի հալտէ գալմըշ տըր, չիֆանըն միւչքիլ հաթթա իմքեանսըղ օլմասընա էն պէօյիւք սէպէպ մադամընտա խասթալըզըն էսքիմիչ օլմասը կէօսթէրիլիյօր։ Խասթա պիր չօդ գարըլարըն օդուլյուպ իւֆիւրմէսինէ, իսճալարըն միւքէրրէր «նիւսխէ եազմասընա» վէ նիչէ մաղարա վէ «'ադիզ» մահասթըրլարըն մէնֆուր հավա վէ սէվասընա մազհար էտիլիպ տէ ֆա'իտէ էթմէմէյի թէպէյյիւն էտինճէյէտէք վէ եախօտ պիր թաղըմ հայլազ չօճուղլարըն զալիմ իսթիհզա վէ հարէքէթի վէ խասթանըն անլէրէ մուգապէլէսի սիզդամ ճէլպ էտինճէյէտէք, խասթալըզ քէօքլէչիպ թապլ'իլէչմէքտէ սիր։ Իմտի խասթա (1) նէ գատար էրքէն կէօնտէրիլիր վէ (2) նէ գատար ազղըն նէվտէն օլուր իսկ, չիֆասընա օլ գատար զիյատէ իմմիտա էտիլէ պիլիր իմիչ։

Քիմսէյէ զարար վէրմէյիպ ինզիվատան հազզ էտէն, վէ սիւքիւնէթլէ իմրար ը էվգամ էտէն խասթանըն չիֆասը մուհալլ, պէլքի տէ, միւմքինսիզ 'ատա էտիլմէքտէ սիր։ Ենինէ տէ անլէրէ պինասընըն էն եիւքսէք դըրմը վէ էն միւզէյինէն օտասը վէրիլիպ, պա'զէն մուզիգի ալէթլէ թէրէննիւմ, պա'զէն կէզտիրմէք, գօչաուրմագ, թա'ամ վէ էլպիսէյի մէզագա թաթթիգ էթմէք կիպի չարէլէր իսթի'մալ էտիլմէքտէ սիր։

Զապթը միւչքիլ օլանլարըն խասթալըզը քէսպ ի չիտէթի էթոիքտէ ամիտէքի չարէլէր իսթի'մալ էտիլիյօր. 1. պայընտըրմագէ վիճուտ վէ 'ադը պիր միւտաէթ սաքին սագլամագ, 2. պալատէ գիքր էտիլէն չըպագ օտասյա պիր վագիթ իչինն հապս էթմէք, 3. սըճագ սու իչինտէ (ֆահ. 90°) իւչ սէօրթ սա'աթ վէ իճապընտա պիւթիւն կիւն պուլունտուրմագ։ Անլատըզըմըզդա կէօրէ, խասթախանէնին քիւչաընտան պէրու մէզգիւր չարէլէրէ 100 գատար ազղըն նէվ'տէն խասթա քէսպ ի իֆագաթ էթմիչ սիր, վագիթնտա վալիտէսինի դամլ էտէն պիր կէնճին փէք թէրպիյէլի թարղտա տուրմասընը կէօրմէք, եախօտ իքի դավաս, իւչ զապթիչէ

վէ պիր գաչ խըտմէթճի իլէ կիւճ իլէ կէթիրիլէն պիր Ալման խանըմըն փէք քիպար թարզտա կիսինէպ տարանմըշ օլարագ օտատան չըգալըղընը, վէ կէլիպ ղիյատէ նէզաքէթիլէ օղու հագդընտա սիւ՛ալ էթմէսինի միւչահատէ էթմէք, պիրինին քէնտի իչիւն պիր չափտա տիքտիյինի, պիր թագըմընըն սալօն վէ պաղչէտէ գօնուչարագ կէզտիյինի, պիր պաշգա թագըմընըն պիրէր եարտըմը իլէ գօլ գօլա թագըպ սա՛իր քիմսէլէր կիպի չէհրին սօգագլարընը տէվր էթտիյինի, պա՛զըլարըն իսէ սուր տախիլինտէ եօլ եափմագ ևա աղաճ տիքմէք խուսուսընտա բէ՛իսէ եարտըմ էթտիքլէրինի բէյ իւլ այն միւչահատէ էթմէք, վէ կիրակի կիւնլէրինտէ անլեր իչիւն իճրա էտիլէն րուհանի խըտմէթլէր հագդընտա իչէմէք պիղէ 'ամա՛իպ թէ՛սիր էթմիչ տիր։ Իչպու թէ՛սիր հէր քէս իչիւն թապի՛ր իսէ տէ, պիպիմ իչիւն տահա զիյատէ թապի՛ր իտի. չիւնքի պու եազըն Հալէպին թիմարխանէսինի — գուստուրմըշ հայվանը պիւէ պաղամազա բազի օլամայաճաղըն տէրէճէտէ մէքրուհ վէ մախուճ մահալի կէօրմէքլէ էիւէյի պիր միւտտէթ մու՛ազզազ օլմուշ իտիք։ Օրատա խասթալար զէնճիրլէրիլէ, պուրատա մուհապզէթլէ պաղչանմըշ, օրատա տէյնէքլէ, պուրատա աֆիֆանէ մու՛ամէլէ էտիլմէքտէ, օրատա մէճնունա կիպի, պուրատա խասթայա կիպի պագըլմադտա, օրատա բէ՛իսին իչէրի կիրմէսի գօրդու վէ սիւքիւննէթ սէպէպի, պուրատա մէսէրէթլէ գօչուպ քէնտի իհթիյաճլարընը խապէր վէրմէք ֆուրսաթը տըր. պիր սէօզ իլէ օրատա խասթանըն էօլիւմիւնէ, պուրատա իսէ չիֆասընա պէքլէնմէքտէ տիր։ Օրանըն պիր բիւիօրթունը էլտէ էտէմէմիչ իսէմ տէ, պուրատա 8 սէնէտէն պէրու 629 խասթա պուլունուպ, 39ը վէֆատ էթմիչ, 200իւ թէքմիլէն վէ 170ի գըսմէն չիֆա պուլմուշ, պագիսի իսէ էօյլէ գալմըշ տըր։ Իչմէ պու 'ամիպ վէ նէճիպ խասթախանէնին պիր գըսա բիւիօրթու պու տըր։

Պունու վէրմէքլէ մադսէտ տէօրթ տիր։ — 1. Գարիյուն ը քիրամը համտա տա՛վէթ էթմէք տիր. ղիրա վազթընտա Ճատտարանի մէճնունա չիֆա վէրմէսի իւղէրինէ օրատան Թարտ էտիլէն Ցիսուս Պեյրութա կէլմիչ վէ իչմէ Սասֆուրիա խասթախանէսինտէ այնի խըտմէթի տէվամ էթմէքտէ տիր։ 2. Տու՛այա թէշվիղ էթմէք տիր. վիրա վաիօր պաչըճա պուսար գուվվէթիյլէ հիւրիւր, լաքին պու կիպի թէ՛սիսաթ պաչըճա տու՛ա իլէ պաչար վէ թէրադդը էյլէր։ 3. Խայրխահ զէվաթը վէ քիւիսէլէրի աղ չօգ մատտի մու՛ավէնէթէ թահրիք էթմէք տիր, վիրա օրատա դայրըլան քիմսէլէրին էվէյի պիր միղտարը սահիպսիզ վէ ֆագիր, վէ նիչէլէրի տէ այնի միլլէթ ևա վաթան էվլատը տըրլար։ Իմտի պիղ պէօյլէ պիր թէ՛սիսաթը հէր մէսաբիճի իլէ իտարէ էթմէքտէն 'աճիղ իսէք տէ, (հալ պու քի Մր. Ուալտայըրըն նիչանկահը պու իմիչ) անլերին թէտավիսի իչիւն իճապ էտէն ազէյլի թէսվիյէ էթմէքտէ Ամերիպալը, Ինկիլթէրրալը վէ Իսվիչէրալը խայրխահանա մու՛ավէնէթ էտէ պիղիրիզ։ Անլեր ախէրլէրէ եարտըմ էտէր իքէն պիղիմտէ պիղիմքիլէրի սէնէ պաչը, ևա սա՛իր միւնասէպէթլէ թէզէքքիւր էթմէմիզ միւնասիպ տիր։ 4. Պու նէվ՛ խասթալարըն պէօյլէ պիր միւքէմմէլ իտարէյէ էմր ի թէսլիմինի թա՛միլ էթմէք տիր։ Պիր միւհթէրէմ զաթ պէօյլէ եափը վէ նէթիճէսի իլէ մէսրուր օլտու։ Թէ՛սիյէ էտիլէնէք ազէյնին միգտարը, խասթանըն հալ ու քէյֆիյէթ վէ խասթալըղըն տէրէճէսինէ միւթէնասիպ օլորղընտան, տօղրուտան բէ՛իս իլէ միւքաթէպէ էղէմ տիր։ Ֆագաթ օրատա միւսթա՛մէլ լիսան պաչըճա 'Սրապճա վէ Ինկիլիզճէ վէ Լաթինճէ օլտըղընտան, սալթ Թիւրքճէ վէ Էրմէնիճէ պիղէնէլէր իտարէյէ զիյատէ սըղէթ 'իլավէ էթմիչ օլուչօրլար։

ԿԻԼԻԿԻԱ ՔԻԼԻՍԷԼԷՐԻՆԷ Ի'ԼԱՆ

Սէնէ ի հաղըրէտէ Կիլիկիա Իթթիհատը վէ Գօնֆէրանսը էֆրէնճի Ապրիլ 17սինէ մուսաղթ Շալաթ սապահչայըն Ատանատա Ին'իգատ էտէճէյինտէն, Իթթիհատըն հէր պիր քիւիսէսինտէն չօպան վէ մուրախխասլարըն վագթը մու՛այյէնտէ Ատանատա պուլունմալարը ի'լան օլունուր։ Կէչմիչ սէնէլէրտէ Իթթիհատըն թէճէմմիու'էլերինին ախէր չէհրլէրտէ տախի օլմասը ճիհատէն արզու էտիլտիկ հալտէ, պիղզարուր 'Սյնթապ վէ Մար'աչտա օլապիլմէքտէ իքէն, սէնէ ի հաղըրէտէ Ֆուրսաթտան իսթիֆատէ էտէրէք Ատանա քիւիսէսինին տա՛վէթի իւզէրինէ Ատանատա իճթիմա'ը դարարկիր օլմուշ տըր։ Իչպու նէհնի բէժիմտէ քիւիսէլէրիմիզի նէ թարիղ իլէ իչէմէլէրի, վէ Փրօթէսթանդտա՛իա ազդապատիկ վէ սահմանադրութիւն կիպի վէնք էյզէմ մէս՛էլէլէր մէյտանա կէթիրիլէճէք օլորղընտան, հէր քիւիսէտէն հիչ օլմազտա պիր զաթը պուլունմասը խասսէթէն արզու վէ իլթիար էտիլիր։ Քիւիսէլէրտէն կիտէճէք չօպան, վա՛ղը վէ մուրախխասլարըն խամէրի իլէ ֆուրսաթ իլէ Ատանատա Վեր. Ճ. Սչճրեանա կէօնտէրիլմիշ։

Իթթիհատ վէ Գօնֆէրանս իճրասչէ հէչ'էթի թարաֆընտան ՐԷ՛Է ՔԷՆԼԻ
Մար'աչ 1909 փար. Ֆ. ՄԷՔԱԼԷՄ ԵԼԻՇԱ Կ. ՐՈՒՊԵԱՆ

ՃՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մէպ'ուռան ժեղլուխին 35ՆՅ էճրխմ' ը 'ուռուռխ. Մէճլիսին 35ՆՅ իճթիմա' ը 'ումուսիսի կէչէն Ճ. էրթէսի կիւնիւ 'ագտ ը իճթիմա էտէրէք, Նաֆի'ա նաղարէթինտէն վուգու' պուլան խթիզահաթա ՏէվՅագ վէրիլտի։ Էվվէլա. Նաֆի'ա մու'ավինի Ռուլուսի պէյ Իզմիր բըսնթըմընա չըգարըլմայան էչեատան բըսնթըմ բէսմի ալընաճագ իսկ տէ, «Նիզամնամէտէ գարայա իխրաճ վէ սէֆա'ինէ թահմիլ օլունան էչեատան բէսմ ալընաճագ իսկ տէ,» տէյիւ մուհարբեր տիր։ Շիրքէթի Մատամ քի մուգավէլէ պիլՏիմէ էչեատան բէսմ ալընաճագ տըր տէյօր, օ հալտէ խթէր բըսնթըմա չըգարըլսըն, խթէր չըգարըլմասըն, կէօմրիւք բէսմինէ թահմի' օլունճա, բըսնթըմ բէսմի տէ վէրիլմէք լազըմ տըր, աչտի։ Իզմիր Իզմիր բըսնթըմը խարիճինէ չըգարըլան էչեատան բըսնթըմ բէսմի ալընմասը պու էսպապ ը գանունիյէտէն իլէրի կէլիյօր։ Պունլարըն հալը իւիւն նաղարէթտէ պիր գոմիսիօն թէչէքքիւլ էթտի, վէ հէփիսի տէ տէրտէսթ ի միւզաքէրէ տիր։ Սէրյատան կէլէն պիր իրտաէ Թարապուս ը Ղարպ լիմանը ինչասը իմթիյազը Ճաղինէ ի Ճատասյա ինան օլունաբզընը պիլտիրտի։ Ո թարիխտէն չիմպիյէ գատար Թարապուս ը Ղարպտա լիման ինչասընա տա"իր հիչ պիր մու'ամէլէ վէ թէչէպպիւտաէ պուլունըլմատը։ Սահիպ ի Թագրիր իչպու իզահաթը քեաֆի կէօրտիւ։ Պա'տէհու Սրիսթիտի փաչա Իզմիր բըսնթըմընա տա"իր թէքքար իսթիզահաթատա պուլունտու, Ռուլուսի էֆ. պունա տա չու ճէվապը վէրմիչ տիր. «Իզմիր բըսնթըմ չիրքէթի հասըլաթ ը զայր ի սաֆիյէսի հէր նէտէն 'իպարէթ իսկ, պունտան իչլէթմէ գարչըըզը օլարագ պիր մէպլաղ ալըգօնուլուր։ Պու պիր հատտ ը ա'զամի տիր քի, չիրքէթին իչլէթմէ մէսարիֆի օ հատտը թէճավուզ էտէրսէ, հիւքիւմէթ գապուլ էթմէզ։ Ո հատտէն նօգսան օլուրսա, էօյլէ գապուլ էտէր. իչլէթմէ մէսարիֆի հասըլաթ ը զայր ի սաֆիյէնէն հատտ ը ա'զամընը թէճավուզ էթմէզսէ, թէնզիլ օլունուր, Միւթէպագըսը հիւքիւմէթ իլէ չիրքէթ արասընտա 0/0 50 իւզէրինէ թագսիմ օլունուր։ Թանզիմ էթտիյիմիզ ճէվվէլտէ հասըլաթ ը 'ումուսիյէ 5,164,512 ղրչ.տան 'իպարէթ օլտրղը կէօսթէրիլմիչ տիր։ Պէրվէճճ ի մուգավէլէ մէսարիֆ 3 միլիօն քիւսուր զուրուչ օլարընտան, կէրիյէ հասըլաթ ը սաֆիյէ օլարագ 1,577,222 ղրչ. գալըյօր քի, պունտան հիւքիւմէթին հիսսէսի 788,613 ղրչ. տըր։ Իմթիյազ 1280 թարիխինտէ վէրիլմիչ իսի, 1295տէ 15 սէնէ տահա թէմտիտ օլունտու։ 308 թարիխինտէ տէ 40 սէնէ միւտտէթլէ թէմտիտ օլունմըշ տըր։ Պու հիսապճա, իմթիյազ 1958 թարիխինտէ խիթամ պուլաճագ տըր։» Պա'տէհու Ռուլուսի պէյ Պրուսա էլէքթրիգլի Թրամվայլարընա տա'իր տէ իզահաթ վէրտի։ Պունտան 3-4 սէնէ էվվէլ, հա'նի 321 թարիխինտէ մէզքիւր խաթթըն իմթիյազը պա էմր ի 'ալի Մէհմէտ 'Ալի աղա յա վէրիլտի։ Պու զաթ' իմթիյազը պիր չիրքէթէ տէվր էթմէզսէ խթէտի իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլմատը, վէ թէչքիլ միւտտէթի օլան իլքի սէնէ խիթամա հագլաչտըզը էանատէ, միւտտէթ ի իմթիյազը 2 սէնէ տահա թէմտիտ էթտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլատու։ Պա'տէհու Պրուսա մէպ'ուսը էօմէր Ցէվզի էֆ. խթիզահըն պիր հաֆթա սօնրայա Թա'լիգինի Թալեպ էյլէտի, վէ իթթիֆագ ը արա իլէ մէս"էլէնէն կէլէճէք իճթիմա'ա Թա'լիգինէ դարար վէրիլտի։ Իչպու իճթիմա'ատա Դաբրիել էֆ. Նորատունխան տահի Ամատօլու չմճնտրֆէրինէ տա'իր իզահաթ վէրմիչ, վէ պու խուսուսատա փէք չօգ միւզաքէրաթի ճէրչյան էթմիչ տիր։ Մէճլիսին 36նճը իճթիմա' ը 'ումումիսինտէ էվվէլ էմրտէ մադամ ը սէտարէթտէն կէօնտէրիլմիչ օլան չու մատտէ ի գանունիյէ օգուտնմըշ տըր. «Շուրա ի Տէվլէթ Թէմեիզ մահքեմէսինտէ էքսէրիյէթ հուսուլը միւմքին օլմատըզը հալտէ, իքմալը նօգսան էտիլմէք իւզրէ, մագամ ը րիյասէթին ինթիխապ վէ թէնսիպի իլէ Շուրա ի տէվլէթ, միլքիյէ, մալիյէ, թանզիմաթ, նաֆի'ա վէ մե'արիֆ տա"իրէլէրի ա'զասընտան լիւզումը գատար ա'զա ի'թա ի րէյ էթմէք իւզրէ, մահքեմէ ի մէզքիւրէտէ պուլունտուրուր։» Պու լա"ինա էնճիւմէնէ ի մախսուսընա հէվալէ օլունմըշ տըր։ Քէզալիք Սատրա'զամընն Րումէլի էչեզյասընա տա"իր կէօնտէրմիչ օլտրղը միկէր պիր թէզքէրէնէն էվրագ օտասընտա հըրիզընա գարար վէրիլտի։ Սօն թէնսիգաթատան տօլայը գատրօ խաբիճինտէ գալմըլար իչիւն մէճլիս ի մէպ'ուսանճա պիր թէնսիգ գօմիսիօնը թէչքիլ օլունմասընա վէ հիւքիւմէթտէն պու պագտէ պիր գանուն լա"ինասը թահզիմ էթմէտի թալեպ օլունմասընա գարար վէրիլտի։ Չինճի վէ Յինճիւ ճէլսէլէրտէ տահի վէրիլմիչ օլան պիր չօգ թագրիրլէրէ տա'իր միւզաքէրաթ ճէրչյան էթմիչ տիր։ —Թանէնին մուխասիլլէրինտէն պիրիսի Սատրա'զամ փաչա իլէ հագդ ը իճթիմա'ա տա"իր պիր միւլագաթատա պուլունտըզը էանատէ, Սատրա'զամ «Հիւքիւմէթին թէպլիղ ի րէսմիսինի սու"ի թէճիսիր էթմիլէր։ Հիւքիւմէթ իճագաթ ը

մէչրուԹիչէԹտէն օլան հագդ ը իճԹիմա'ը Թանըմա-
մագ էմէլինաէ զաԹ'իչէն ատչիլ տիր։ Եալընըզ հագդ ը
իճԹիմա'ը պիր գանուշնա բապի էԹ'ռէք լազըմ ատր,
Իմտի հագդ ը իճԹիմա'ըն իլգա էվիլտիչինէ տա"իր
օլան սէօզլէր գաԹ'իչէն պիէտտա ատր,» տէմիշ
տիր։ — Էվրօփայա կէօնտէրիլէճէք Թալէպլէնին
սուրԹի վէ գէչԹիչէԹի ի'զամլարընտա տա"իր Մէ'տ-
րիՓ ՆազարէԹինճէ պիր նիչանինամէ իէրրիհպ է-
տիմէհինէ զարար վէրիլմիշ տիր։ Երուսաղէմ
հէյ'էԹ ի Թահդիդիչէտի բէ"իսի Նազըմ փաչա Թա-
բաՓճընտան չէքիլէն պիր ԹէլէկրաՓնամէտէ Փաթ-
րիդ իլէ Սինօդ ա'զատը պէչինտէ հուսուլ պուլան
Ի'ԹիլաՓ իւզերինէ Սրզ ը ՖիլիսԹինէն հէր Ֆարա-
Ֆընտա սիւքիւն ու ատայիչին ԹէզարրիւՏ էտիլդ
տիւքքանընլար աչըլմըշ, վէ հէր քէսին իչ վէ կիւ-
ճիւչլէ իչԹիզալա պաչլամըշ օլօզդլարը պիլտիրիլ-
միչ տիր։ Րուսճա զազէԹալարտա օգունուզընտա
կէօրէ, Երուսաղէմ Րում փաթրիդխանէսինէ Փաթ-
րիդ Տամիանօս էՓ. իլէ Փաթրիդխանէ էրքանը
արասընտա ի'ԹիլաՓ հուսուլէ կէլտիյի, վէ միւ-
չարիէէհին վաճրիպլիքտէ իպգա էտիլտիյի պիլտի-
րիլմիչ տիր։ —Իէռոմընն մէվտուզէն իտապէր տլօզ-
զընա կէօրէ, կէչէն ճիւմ'ա կիւնիւ Իսթանպոլ է-
հալիսի Թարաֆընտան զայէԹ պէօյիւք պիր իճԹի-
մա' 'ատա էտիլմէք վէ սատր ը տատպզ Ֆէհմիլ
փաչանըն գօնազընա կիտիլիպ, քէնտիսինին ԹէՀ-
բար մէվզը' ի իղԹիտարտա կէչմէսի բէճա օլունմագ,
վէ անտէն սօնրա տա ԻնկիլիԹէրրա սէֆարէԹի էօ-
նիւնէտ Թիւրքիանըն տա'իմա Ինկիլիզ տօսԹլուզը
սիյասէԹինի Թա'պիպ էտէճէյի հագդընտա նիւմա-
յիչլէրտէ պուլունդուրմագ մուգապրէր իլէ, Ֆագաթ
Ֆէհմիլ փաչա պուդունը լատպէր ալդը ատմագ, մէզ-
քիւր իճԹիմա' վէ նիւմայիչինի իճրասընը մէն' էԹ-
միչ տիր։ —Մէճլիս ի մէպ'ուսանտա 'Ասլիչէ էն-
ճիւմէնի սէբեպլէրի նիչանինամէսինին ԹէզաքիւՀ իլէ
մէչղուլ օլմուշ տիր։ Էնճիւմէնճէ, պիղտէքի սէբ-
սէբիլէրին անվալը նազարը ի'ԹիՓարա ալընարագ,
մազարրաԹլարը Թահտիա էտիլմէք իւզրէ միւ'էս-
սիր պիր չարէ օլմադ իւզրէ, տայագ ճէղվասը է-
սասը զապուլ էտիլմիչ տիր։ —Ղալաթատան Րում
մէկի Գավալընտա վէ Գատարքէօյճէն Ցէնէր պողչէ-
սինէ էլէքԹրիգի Թրամվէյ վէ սա'իրէ ինշասը իմ-
Թիյազը իչիւն պիր զաչ Ինկիլիզ սէրմայէտարլար
հիւքիմէԹէ միւրաճա'ատ էչլէմիչլէր տիր։ —
Մարտ 2 Թարիխիչլէ Վիէննատան պիլտիրիլտիչինէ
կէօրէ, օ կիւն Րիճ'ատ փաչա ՓէՀէրապուրկա 'ա-
զիմէԹ էԹմիչ տիր։ —ՎիլայէԹ ը սէլատէ ժանդ-
տարմա ալայլարընտա ճէլպ ու իսԹիխպատ օրու-
նատն էճնէպլի զապիթանըն սա"իր վիլայէԹ ը 'Օս-
մանիչէ ժանդարմա ալայլարընտա իսԹիխպատը
խուսուսը Պապ ը 'Ալիտէն Հարպիչէ նազարէԹինէ
Թէպլիղ օլունմըշ տըր։ Ժանդարմա ԹէնսիպաՀընա
մէ"մուր իՀթալատան զապիԹլէրինին օրատտա իպգա
օլունագազլարը խապէրլէրի իՀթալատտա մէճմունի-
յէԹ ի 'ազիմէյի մուճիպ օլմուշ ատր։ —Թօփխանէ
նազարէԹինէ Թօփճու տա"իրէսի բէ"իսի Խուրշիտ
փաչա, ԹէլէկրաՓ վէ փօսԹա նազարէԹինէ մու-
'ավինի Ցու'ատ պէյ Թա'ինին գէլընմըշլար ատր։
'Ասլիչէ նազարէԹինէ Ա'հանտան 'Ասլի Ղալիպ պէ-
յին Թա'ինին էտիլճէյի սէօյլէնիյօր։ —Փազար էր-
Թէսի կիւնիւ Իտարէ ի Մախսուսէ 'ամէլէ վէ միւս-
Թախասիմինի Պապ ը 'Ալիչէ կէլէրէք նիւմայիչէ
պուլունմըշլար, վէ տաղըլմալարը էմր էտիլտիյի
հալտէ, պու էմրէ իՀթա'աԹ էԹմէմիքլէրինէն,
փանտարմա վէ 'ասքէրլէր անլէրին իւզերինէ հիւ-
ճում, վէ րիվայէԹէ կէօրէ, անլէրճէն պիր գայընը
ճէրհ էչլէմիչլէր տիր։ — «Իչնատ ը Սուլ-
Թանի» մէքԹէպի իՀթիհազ օլունան Գանտիլլիճ
քա"ին ճէհիմ տա'իրէնին էտտա վէ մէՓրուշաԹըն-
տան հիչ պիր չէյ չըգարըլմագսըզըն հէյ'էԹ ի տա-
լիչէսիյէ հէյ'էԹ ի իտարէ ի մէքԹէպէ Թէսլիմի
խուսուսընտա իրտաէ ի սէնիյէ սատըր օլմուշ տըր։
—Պազտատտան պիլտիրիլտիչինէ կէօրէ, Զիպէյտ
վէ էլպուտԹանի գապիւլէչէրի արասընտա չէՀր
պիր միւտաՀէմէ վուգու'ա կէլէրէք, Թարաֆէյն-
տէն պիր չօգ ԹէլէՓաԹ վուգու' պուլմուշ տըր։
—Թանէն տէյօր քի, ՍըրպիսԹանընն ԱվսԹրիյա ի-
լան ը հարպ էտէճէյի վէ իւս իւլ հարաքաԹի իմ-
Թիտալ էԹմէք իւզրէ, ԵՀնի Փազարա Թէճավուզ-
լէ օրասընը իչղալ էտէճէյի եօլունատա չայ' օլան
հավատէսի սուրԹի ի գաթ'իչէտ Թէչքիպ էտէրիզ։

Փբօ. ճէմ. Նիւհէյրընն Իտճիլի էրմ. ճէմա'աԹը
Ցունվ. 20 ադշամընտաՀի իճԹիմա'ընտա Չէյթունի
միւհթաճիրլի իչիւն ի'անէ ճէմ' էտէրէք օ ապտամ
40 ատլար, վէ հաղըր պուլունմայընչ սէրուն-
չէհրետ վէ Խարիճատ պուլունան ատամիլարընտան
60 ատլար Թօփլայարադ 100 ատլար (Թագրիպէն
2,400 ղրչ.) իտարէխանէմիզէ իրսալ էչլէմիչլէր
տիր։ — 'Ասքէրատրն կէնճէլէր Խ. ՇերքէԹի գաՀ-
վէտէկան իչիւն 15 լիր. 1 մէճ. ճէմ' էտիլ, պու-
նըն 10 լիրասընը Տիյարպէքիր Ինկ. գօնսօլօսը հէ-
տիյէ Մուչա, վէ 5 լիր. 1 մէճ.լիւ տէ Ա.Եօռէքէր
իտարէսինէ իրսալ էչլէմիչլէր տիր։ —'Ասկընտատա
Րիւքքճիւհան Հաճի Մէհրուշ Խաթուն Փետ. 19ատ
վէֆաթ էչլէմիշ տիր։ Մէյիթէվէֆիաթ ը միւտաթ-
լէչնա 'Ասկընտատ Գայատճը քիւհէյլին սէհվալէթ-
քէտր պիր տ'ղատը օլուպ, միւտաֆէթ ի հայատընտա
քիւհէյլինէ էնվա'ի Խարիպէչէլե լ'անէ էԹմիչ

վէ մէվսուգ պիր մէնպա'տան իչիթիչիմիզէ կէօրէ, 'Ա.նթաղ Կ. Ի. Շիրքէթինէ 4-300 լիրա վասիյէթ էյլէմիչ տիր։ — Ճարուխիէն էֆ. Ճովանննէսեան (Հալաճեան) սօն լասթալըզընտան պիր ազ իֆտաղի պուլմազա պաշլամըշ սըր։ — Պօսթօճ-ան Եասչի էֆ. Հալաճեան գահվէչէկեան իչին 2 Ինկիլիզ լիրասը իրսալ էյլէմիչ տիր։ — Վեր. Տիգրան Րէճէպեան Երուսաղէմէ կիթմէք իւզրէ օլուպ եօլ իւզէրի, պու նաֆիա Տէրսա'ատէթի տէ զիյարէթ էյլէմիչ տիր։ — Գայսէրիյէ վ'ըզը Վեր. Վահրամ Թահմիսեան Ինկիլիզերա-յա օլան գըսա սէֆէրինտէն 'ավտէթ էթմիչ օլուպ, մահալը մէ'մուրիյէթինէ կիթմէք իւզրէ պու նաֆիա Տէրսա'ատէթտէն հարաքէթ էյլէմիչ տիր։ Միւամիլէյհ Լօնտրատա Թախսիս օլունմուշ սըր։ — Տօք. Պօղոս Թահմիսեան տախի տիփլօմասընը Թաստիգ էթտիրմէք իւզրէ պուրայա կէլմիչ տիր։ — Նիւ Եօրգտա մուգիմ Սարգիս էֆ. Թէլֆէեան-ան միւհիմմէյին իչինէ 10 լիրա ի Օսմ. դավուլ էյ-լեմիք։ Պունըն 4½ լիրասը Ա.տափազարը Հայուհ-աց վարժարանըն Ա.մերիգատա միւէթէմէքքին մէ'զունէլերինտէն բ'անէ էտիմիչ տիր։ — 'Ա.նթաղտպան փէնճէչնպի կիւնիւ չու թէչէկրաֆը ալսըդ, «Շա-կիրտանըն էթա'աիօսզըզը սէպէպինտէն Իտարէ մէճլիսի գօլէճի պիլսմիւատէթ գաւիաիտը։» — Եէտի սէնէ գատար Ամերիգատա սիչճիլիք էթմիչ օլուպ, պու տէֆ'ա Տէրսա'ատէթէ 'ապիմէթի էյլէ-միչ օլան Մար'աչը Սաւիան էֆ. Րուպեան, պիլ խոճին Մէքթէպ ի Թըպպիյէտէն սիչճիլիք տիփ-լոմասընը ախզ էյլէմիչ օլուպ, վաճանընա 'ավտէթ էյլէյճէք տիր։

Էրմ. ճէմ. Եէնի ինթիխապ օլունան Տեղապահ Արշարունի Սրբազանըն մէ'մուրիյէթինին թաս-տիգինի հավի իրսալ ի սէնիյէ Փազար էրթէսի Պազը 'Ա.լիյէ Թէպիմ օլունմըշ սըր։ Միւամիլէյհ Գրուսա Թաղական մէճլիսի ա'զասընըն ըչճա-զաճըյէ Սալը կիւնիւ Տէրսա'ատէթէ վասըլ օլտու, վէ ճիւմանի վէ բուհանի մէճլիսլէրտէն պիրեր ա'զասան 'իպարէթ օլան պիր հէյ'էթ ըզնա-Թըմտան անը խոճիպաչ, վէ Փաթրիգխանէյէ տէլալէթ էյլէմիչլէր տիր։ — Ժամանակ զազէ-Թասընտա կէօրիւլէն պիր մուխթասար մէզա-լէսի Փաթրիտ ինթիխապը միւնասէպէթիյլէ եւ պիսկոպոսլարտան միւնասիպ պիր զաթ պու-լունմատըզը հալտէ աչխարհականլարտան պի-րիսինի Փաթրիտ ինթիխապ էթմէքլիքը Թէքլիֆ օլունմըշ սըր։ — Կէչէն Ճիւմ'ա կիւնիւ մէճ-լիսի 'ո.մուսիրտէ էքսէրիյէթ մէտ'էնէսի Թահրը մուսաքէրէյէ ալընմըշ սըր։ Պա'զըլար 140 մէտ-'ուսլարտան հիչ տէյիւ իսէ 71ինին նիզամը տա'իրէսինտէ 'ատա ը իճթիմ'ա իչինն հէր հալտէ լազըմ լտիչինի իտտա'ա էյլէտիլէր իսէ տէ, տա'իր-լէր պունըն 'ագսինի իտտա'ա էթտիլէր։ Փաթըր-Թըզը պիր մուստահէճ վազը' օլտու։ Հազըր օլան ա'զասան 35ի Թէքլիֆին լէհինտէ, 35ի 'ալչհինտէ րէյ վէրտիլէր։ Րէխս 71ին լէհինտէ դուր'ա վէր-տի, վէ մէճլիս փաթըրթը իչինտէ խիթամ պուլ-տու։ — Միլլի մէճլիս ի 'ումումիտէն միւնթէխապ պիր հէյ'էթ Փազար կիւնիւ Իզմիրլեան Հայրիկին խանէսինէ կիտէրէք մէճլիս թարաֆընտան պէ-յան ը Թէչէքքիւրաթ վէ Թէպլիքքաթտա պուլունմըշ, վէ միւչարիւէյհ հէյ'էթ ի մէնսուպիյէթլէ դավուլ էյլէմիչ, վէ Տէրսա'ատէթտէն մուֆարագաթընտան եվվէլ, պիր տէֆ'ա մէճլիսէ կելերէք ումուր ը միւհիմ հավզընտա քէնտի Թէռավվուրլարընը պէ-յան էյլէյճէյինի իֆատէ էյլէմիչլեր տիր։ — Միւ-հիմմաթ Ֆօճա Մինասեան մէզհէպ ֆարգընա պող-մայարագ մէքթէպ ի թ'ահտիյէյէ ալընը չակիրտ գօ-նուլմասը իչին 1,500 բուպլ իհտա էյլէմիչ տիր։ — Ժամանական պիրտահլեր Անատօլու գահվէչէկ-կեանը իչին Իզմիրլեան Հայրիկ 10,000 ֆրանգ կէօնտէրմիչլեր տիր։ — Պայպուրթտա զըթալ գօրդուսը օլտըզը կիպի, Սէվրդահ տախի էրմէ-նիլեր գըթալ Թէհտիտաթընտան խավֆ ու ատհէթ իչինտէ տիրլեր։ — Մա'րուֆ ճանի Չիւսկին փա-չանըն 'ափվ ը չահանէյէ նա'իլ օլաճաղընը իչտիհ-րէք վան միւ'թէպէրանընտան 20 զաթ հիճրէթ էթմէյէ գարար վէրմիչլեր տիր։ — Լօնտրատաքի «Էրմէնիսթան տօսթլարը» նամ Ինկիլիզ չիրքէթի չիմտիյէ գատար էրմէնիսթան գահվէչէկեանը իչին 60,000 լիրա իհտա էթմիչ օլտըզը հալտէ չիմտի տախի գահվէչէկեան իչին Թէքտար ի'անէ Թօխտամադա Թէչէպպիւս էյլէմիչ տիր։ Իս-քէնտէրիյէնին Ինճիլի Էրմ. ճէմ'ա'աթընըն վ'ըզը Պատ. Քրիսաֆոր Ճէճիզեան պու խուսուսար Իզ-միրլեան Հայրիկ խոպէր վէրէրէք՝ մեղքիւր չիր-քէթէ պիր կոնդակ հազըրմասընը ըչճա էյլէմիչ, վէ պու ըչճասը մուհապպէթլէ դավուլ օլունմըշ սըր։ — Էկկինլիլեր քէնտիլերի միւհիմաճ հալտէ օլմազլէ պէրաբեր Զէյթունի իչին 26½ լիրա ի'անէ Թօխտամըզլար սըր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ավ-Ըրթա—Սըրպ-Ըրան՝ Թայդատա նէյր օլունան էն սօն Թէչէկրաֆնամէլերէ կէօրէ, Սավթրիա իչէ Սըրպիսթան արասընտա կիթտիքճէ արթմագտա օլան կէրկինլիք՝ Էվրօփա սուլհ ու միւսալէմէթինէ

տէ պէօյիւք պիր թէհլիա թէչքիլ էթմէքտէ տիր։ Պօնտա-Հէրսէքին իվաղընտան պէրու, Սըրպիսթան թա՛վիզաթ ը ուրվիչ թալէպ էթմէքտէ լոր։ Ավսթրիա պու կիպի 'ադլսրդ պիր թալէպ մուվաֆագաթ էթմէմէքլիչէ 'ազմ ու գարար էթմիշ օլաբդը կիպի, կէօրիւնիւբ քի Սըրպիսթան տախ Ավսթրիա բաղի օլմազտա ագալի իդթիսատի օլսուն, պիր նէվ' թա՛վիզաթտա պուլունմազա հաղըր վէ ամատէ օլմատըղճա քէնտիսինին իչպու թալէպինի թ'ատիլ էթմէմէքլիչէ 'այնի տէրէճէտէ գավիչէն 'ազմ ու գարար վէրմիշ տիր։ Ավսթրիանըն Պէլկրատ սէֆիրի Գոնթ Ճօրկաչ սուրէթիլ զահիրէտէ իսթիհսալը մէ'զունիչէթլէ Վիէննայա 'ավատէթ էթմիշ տիր։ Պէրլինտէն վէրիլէն չայան ը ի'թիմատ մա'լիւմաթա կէօրէ, տէվլէթլէրին միւշթէրէքէն միւտահիսէլէ էթմէկլերի խուսուսընտաքի միւզաքէրաթա Ալմանիանըն թէքլիֆիչէ պուլանմըշ ոլըր։ Տէվլէթլեր թէհտիտքարանէ պիր վա'իչէթ ալմայաճագլար իսէ տէ։ Սըրպիսթանը տահա սուլհիվէրվէրանէ պիր մէզհէք ու հարէքէթտէ պուլունմագլըղա դանտըրմադ իչիւն հէր չարէ գուլլանըլաճադ տըր։ 'Ա.յնի զէմանտէ Ավսթրիա—Մաճարիսթան պիր մուհարէպէ ի միւհիմիլէչէ հազըրլանմագտա, վէ պու մագսէտլէ կիւնտէ 40,000 ինկ. լիրաս ոարֆ էթմէքտէ տիր։ Պունըն իլէ պէրապեր հէր հալտէ մուհարէպէնին գուհուրը տախ մո'այեէն տէյիլ տիր, վէ Ավսթրիա էհալիսի արասընտա մուհարէպեէն իմթիհնապ էթմէքլիչէ տօղրու պիր արղու վար տըր։ Բուսիաստա էֆքեար ը 'ումումիչէ պէապինանէ պիր չէնջ ալմադլէ պէրապեր մէնֆա'աթտար օլմայան աէվլէթլէրին, վէ 'ալէլ խուսուս Ինկիլթէրրանըն դան տէօջիւմէսինին էօնիւնիւ ալաճագլարընա պէյան ը իւմիտ էթմէքտէ տիրլեր։ Նօվեչէ Վրէմէն Ալմանիա վէ Ավսթրիանըն թէհսիսլէրինէ մէյտան օպուրճասընա իտարէ ի լիսան էթմէքտէ տիր։ Սըրպիսթան գապինէսի թա՛տիլ էսիլէրէք ճէն. Զէվդովիճ Հարպիչէ նազարէթինի տէր'իհտէ էթմէքլիչէ դանտըրըլմըշ տըր։ Փեբ. 24 թարիխիչէ Պէլկրատտան չէքիլէն պիր թէլեկրաֆնամէյէ կէօրէ, գապինէ պուհրանընըն պու գառար չապուգ հալ ու ֆասլը պիւտպիթիւն Գրալ Փէթարրն միւէ՛սիր սայ' ու զայրէթիչէ հուսուլփէզիր օլմուշ տըր։ Միչարիլէյհ ճէմի' ֆըրգաալարա մէնսուպ զէվաթտան պիր գապինէ թէչքիլ օլունարագ Ավսթրիա, Մաճարիսթան միւչքիլաթը պէրթարաֆ էտիլինճէյէ գառար մագամ ը իդթիսարտա գալմասընը թավսիյէ էթտի։ Գրալըն մուգարրիզլէրինին պէյանընճա, գրալ սուլհ փէրվէրանէ պիր սուրէթ ի թէսվիյէ պուլունմասընա զայրէթլէ արզուքէչ տիր։

Բոսնա. Թայ ըզրն փէթէրսպուրկ մուխապիրի Պուլկարիսթան մէ՛էլէսինէ տա՛իր իճրա ի միւզաքէրաթ էթմէք իւզրէ Րիֆ'աթ փայանրն հաղընտա փէթէրսպուրկը զիյարէթ էտէճէյինըն պահա էաէր իքէն աէյօր քի, Պիր մէնսա'ը մէվսուգտան անտաըղրմա կէօրէ, Բուսիա Տէվլէթլի 'ալիյինին Պուլկարիսթանտան թալէպ էթմիյի թա՛վիզաթը թէսվիյէ իչիւն, թազմինաթ ը հարպիյէ թաղսիմլէրինտէն մաթլուպ մըգտարտա թէրը ու թէպէրրու՛ա, վէ թազմինաթըն միւթէպագը գըսմընըն տախ նազարէն տէֆ' ու թէսվիյէ էտիլմէսինէ հազրը վէ ամատէ տիր։ Թիւրքիա Թավիզաթըն պիր մըգտարընը նազարէն թալէպ էթմէքտէ տիր։ — Բուս զազէթալարը Փրէնս Ֆէրտինանտըն զիյարէթինէ տա՛իր Տէրնա'ատէթ կէօնտէրիլէն, վէ Մ. Զինովիէֆ Թարաֆընտան գազ ը 'ալիյէ թէպլիղ էտիլէն Թամմ վէ մուֆասսալ իզահաթըն Տէվլէթի 'ալիյէճէ գազդել էտիմիչ օլմասընտան տօլայը մէնհուն իյէթի 'ազիմէ պէյան էթմէքտէ տիրլեր։

Ամերիգա. Փեբ. 22տէ բէ'իս ի հիւքիմաթի Մր. Րօզէվէլթի Ամերիգայա 'ավատէթ էթմիշ օլան Ամերիգա տօնանմասընա, Հէմփթընտա բէսմէն խոշամէտի բէսմինի իճա էյիէմիշ տիր։ Պիւթիւն տօնանմա Մր. Րօզէվէլթին հուզուրընտա պիր կէչմ բէսմի իճրա էթմիշ, վէ սէճինէլէրտէն հէր պիրիսի բէսմի սէլամըն իճաոը իչիւն թօփլար էնտահաթ էթմիշ տիր։ Պա՛տէհու Մր. Րօզէվէլթ սէճինէլէրտէն պիր գաչընը զիյարէթ էթմիշ, վէ Ամերիգա տօնանմասընըն քիւբէ ի արզըն էթրաֆընը տօլաչմըշ օլմասընտան, վէ զիյարէթ օլունան հէր մահալատ տօնանմա զապիթան վէ միւբէթէքէպթընըն կէօսթէրմիչ օլտըգլարը 'ալիճէնապանէ թալիւ հարէքէթտէն տօլայը իճթիհար վէ միւսաֆահ էթմիշ տիր։ Տօնանմասընըն իչպու տէվրու սէյահաթը իչիւն իսթիսյար օլունան մէսաբիճին թաճսիլաթը-աթիսէ պէյան օլունուբ. չէօյլէքի իչպու տէվրու սէյահաթ էտնասընտա տօնանմա 215,798 լիրա զըյմէթինտէ օլան 400,320 թօնօ քէօմիւր նագմըշ տըր։ Իչպու քէօմիւրիւն մէսաբիճի նագլիյէսի 292,765 լիրայա պալիղ օլմուշ տըր, Վլհասըլ տօնանմասընն հալընդղ քէօմիւր մէսաբիճինին մէճմու'ը 529,214 լիրայա պալիղ օլմուշ տըր։ Մաքինալար վէ սա՛իր ալաթ ու էտէվաթ իչիւն 8,750 լիրա զըյմէթինտէ 125,000 պինլիք հալ գուլանըլմըշ տըր։ Նիչանճընըդ վէ մուհարէպէ թա՛լիմէրինտէ 200 պին լիրալըգտան զիյատէ մուհիմմաթը հարպիյէ սարֆ օլունտըղը կիպի, թախմինէն տօնանմասընն 14 այըդ սէյր ու սէյահաթը Ամերիգայա 4 միլիօն լիրատան զիյատէյէ մալ օլմուշ տըր։

1909, Փեբ. 20/4 Մարտ

ՍԱՐԱՖԻՉԷ. Էահ միւպէտ. գինտը.			Լ. Օ.	103	16
Շ. Տէմիր Եօլ. Թահվ.		»	Ֆրգ.	174	50
Ա. Գրէտի Ֆօնսիյէ Էժիպսիէն			»	288	
Բ.	»	»	»	253	50
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէտ			»	409	75
Մէճիտիյէ	զրչ.	108 10	Գրըմիզ	զրչ.	50
Մէճիտիէ	զրչ.	100	Լիրա Ինկլիզ	»	109 34
Կիւմիւշ ուճպ.	»	105 10	Կմշ. Տիթ. 6սը	»	63
Նափոլէօն		87 10	Գա՛իմէ		8 67

ԻՄԹԱՆՊՕԼՏԱ
Ա. ՑԱՏՈՒՐ ՊՕՅԱՃԻԵԱՆ ՄԱՔՊՈՒԶՈՂՆԵՐ ԹԱՓ' ՍԼԱՒՆՕՒԹԻՒՆ
Ֆինեանցիալար Հօգուշը Ամերիգան խան

Մարտ 8, 1909. ՝ԻԼԱՎԷ Ի ՀԱՎԱՏԻՍ Ճիլտ 52, Ն. 10.

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մէպ'ոսան ժճլէնինէն 37ինճէ էճէնէմ'ը 'ոսմոսիխ։

Զարչէնպէհ կիւնիւ մէճլիս 'ագա ը իճթիհատ' էտէր էթմէդ էրզրում վէ հավալիսի գահրզէտէկեանընա հիւքիւմէթճէ ի'անէթէն վերիլմէսի վա'տ օլունան 4,000 լիրանըն հէնուզ կէօնատէրիլմէտիյի պիլտիրիլտիկինատէն, մէպլաղը մէղքիւրըն պիր ան եվվել իրսալընա տա'իր Տախիլիյէ նազարէթինէ թէպլիղաթ իճրասը հագզընատա էրզրում մէպ'ուսը վարդդես էֆէնտիներին թագրիրի օղունատու, պա'զըլար պուռնըն իսթիղահ սուբէթինատէ գապուլինի, Բանմի պէյ ատ փարանըն կէօնատէրիլիպ կէօնատերիլմէտիյի մէրճի'ինատէն սօրուլմասընը թէքլիֆ էթմիլլեր։ Քէյֆիյէթ բէյէ գոնուլարդատա էրզրում մէպ'ուսլարընըն պիղղաթ Տախիլիյէ նազարէթինէ միւրաճա'աթ էթմէկերինէ գարար վերիլտի։ Պա'տէհու հագզը իճթիհատ'ըն հիւքիւմէթճէ մէն' էտիկէճէյի հագզընատա թէպլիղի բէսմինին պիր զարպէ ի իսթիհատատ օլորզընա տա'իր պիր իսթիհատ թագրիրի օղունատու։ Ճահիտ պէյ քէնտիսինէ մախսուս պիր թագըմ տէկիլլեր իրատըյէ թագրիրին նազար ը միւթալա'ատյա ալընմամասընը թալեպ էթմիշ տիր։ Վարդդես էֆ. «Մէչրութիյէթին էն պաշըճա էատալարընատան պիրիսի զաղէթալար վէ սերպէսթի ի քէլամ տըր։ Պիզիմ ֆիքրիմիզ էսքի գօրգուլար իլէ օ գատար իսթիհատ փէյտա էթմիշ տիր քի հէր չէյտէն գօրգուլօյօրզ։ Հուրրիյէթատէն գօրգմամալը իչ։ Էհալիյի սէօզ սէօյլէմէք իչիւն սերպէսթ պրագմալը. էհալի քէնտի ֆիքրինի սէօյլէմէլի։ Վուգուա'աթ էհալիյի սըզդմագատան իլէրի հէլվը. պիր չէյ սըզդըլտըզը կիպի մուհթագա փաթլար։ Պաւնըն իչիւն իսլահաթ լազըմ տըր» տէմիշ տիր։ Իսմայիլ Հագզը պու թէքլիֆ 'ալէյհինատ իտարէ ի լիսան էյլէմի։ Գօգմիսի էֆ. «Հագզը իճթիհատ' իչիւն պիր գանուռնա իհթիյաճ հօգ տըր։ Հիւքիւմէթ պուռնը զանն էտիյօր խսէ, ալատանըյօր» տէմիշ տիր։ Զօհրապ էֆէնտի տէմիշ տիր քի, «Հագզը իճթիհատ'ըն հիւքիւմէթճէ թահաիսի մաւհիմմ տիր։ Պու թէպլիղատէն հէվիհմիզ գանաիսընը օլորզ։ Պիզատ իճթիհատ' քէլիմէսինին պէօյիւք պիր թէ'սիրի օլորզը մալիւմ տիր. չիւնքի տէվրի իսթիհատատա պու սէպէպլէ չօզ է-պիլտիք. պէն քէնտի հիսապըմա 10 տէֆ'ա զաապիյէ նազարէթինէ կիճատիմ։ Էկեր պիր տէնտիշ օլսա իտի քի իճթիհատ' հաճատաղ քիմսէլեր անը հիւքիւմէթէ իհտարա մէճպուր օլորզ-լարը կիպի, հիւքիւմէթ տէ 'իլմուհաբէր վերմէյէ մէճպուր տըր, օ զէման մէյատանատա մէս'էլէ գալ-մադ իտի։» Պատէհու պու մէս'էլէնին լէհ վէ 'ա-լէյհինատ տահա պիր չօգ միւնագաչաթ ճէրէյան էթտիքատէն ատնրա, 'ազըպէթճ 50 բէյէ գարշը 130 բէյ իլէ իսթիղահ էտիլմէսինէ գարար վերիլմիշ տիր։ Պու միւզաքէրատատան սօնրա հիւքիւմէթճէն մաթ-պու'ատա կէօնատէրտիյի թէպլիղի ի բէսմիսինատ չէօյ-լէ աչնիլիյօր. «Իճթիհատ'աթ հագզընատա պուռնատան էվ-վելճնէչը օլունան թէպլիղ ի բէսմիտէ իճթիհատ'ատան ագապլի 24 սա'աթ էվվել զապըթատա միւրաճա'աթլէ պիր վարագա ի բէսմիյէ ալընմասը լիւզումընա սա'իր միւնատերիհ օլան ֆըրգանըն պա'զըլարընճա իճթիհատ' իչիւն զապըթատան բուսուսաթ ալընատա-ղը զէհապընը լիվվիսա էթմիշ օլորզը անլաչըլըզ, ագապլի 24 սա'աթ էվվել խապեր վերիլտիյինի մէ-մուրիյի ի զապըթատա գարշը իսպաթա մէտար օլաճագ պիր վարագա ի բէսմիյէ ալընմատան 'իպարէթ օ-լորզընատան իզահ ը քէյֆիյէթ օլունուր։»

Փրոֆօֆ. Պալ ը 'Ալի իլէ Սավթրիա, Մաճար հիւքիւմէթի արասընատա թէ'աթի էտիլէն փրօթո-գօլուն մէվատտը միւնատերիճէսի աթիտէքիլեր տիր. 1. Սավթրիա հիւքիւմէթ եէնի Փաղար սանճաղը իւղերինատ հա'իզ օլորզը հուգուգատան սար-ֆը նազար էտէր։ 2. Օսմանա-Հէրսէքէ միւթե'ալիգ իսթիլաֆաթըն հէր իքի հիւքիւմէթ պէյնինատէ թէսվիյէ էտիլտիյինի, վէ իչպու մուդաթրերաթ իլէ Պօսնա վէ Հէրսէքատէ զուհուրա կէլէն վաղ'իյէթ ի ճէտիտէյի Տէվլէթ ի 'Օսմանիյէնին սուբէթ ի գաթ-'իյէտէ գապուլ էյլէտիյինի միւպէյնին իչպու փրօ-թօգօլ գապուլ էտիլմիշ տիր։ 3. Մէմալիք ի 'Օս-մանիյէ էհալիսինատէն օլուզ Պօսնա-Հէրսէքատէ ի-գամէթ էտէն թէպա'ա ի 'Օսմանիյէ ևինէ թէպա'ի-յէթ ի 'Օսմանիյէյի մուհաֆազա էտճէքլեր։ Պունլար Պօսնա-Հէրսէքատէ պուլունաթըգլարը վագթ օ մէմլէքէթճ գավանիյինինէ թապա' թուրթուլաճագլար։ Մէմալիք ի 'Օսմանիյէտէ տէ 'Օսմանլը կիպի թէպա-պը էտիլճէճքլեր տիր։ Մուհաճերէթճ փիքրինէ մէպ-նի օլմայարադ Թիւրքիայա կլիտճէճը օլան Պօսնա-Հէրսէքլիլեր՝ Թիւրքիատա Սավթրիա վէ կամ Մաճար թէպա'ասը կիպի մա'ամլէ օլունաճագլար տըր։ 4. Պօսնա վէ Հէրսէքատէ իգամէթճ էտէն Իսլամլա-րըն ադաէմճէ օլորզը կիպի, նինէ հուրրիյէթճ ի մէզհէպիյէ ի ահնիյէլերի վէ ահքամը Իսլամիյէյի 'ալէնէն իճրա էյլէմէլերի գաթի'էն թէ'մին էտիլմիշ տիր։ Զաթ ը հազրէթ ի փատիշահինին նամը, իսա-

լինքէ օլմազ ի՛թխպարըլդըէ պիւթիւն խուրթպէլէրտէ հատ էտիլճեէք սիր։ Եվվելճէ օլարդը կիպի կինէ հուդուգ ը էվդաքա բի՛այէթ օլուճաճագ վէ տա՛իմա պաղ ը մէչէյիսէթէ Թապի՛ պուլուճաճագ օլան բու՛էս սա ի մէղհէպլիյէ Իսլամլար պէյնինտէքի միւնասէպաթա ապա միւսաման՛աթի էտիլմէյճէեք սիր։ Բէ՛իս իւլ՛իւլէմայա պէրաթը պաղ ը մէչէյիսէթ վէրճէեք սիր։ 3. Աւսթրիա-Մաճարիսթան հիւքիւմէթի իչպու փրօթօգօլըն իմզասընտան օն պէշ կիւն սօնրա, հիւքիւմէթ ի՛ Օսմանիյէնին էմնալը զայրի մէնդուլէ պէտէլի օլմազ իւզրէ հիւքիւմէթ ի՛ Օսմանիյէյէ Տէրսա՛ատէթտէ 2½ միլիօն լիրա ի՛ Օսմանի ի՛թասընը թէ՛ահհիւտ էյլէմիշ սիր։ 6. Աւսթրիա վէ Մաճարիսթան հիւքիւմէթի Թիւրքիա իլէ Էվրօփա հուդուգ ը՛ումումիյէսի էսասընա թէվֆիփէն պիր թէճարէթ մու՛ահէտէսի՛ ապա էտէճէք սիր. կէօմրիւք վէ լինհիսար հագդընտա տախի պա՛ղը թէֆէրրու՛աթ վէրիլմիշ սիր։ 7. Աւսթրիա-Մաճարիսթան հիւքիւմէթի տէվվէթ ի՛ Օսմանիյէյնին փօսթալար վէզա՛իֆինտէքի հագդ ը հաքիմիյէթինի թէսլիմ, վէ քէնտիսինին Թիւրքիատաքի փօսթախանէլէրինին սա՛իր էճնէպի փօսթախանէլէրինին Թապի՛ Թուէթուլաճաղը դալանինէ Թապի՛ օլաճաղընը վա՛տա էյլէմիշ սիր։ 8. Պաղ ը՛ալի մէմալիք ի՛ Օսմանիյէտէ մէվճուտ իմթիյազաթ ը էճնէպիյէ ուսուլի ևէրինէ հուդուդ ը պէյն էլ միլէլ միւսթէճնէտ պիր ուսուլ թէ՛սիս էթմէք նիյէթինտէ պուլուճաղընը հալտէ, Աւսթրիա-Մաճարիսթան հիւքիւմէթի տէ պու թէչէպպիւսիւն մաղհար ը մուվաֆֆագիյէթ օլմասընա սայ՛ էտէճէք սիր։ 9. Փրօթօգօլլարըն սուրէթ ի՛ մուստատաղասը միւմքին օլարդը գատար երքէճնաէն վէ էն կէճ օլմազ իւզրէ իչքի այ իչինտէ Իսթանպօլտա թէ՛ամի էտիլճեէք սիր։

Մէ՛ընէվիէ. Լա Թէ՛ռէնին նիմրէսի պիր մէնպա՛աան ալարդը մա՛իւմաթա նազարէն, Պուլկարիսթան թազմինաթը մէա՛էլէսինին թէսվիյէսինի միւթա՛ազդ Բուսխա հիւքիւմէթի Սրբրիսթան իլէ Գարատաղ մէա՛էլէսինին Թիւրքիայա ֆա՛իտէյի պիր սուրէթտէ ֆասլը իչիւն պիր թէտպիր թէքլիֆ էտէճէք իմիչ։ — Ա՛րապլար իլէ Բուլղար արասընտաքի իխթիլաֆաթըն Թահդիդի ղըմընտա Երուսաղէմէ կիթմիչ օլան հէյ՛էթին պու քէրրէ իքմալը Թահդիդաթէ Տէրսա՛ատէթէ կէլմէք իւզրէ հարէքէթ էթմէյի՛, վէ հէյ՛էթի մէղքիւբէնին Ա՛րապ Օրթօտօղալարըն Թալէպէլէրինի զայէթ հագդը կէօրէրէք, մէղքիւբ մաթլէպլէրին թէրվիճի իչիւն, Պաապ ը Ա՛լիյէ խիթապէն մուճահասալ պիր մաղպաթա կէօնտէրմէյի Եաճա Ա՛րապ Օրթօտօղալարընտան Իսթանպօլտաքի հէյ՛էթի մուրախխասայա պաթէկրաճի պիլտիրիմիչ սիր։ — Պասրա վալիլիյինէ Շուրա ի տէվվէթի սապըդ ազասընտան Մարտինլի Սրիճ պէյ Թա՛հսին օլուճմընչ սըր։ — Խարիճիյէ նազըրը Պուլկարիսթան մէա՛էլէսինին Թէսվիյէսի իչիւն Փէթէրսպուրկա վասըլ օլմուչ սըր։ Խարիճիյէ վէքիլէթինէ պուլուճնան Նոբատաճնիկեան էֆէնտի պու խուսուսատա չէօյլէ իտահրէ ի լիսան էթմիչ սիր. «Թազմինաթը հարպիյէյէ մուխասսա օլան 350 պին լիրա գարչըլըգ Թուլարադ պիր խաթիդրազ՛ադա օլուճաճագ, իչպու խաթիդրազդըն մէճմու՛ նէքճինինէն 125 միլիօն իլէ 150 միլիօն ֆրանգ արասընտա Թ՛այիճն էտէճէք մըգտարտա Թազմինաթը Տէվլէթի՛ալիյէյէ վէրիլճէեք, վէ միւԹէպաղըսը Բուսխա հիւքիւմէթինէ Թէրք էտիլճէեք սիր։ Պու սուրէթէ Բուսխանըն Թազմինաթը հարպիյէսի գազմըլ, Պուլկարիսթանըն պօրճը տախի Թ՛ամիյէ էտիլմիլ օլաճագ սըր։» —Ա՛սալիյէ նազըրը Մանուասի զաէ Րէֆիգ պէյ Փէնճէչենպիհ կէէէսի իրթիհալ էթմիլ սիր։ Միւշարիլէյհ մահքէմէ ի՛ Թէմիզիզ ա՛զասընտան, Մանիասի զաէ Րէ՛ուֆիկ էֆէնտինին եվլատը օլուզ, 1270 Թարիխինտէ տօղմուչ սըր։ Մէքթէպէ ի՛ ՍուլԹանի հուդուգ չիւ՛պէսինտէն նէչ՛էթի էտերէք 19 հաչընտա Տէրսա՛ատէթի հուդուգ մահքէմէսի զապթի քէթխուդէյլիճնէ Թա՛հսին էտիլմիչ սիր։ Պիր միւտաէթի ասնրա մահքէմէ քէթխուդէյլիճնի Թէրք էտերէք տա՛վա վէքիլէթի էճմէյէ պաչլամըչ, օ սըրտատա վէրիլի էմանէթի վէ Պահրիյէ նազարէթի, մու՛ախխարէն տէ Մի՛ամրիճ նազարէթի հուդուգ միւշավիրիլքէլէրինէ Թա՛հսին էտիլմիչ սիր։ Տարիւչչաֆագա վէ մէքթէպի Միլքիյէտէ պիր խայլը միւտաէթի մու՛ալիմիլիքէ պուլունմընչ իսի։ Սօն զէմանլէրտէ հաղրխանէսինի Գալաղեյէ նազդ էթմիչ, պիր ասնէ սօնրա տա Սէլանիյէ կիսէրիք փօլիս մէքթէպլի իլէ մէքթէպ ի՛ հուդուգտա մու՛ալիմիլիք էթմիյի սըրտատա Թէքմիլ վազիճնը իխթիհալ ը հուբրիյէթէ հասր էյլէմիչ սիր։ —Սատր ը սապըդ Քեամիլ փաշա Թանինի միւ՛էլլիֆլէրի՛ալէյհինտէ իֆթիթրատան սօլայը իդամէ ի տա՛վա էթմիչ իսէ տէ, էսպապը գանուսնիյէյէ մէպնի սօլայը մէն՛ ի մուհաքէմէյէ գարար վէրիլմիչ սիր։ — Քէզալիք Իֆթամրն սէր մուհարրիրլի՛ Ա՛լի Քէմալ պէյ տախի Շուրէյ Իմմէրնին սէր մուհարրիրի՛ալէյհինտէ իֆթիթրա տա՛վասը աչմըչ սըր։ — Փետր. 27նճի կիւնիւն ադչամը սա՛աթ 10½ բատաէլէրինտէ Ամասիա գասապասընտա չիտաէթլի վէ սիւրէքլի պիր հարագէթի ի՛ արզ վուգու՛ սուլմուչ իսէ տէ, պիր կէօնէ խասարը մուճիսլ օլմամըչ սըր։ — Տէրսա՛ատէթի վէ

թէվապի'ինին նախամ պաշըլըղընա Այիմ Նահում էֆէնտինին թա'նինի լրատէ ի սէնիյէյէ իղթիրան էթմիչ տիր։ — Տէրիսա'ատէթին էմլաք վէրկիսինէն 266,373,645 ղուրուշ պադայա վար իմիչ։

Էջմ. ճէմ. Ռուսիա սէֆիրի Թարաֆընտան Իզմիրլեան Հայրիկին թէպալիլ ի թէպա'իյէթինէ Զաթ ը Շահանէ Թարաֆընտան միւսա'ատէ էտիլտիյի թէպլիղ, վէ միւշարիլէյհին Տէրիսա'ատէթէն նէ զէման միւֆարագաթ էյլէմէք 'ազմընտա պուլունտըղը սիւ'ալ օլունմըշ, Իզմիրլեան Հայրիկ խասսէթէն պիր մէքթուպ կաղարադ, էջմիանճինէ Յուսնիս այընըն նիհայէթլէրլինատէ կիլիմէք նիյէթինատէ պուլունտըղընը պիլտիրմիչ տիր։ —Կաթողիկոս Իզմիրլեան Հայրիկ Զարչէնպիհ կիւնիւ Իսկիւսդարան Փաթրիգխանէյէ կիլիմիչ, վէ Խան ժողովա վէ ի'անէ զօմիսիօնընա րիյասէթ էյլէմիչ տիր։ —'Օսմանլը մէսլ'ուսան մէճլիսինին էրմէնի ա'զասընտան Զօհրապ, Վարդգես վէ Գևզամ էֆէնտիլեր Սատր'ազամ հազրէթլէրինին նէզտինէ 'ազիմէթլէ, պիր մուխթիրէ թագտիմ էտէրէք չիֆահէն տախի իզահաթ վէրմիչլեր, Սատրա'զամ հազրէթլերի պուխուսուստա Դայէրիյէ վէ Վան իչինն լաղըմ կէլէնին իճրա էտիլմիչ օլաբընա տա'իր մա'լիւմաթ վէրմիչ, վէ Զէյթունտա գարըշդըղդ օլմատընը, վէ Էրզրումա գահթղէտկեան իչինն պուտնատան էվվել 4,000 լիրա կէօնտէրիլմէյիչի կիպլի, պու կիւնլէրէտ տախի 4,000 լիրա կէօնտէրիլմէյինին սէօյլէմիչ, վէ սա'իր պէյանաթատան ասնրա չէօյլէ իտարէ ի լիսան էթմիչ տիր։ «Ախալը 'ասքէր մէս'էլէսինէ կէլինճէ, մէճլիս ի վիւքէլա պու սէնէտէն ի'թիբարէն, խրիսթիյանլարատան տախի 'ասքէր ալմազա գարար վէրմիչ, վէ պու միւնասէպէթլէ պիր նիզամնամէ թանզիմ էտէրէք, թատիդ օլունմազ իւզրէ, մէճլիս ի մէս'ուսանա կէօնտէրմիչ տիր։ Ֆագաթ մէճլիս ի մէս'ուսան պու սէնէտէն ի տէվրիյէտ պու մէս'էլէյի հալ էտէմէզ, վէ հալբոտ պու լայհայը բէտտ էտէր խիւկասը իլէ, պիղտէ հէր սէնէ կիպլի պու սէնէ տախի պէտէլի 'ասքէրի տէֆթէրլէրինի թանզիմէ պաշլատըգ։ Պու մու'ամէլէ թաչրալըլարա օ ֆիքրի վէրմիչ տիր քի, պէտէլի 'ասքէրի թահսիլինէ պաշլայօրըզ։ հալ պու քի մու'ամէլէ տէֆթէր թանզիմինատէն 'իպարէթ տիր։ Խրիսթիյանլարատան 'ասքէր ալընմազա պաշլանտըղընատա, պունլարատան սինն ի 'ասքէրիյի իքմալ էտէնլէր օլուբ, վէ արթըգ բէտիճ վէ միւսթահղըզ սընճըղնատա պուլունընը։ Պունլար ալտ ուէթա տատմը օլաբդլարընտան վէ հիչ 'ասքէրլիքտէ պուլունմատաղլարատան, պու կիպլիլէրէ պիր տուհուլէթ օլմազ իւզրէ, խրիսթիյանլարըն ալտը 'ասքէր ուսուլընատա պու կիպլիլէր բէտիճ վէ միւսթահֆըզընըզա մուգաբիլ պիր մէպլազ թէ'սիյէ էտէրէք, 'ասքէրլիքտէն դուրթուլապիլէճէքլեր տիր։ —Գահիրէ էրմէնիլէրինին Այրխահանէ չիրքէթի Տօղ. Տաղաւարեան էֆ. վասըթասըյլէ էրմէնիսթան վէ Կիլիկիա գահթղէտկեանը իչին Լեւոն պէյ Ցաղուպեանըն թէպէրրիւ'նատէն օլարադ, Իզմիրլեան Հայրիկէ 3,500 Նափոլէօն կէօնտէրմիչ տիր։ — Իսկիւտարա վէրիլէն պիր գօնսէրտէ Զէյթունի գահթղէտկեանը իչինն 2,383ղրչ. հասըլաթ օլմուշ, վէ պու մէպլազ Տէղազահ Սրբազանա վէրիլմիչ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Պէլճիրատտան Մարա 3 թարիխիյլէ պիլտիրիլմիյինէ կէօրէ, Ռուսիանըն Պէլճիրատ սէֆիրի Մ. Կէօրկիէֆ՝ Մարա Զաէ խարիճիյէ Նազըրը Մ. Միլաթօվիչ իլէ միւլագաթ էթմիչ, թա'վիղաթ ը արզիյէ վէ Պօռնա վէ Հէրսէք գըթ'ալարը իչինն մուխթարիյէթ թալէպինատէն ֆարիղ օլմալարընը, վէ միւթալէպաթ ը մէզքուրէնին տէվվէլէլը թարաֆընտան մու'ավէնէթէ մազհար օլսմայաճաղընը տէրմիյան էթմիչ տիր։ Իսկիլիթերրա, Ֆրանսա, Ալմանիա վէ Իթալիա սէֆիրլերի տէ նազըր ը միւշարիլէյհի կէօրէրէք, 'այնի միւթալա'աթը տէրմիյան էյլէմիչլեր տիր։ Իշպու միւլագաթլար 'ադալինճէ Դրալըն թահթ ը րիյասէթինատէ ին'իգատ էտէն մէճլիս ի վիւքէլատա Իսդուփչինա թարաֆընտան վէրիլէն զարարըն թէպալիլ օլունամայաճաղը վէ Սըրպիսթանըն տա'իմա էվրօփանըն մու'ավէնէթինատէն էմին օլաճաղը, ֆագաթ թա'վիղ ի արզվ վէ Պօռնա վէ Հէրսէքին մուխթարիյէթի թէքլիֆինի տէրմիյանատան խալի զամանայաճաղընը պէյան էթմիչ տիր։ Պէլճիրատտաքի տիւվէլ ի մու'աղղամա տիւֆէրասընըն միւշթէրէք թէպլիղաթընըն պօշա չըդմասը Պալգանլար տվալընը հէր զէմանատաքինատէն զիյատէ զարըշդըգ պիր հալէ կէթիրմիչ տիր։ Սվատչիքհար տըր քի, Սվոթրիա չիմալքի կէրիլինլիյէ իլ էլ էպէտ թէհամմիւլ էտէմէզ, վէ սա'իր հիւքիւմէթլէր տահմազլաբ իսէ, քէնտիսի Սըրպիսթան վէ Թարատաղը չիմալքի կէրիլինլիյի հուսուսուէ կէթիրէն հալի օրթատան զալտըրթմադա մէճպուր օլաճադ տըր։ Ռուսիա սէֆիրինին Սըրպիսթանա Ալմանիա Թարաֆընտան վազը' օլան թէպղինաթա մուվաֆըգ պիր նասիհաթ վէրտիյինի միւպէյնէն խասսէթլէրը՝ պուտատա Ռուսիա 'ալէյհինատէ խոթիքրահ վէ նէֆրէթի տա'վէթ էթմիչ տիր։ Ղազէթա լար Ռուսիա խարիճիյէ նազըրընը հէտէֆ ի մուհասճէմաթ վէ Ս. Խոթրիայա խըտմէթքառ օլմազլէ էթ-

համ էակյօրլար։ Ավսթրիանըն Պէլկրատ սէֆիրի Թօնթ Գօրկաչ քէնտի մէվզը'ինէ 'ավահէթ էթմիշ սիր։» Պէլկրատատն Մարտ 4 թարիխիյէ պիլտիրիլմիշինէ կէօրէ։ Սըրպիսթան հիւքիւմէթի տիւն էօյլէտէն սօնրա, Րուսիանըն տօսթանէ թէքլիֆինէ գարշը Րուսիանըն Պէլկրատ սէֆարէթինէ րէհմի սիր ճէվապնամէ թէպլիղ էթմիշ սիր։ Իշտու ճէվապնամէտէ սիւվել ի մու'ազզամանըն մուհաֆազա ի միւսալէմէթ հօլուննադքի մու'ամիլէ ի միւթէքէլէրինատէն տօլայը իզնար ը մէմնունիյէթ էթմէքտէ, վէ անլէրին նիյաթ ը ասլ'նիերվերտանէսինի գուվվէտէն ֆի'իլէ իխրաճ իչիւն ելինատէն կէլէն հէր չէյի իճրայա չալըշաճաղընա ատ'իր թէ'միւնաթ վերմէքտէ սիր։ Սըրպիսթան՝ մու'ազզամ աեվէլթէրին գարարընը գապուլէ հազըր վէ ամատէ օլտըղընը պիլտիրիյօր։

Իբան. Փեար. 28 թարիխիյէ պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, Թէպրիզ 15 կիւնտէն պէրու սըզը պիր տպլօգա ալմընատա տըր, չէնր տավխիլինատ հէյէճէք վէ հայվան եէմի աղալտըզընատան, ֆիյաթլար հիւքսէլմիշ սիր, էհալի պէչնինատ մէմնուն նիյէթսիզլիք 'ալամէթլէրի կէօրիւլիւյօր, էթրաֆ գար իլէ էօրթիւլիւ սիր, նապիյաթ իճրասընա էէկհանէ վասրթա օլան հօլյար 'ասքէրին էլինատ սիր։ Շու հալլէրին հադընատա իսլահ օլունմաճաղընա իւմիտ հօփ տըր։ Ահրարըն մըդտարը մահտուտ օլուպ, պէրատէրլէրինատ սիւվարի օլմատըղը իչիւն էքսէրիյէթլէ մուվաֆֆաղիյէթ իլէ նէթիճէլէնէն խուրուճ հարէքէթլէրի նէթիճէսիզ գալըյօր. վէ մաղլուպ օլան խասիմ թա'դիպ էտիլէմէյօր, 'ասքէր մաղլուպ օլունմա, սատէճ օրտուվհահը պիր ազ ուզաղա, մուհասէրէնին տէվամ էտէպլիէճէյի պիր մահալէ նազլ էակյօր, սիւվարիէն հիչ խոթիֆատէ օլընմայօր։ 'Ասքէրին պէրապէրինատ պուլընան չապուպ աթէչլի թօփլարըն վէք ազ թէ'սիրի վար տըր. ահրարըն մէ'յուս զայրէթի խոթիպատա 'ասքէրինին պիր կէօնա մուվաֆֆագիյէթ դաղանմալարընա մանի օլուպյօր. հավալար տէյիշմէզ վէ թէպլիղէ էրզապ սէվգինէ իմքան պուլընմազ իսէ, կէլէճէք այ իչինատ Թէպրիզ անվալի թէպտիլ օլմայաճագ տըր։ Թէպրիզտէքի նէյէճէքլէր, էհալիյի ալթը հաֆիա տահա իստրէ էտէպիլիր, մուհիմմաթը հարպիյէնին մըդտարը մա'լիմ սիր։ Թէպրիզ իւղէրինէ 'ումումի պիր հիճում իճրասը, միւմքինսիզ կիսի սիր։ Եագըն ղէմանատա անճագ, տա'իրէ ի մուհասէրէնին թահսիսի սուրէթիյէ Թէպրիզ անվալի'նին չէքիլ պիր ազ տէյիչէ պիլիր։

Գանատ ը էտաֆինէն ըտ'ոէլէ. (40) Պու մատտէյէ, «Իքի մէ'մուրիյէթ մա'ալը չախս ը վահիտտէ ճէմ' էտիլէմէզ» ճիւմլէսի 'իլավէ օլունմըշ տըր։ (78) 'Այնէն գապուլ օլունմըշ տըր։ (79) Քեամիլէն թայէսիմիշ վէ հալընըզ մէճլիս ի 'ումումի ֆաալընըն 48, 49ընճը մատտէյէրի ապասընա չու մատտէնին 'իլավէսի թէգարրիւր էյլէմիշ սիր։ «Մէճլիս ի 'ումումի ա'զասընատան հիչ պիրի մէնսուպ օլտըղը մէճլիսին գարարը օլմատըգճա ճէրա'իմ ի մէչհուսէտէն մա'տա հալաթտա թա'դիպ վէ թէվզըֆ օլունմապ, վէ ա'զալըգա ինթիխապատան էվվէլ պաչմընը օլան թա'դիպաթ մէճլիսին դարարըյլէ թէ'խիր օլունմապգճա աեվամ էյլէր, վէ պիտայէթէն ինթիխապ օլունմասընա մանի' անվալատէն պիրինէ մա'բուզ օլտըղը ուսուլէն վէ գաթի'յէն սապիթ օլան ա'զա նինէ մէնսուպ օլտըղը մէճլիսին գարարըյլէ ա'զալըգտան սագիթ օլուր։» (80) Թէպտիլ ի չէքիլ լիւղումի կէօրիւլմիշ սիր։ (81, 82, 83, 84) 'Այնէն զապուլ օլունմընը տըր։ (85) «Հիւքիւմէթ պէյնինատքի» քէլիմէլէրինատէն սօնրա «տա'վա իլէ պիլ'ումում մէ'մուրիյինին վաղիֆէ ի մէ'մուրէլէրինատէն միւթէվէլլիա տա'վաղ տախի մէհաքիմ ի 'ումումիյէյէ 'ա'իտ սիր» ճիւմլէսի 'իլավէ էակյմիշ սիր։ (86, 87, 88, 89, 90, 91) Պիր չօդ մինատաշատան սօնրա 'այնէն գապուլ օլունմընը տըր։ (92) Պէր վէճհ ի աթի թա'տիլ էակյմիշ սիր։ «Տիվան ը 'ալի օթուզ ա'զատան միւրէքքէպ տիր։ Պունլարըն սիւլսիւ հէյէթ ի ա'յանըն ա'զա ի մէնսուպէսինատէն վէ սիւլսանը ա'զա ի միւնթէխապէսինատէն պա գուր'ա թէֆրիդ վէ հէյ'էթ ի ա'յան տա'իրէսինատ լիւղումի կէօրիւլմիքճէ պա իրատատ ի սէնիյէ 'ադա օլունուր։ Վազիֆէսի վիւքէլա վէ մահքէմէ ի թէմիղ րու"էսա վէ ա'զասընյէ 48ինճի մատտէտէ մուհարրէր էֆ'ալատան տօլայը մէճլիս ի 'ումումի րու"էսա վէ ա'զասընըն մուհաքէմէսի սիր։» (93) «Ա'զատան ի'տարէթ օլուպ,» քէլիմէլէրինատէն սօնրա, «Իւչիւնճի հէյ'էթ ի ա'զանըն ա'զա ի մէնսուպէսինատէն վէ ալթընը ա'զա ի միւնթէխապէսինատէն օլարագ տիվան ը 'ալիյէ ալընան օթուզ ա'զատան գուր'ա իլէ թէֆրիդ օլունուր» ճիւմլէսի 'իլավէ էակյմիշ սիր։ (94) 'Այնէն գապուլ օլունմընը տըր։ (94) «Տիվան հիւքմի նէտիսի ա'զա ի մէնսուպէսինէն, ոն ութօրտիւ ա'զա ի միւնթէխապէտէն օլմագ իւզրէ տիվան ը 'ալի ա'զասընատան իլտախըրընի» սուրէթինատ թա'տիլ էակյմիշ սիր։ (96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103) 'Այնէն գապուլ էակյմիշ սիր։

ԻՍԹԱՆՊՕԼՅԱ
Ա. ՅԱԿՈՐ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹԹԱ'ԱՕԸՆՅԱՆ ԹԱՓ' ՕԼՈՒՆՄԸԸ
Ֆինճանճըլար եօգուշը Ամերիգան խան

«ԱԻԵՏԱՒԵՐ»Ի

ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պէյլան, Մանուկ Կ. Մարբեան, 352 գահ. ապակեղրամ, Բարեկամ մը 37, Տիարպէքիրի Աւետ. եկեղեցի, Վեր. Ամիրխանեանի ձեռամբ 300, Գալաղար Տէր Ղազարեան, Թարքան 50՝, Աւետ. Ժող. Հայնէ, (Խարբերդ) 352, Յակոբ ազգ Պէնէհեան 100, Շ. Աբրահամեան և զրդիք 132, Բենիամին Պէնէհեան 44, Մխիթարեզ 22, Սիսի Աւետ. եկեղեցի 175, Լանկայի Հ. Աւետ. եկեղեցի Ինուսի համար 450, Վահան Կիզեան, Նիւպուրկիւրթ 100, Կէտիկփաչայի Կիրակնօրեայ վարժարանէն Հայ ազգաբ 20, Հալէպի Աւետ. եկեղեցի, Սաեփան Թումմասեանի միջոցաւ 862, Բէյազըտ, Էսկի-Իօրբէնի, Էքիդօլուքի, Կէօրքինէի և Գալանտարանի Աւետ. եկեղեցիներ Վեր. Յ. Ֆ. Կոստանեանի միջոցաւ 355, Գումբարան, Պազարճան և Ընկ. Թարսոնթօ 2,261, Գումգափուի բարեկամաց չէնքի մէջ 6 երիտասարդներու կողմէ արուած նուագահանդէսին տասանքը 3,000, Թոքատի Աւետ. Ժող. 419, Յակոբեան, Թրոյ, Նիւ Եորք 14։

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Պէօյիւք չայ մաղազասը Խմճանալոլ, ձէլալ պէյ խանըն ալմընաս։

Պու մաղազաս ամբողջ չայլար տօղրուսան Զմիւռէն, Սէյտնայա, Հիւսէյինճանտան, Ճալաման վէ Ճախրնեասան կէմիրիվիր։

Ջայլարըմըզըն Մաղէմիյի, բարիւա վէ լէզկինի կն միւչթիփէմնալէրի պիւլ խոչնուա կաէր։ Պահանուսա մախլուլմլարընը տրայրնրդ քի, պունլարը ասախ աղ վէ չօդ մըզտարտա վէ էհվէն ֆէյտմէլէ սաթարըզ։ Միւսաֆիրլէրինիզէ մուդիրը իչքինէր եէրինէ ռնդէրէ մուճիա չայլար իքրամ էտինիզ։ Մարդասրնա տիդգաթ էտիւէ։

Կ. Եավրուեան, Յ. Իսագուլեան
11—50

Թիւճձարիցէ	Լիրա 100 դրչ.ոսան
Փետր. 14/27	Շէ+էջ դամթար դրչ.
	Ամսթրտա 114
Պաղդայ օգտա փրչ.	Բուա 87
Անտաօլու սէրթ 55-56	Գահվէ 100 օք. $5\frac{3}{5}$-$6\frac{3}{5}$ ղր.
» » Ջնդի 52-53	Փէյնճ չուվալը դրչ.
Ռաճ չուվալ դրչ.	Մըսըր 87-90
Դըրմա պիրինճի 102-105	Բանկօն 116
Լիռա. Գօն. դըր.	Բիլճն ֆր. 48
Օաէտա 128-132	Ճաւիճն 130-148
Սէյճ օգտա փր.	Կաղ չիֆթ թէնէք. ղր.
Անտաօլու Սկա $35\frac{1}{2}$-36	Բուա, փիաստըղ իչին 35
« Ս. $34\frac{1}{2}$-35	Թէֆթիխ օգտա դրչ.
Մէրսին քիլէ դրչ. $14\frac{1}{2}$-15	Լիռաբէ, Եօղղատ 16-17
Ճուուալճա 100 օգտա	Ելճա օգտա դրչ.
Սկլանիք 200-210	Անտաօ. դըրմա $4\frac{3}{4}$
Թրապզօն 130-135	Փուճ. Հալէպ օք. $4\frac{7}{8}$-6
Նէխուա օգտա փր.	Սատնա $5\frac{1}{4}$-$5\frac{3}{8}$
Պալըքէսիր 65	Աֆիճն օգտա դրչ.
Անտաօլու 54-56	Պալըքէսիր, Գարա հիսար 178-180
Սուսամ օգտա փր.	
Մէրսին 112-113	

Կ. Խ. Շիրքէթիճին տուա մէճլիսի Պայպլ Հավուդիպատէխանէսինտէ ալաթուրգա սա՛աթ 9սա՛ատ էտիլէճէք սիր։ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան «Այսյաէ Հայրն վէ Տէր» մէսէլէսի իւղէրինէ իրատը քէլամ էտէճէք սիր։ Իւսկիւտարտա սա՛աթ 9սա։